

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

Handwritten text:
J. Art. Mon. Society
P. K. Scherker
P. 1003

1 9 3 0

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFONY. KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ „KRÓL” BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL. HUTA.

THE POLISH ECONOMIST

MIESIĘCZNIK GOSPODARCZY O POLSCE

W JĘZYKU ANGIELSKIM

POD REDAKCJĄ TYGODNIKA

POLSKA GOSPODARCZA

ZESZYT XII-ty (GRUDZIEŃ 1930) UKAZAŁ SIĘ JUŻ
I JEST DO NABYCIA WSZĘDZIE — CENA zł 3

AMERYKA

JEST NAJWIĘKSZYM
RYNKIEM NA ŚWIECIE

AMERYKAŃSKO-POLSKA

IZBA HANDLOWA

W STANACH ZJEDNOCZONYCH

149 East 67th Street New York City

POŚREDNICZY W NAWIĄZYWANIU
STOSUNKÓW HANDLOWYCH
POMIĘDZY AMERYKĄ A POLSKA

KUPCZE I PRZEMYSŁOWCZE POLSKII

po przybyciu do Nowego Yorku

UDAJ SIĘ ZARAZ DO IZBY

ROZMÓWISZ SIĘ TAM PO POLSKU, OTRZYMASZ
WSKAZÓWKI I POMOC BIUROWĄ ZADARMO!
KORESPONDENCJA W JĘZYKU POLSKIM

W POLSCE

załatwiał swe sprawy przez

Polsko - Amerykańską Izbę Handlową

Warszawa, Nowy Świat 72, tel. 26-62

URZĘDNICZKA

z wyższym wykształceniem

z praktyką w wielkich firmach w kraju
i zagranicą, pisząca na maszynie, sa-
modzielna korespondentka (język an-
gielski, francuski, niemiecki i włoski)
posiadająca znajomość buchalterji,
ustawodawstwa pracy, ubezpieczeń
społecznych, oparta o pierwszorzędne
referencje — szuka odpowiedniego sta-
nowiska.

Łaskawe propozycje pod „Semper
avanti” do Administracji tygodnika
„POLSKA GOSPODARCZA”.

LICYTACJA

W środę, dn. 17 grudnia 1930 r., o godz. 10½ odbędzie się w składach C. HARTWIG, S. A., ul. Towarowa Nr. 20, sprzedaż przez licytację niżej wymienionych przedmiotów:

poz. 797 partja mebli i rzeczy domow. używ.	
„ 23 15 skrzyń — książki i obrazy . . .	546 kg
„ 201 partja mebli i rzeczy domow. używ.	
„ 1.209 5 collis rzeczy domow. używ.	494 „
„ 207 2 collis motor	554 „
„ 296 2 skrzynie — rzeczy osobiste	90 „
„ 372 1 skrzynia — książki	76 „
„ 1.217 4 collis eksponaty, szafa, dekor. dykt.	378 „
„ 454 23 collis urządzenia stoiska, dywany	1.007 „
„ 1 6 collis masz ny cegielniane	1.921 „
„ 185 partja mebli i rzeczy domow. używ.	
„ 1.114 7 sztuk urządzenie sklepowe	527 „
„ 732 1 skrzynia — maszyna cukiernicza	188 „
„ 1 paczka — szablony malarskie	
„ 1.582 2 skrz. — sprzęty gospod. domowego	200 „
„ 199 11 collis rzeczy domow. używane	697 „
„ 3 skrzynie — wino szampańskie	178 350 „
„ 1 paczka — wyroby ze szkła	2.200 „
„ 423 2 skrzynie — szyldy	198 „
„ 1.127 partja mebli używanych	
„ 828 partja mebli i rzeczy domow. używ.	
„ 1 skrzynia — maszyna	671 „
„ 324 2 skrzynie — aparat	219 „
„ 451 partja mebli i rzeczy używanych	
„ 184 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	
„ 1.271 69 collis blacha „ taśmowa „	3.730 „
„ 474 3 skrzynie — zegary stojące	240 „

Przedmioty powyższe obejrzeć można w dn. 15 i 16 grudnia r. b. od godz. 9 do 12 przy ul. Towarowej Nr. 20. Do licytacji będą dopuszczeni ci reflektanci, którzy uprzednio złożą wadium w wysokości zł 200 w biurze składów.

Dom Składowy Publiczny C. HARTWIG, S. A. Marszałka Focha 12

BIURO AGENTUROWE

RAFINERJI OLEJÓW JADALNYCH „BARO”,

sp. z ogr. odp.

Warszawa, Nowy Jzjazd 1

Telefony: 447-71 i 540-98.

Adres telegr. SOYAOL

Przyjmuje zamówienia na Rafinowane oleje jadalne w ilościach wagonowych do dostaw z fabryk zrzeszonych w Związku Polsko-Gdańskich Rafinerji Olejów Jadalnych

MARTWI NAS MAŁY ZBYT TOWAROW

Powiększajmy rynek zbytu, posługując się samolotami, a przestaniemy narzekać, gdyż wówczas będziemy mogli dostarczać towary do odległych miast równie szybko, jak dostarczamy je odbiorcom miejscowym kołmi lub samochodem.

Nie ograniczajmy zatem rynku zbytu do miejsca produkcji.

Samoloty kursują codziennie.

Taryfy są niskie.

Informujmy się:

POLSKIE LINJE LOTNICZE „L O T”

WARSZAWA, UL. MARSZAŁKOWSKA 138, TELEFON 547-60.

Bank Gospodarstwa Krajowego

w myśl § 16 statutu przeprowadzono w dn. 21 listopada 1930 r.

XI LOSOWANIE

8%-wych listów zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego, opiewających na złote w złocie wedle dawnego parytetu.

V LOSOWANIE

7%-wych listów zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego emisji II, opiewających na złote w złocie wedle nowego parytetu.

I LOSOWANIE

7%-wych listów zastawnych Banku Gospodarstwa Krajowego emisji III, IV i V, opiewających na złote w złocie wedle nowego parytetu.

III LOSOWANIE

8%-wych obligacji budowlanych Banku Gospodarstwa Krajowego, opiewających na złote w złocie wedle nowego parytetu.

VIII LOSOWANIE

4½%-wych i 4%-wych listów zastawnych b. Banku Krajowego Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim, następnie Polskiego Banku Krajowego, przejętych i skonwertowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Wykazy numeryczne wylosowanych odcinków zawiera „Monitor Polski” z dn. 3/XII 1930 r. Nr. 279.

Tabele losowań mogą interesowani przejrzeć względnie podjąć w Centrali Banku lub w jego Oddziałach.

Wypłata należności za wylosowane 8%-we i 7%-we listy zastawne oraz za 8%-we obligacje budowlane Banku Gospodarstwa Krajowego w pełnej wartości nominalnej, a także za kupony płatne dn. 31 grudnia 1930 r. tak od wylosowanych, jak i w obiegu będących sztuk, odbywać się będzie w **Centrali Banku w Warszawie i w jego Oddziałach**, począwszy od dn. 31 grudnia 1930 r. na podstawie przedłożonych odcinków względnie kuponów.

Wypłata należności za wylosowane 4½%-we i 4%-we listy zastawne b. Banku Krajowego w ich pełnej wartości nominalnej, przeliczonej na walutę złotową oraz za kupony płatne dn. 31 grudnia 1930 r. tak od wylosowanych, jak i w obiegu będących listów zastawnych, odbywać się będzie w **Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie**, który temi emisjami administruje, a także w Centrali i innych Oddziałach Banku od dn. 31 grudnia 1930 r. począwszy, za przedłożeniem odpowiednich odcinków, względnie kuponów.

Oprocentowanie wylosowanych listów zastawnych i obligacji budowlanych ustaje z dn. 31 grudnia 1930 r.

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
POLSKIE PRAWO GÓRNICZE — INŻ. DR. T. CIŚWICKI	2169	NOWE EMISJE W SPÓLKACH AKCYJNYCH	2197
DRUGA KONFERENCJA W SPRAWIE ZESPOLENIA AKCJI GOSPODARCZEJ — DR. T. ŁYCHOWSKI	2172	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	2197
ŻYCIE GOSPODARCZE:		SPRAWY SAMORZĄDOWE	2198
Przemówienie Pana Ministra Aleksandra Prystora do urzędników Ministerstwa Przemysłu i Handlu		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Ustąpienie Pana Ministra Eug. Kwiatkowskiego		SPRAWY BUDŻETOWE	2199
GÓRNICIWO I PRZEMYSŁ:		PODATKI I OPŁATY	2199
GÓRNICTWO WĘGLOWE	2177	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	2199
PRZEMYSŁ NAFTOWY	2178	Z BANKU POLSKIEGO	2200
ROLNICTWO	2182	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL:		STAN EKONOMICZNY KOLEI GŁÓWNYCH KRAJÓW PRZEMYSŁOWYCH — Z. K.	2201
HANDEL ZAGRANICZNY	2184	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
Handlowa organizacja zaplecza portów polskich — T. Nowacki		OGÓLNE	2203
OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	2185	FRANCJA	2204
HANDEL WEWNĘTRZNY	2185	ANGLJA	2204
Ruch cen w październiku 1930 r. — D.		NIEMCY	2205
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	2187	CZECHOSŁOWACJA	2205
RYNEK AKCYJNY	2190	WĘGRY	2206
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	2191	TURCJA	2206
Nowe Izacja rozporządzenia Prezydenta R. P. o przedsiębiorstwie „Polski. Koleje Państwowe” — J. G.		ŁOTWA	2206
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	2194	IRLANDJA	2206
POCZTA I TELEGRAF	2195	MEKSYK	2207
PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM:		SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH	2209
ORZECZNICTWO SADOWE	2196	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	2209
KRONIKA BIEŻĄCA:			
PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	2196		

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST Nr. 23 „WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH GŁ. URZ. STATYST.”

POLSKIE PRAWO GÓRNICZE

ROZPORZĄDZENIE Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 29 listopada 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 654), zawierające prawo górnicze, kodyfikuje na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej (z zastrzeżeniem rozciągnięcia na Śląsk za zgodą Sejmu Śląskiego) istniejące ustawodawstwo górnicze z wyjątkiem przepisów, dotyczących prawa wydobywania żywic ziemnych (w szczególności ropy naftowej). Włączenie tej sprawy do skodyfikowanego prawa górniczego było niewskazane z powodu tego, że z wyjątkiem Śląska Cieszyńskiego (gdzie zresztą żywic ziemnych niema) we wszystkich dzielnicach Państwa Polskiego

prawo wydobywania żywic ziemnych opiera się na t. zw. akcesji, t. j. związku z własnością gruntową, podczas gdy zarówno ustawa górnicza pruska, jak austriacka, oraz jak przepisy ustawy górniczej rosyjskiej, dotyczące przemysłu górniczego w b. Królestwie Kongresowem, opierały się (lubo w różnym stopniu) na zasadzie woli górniczej, t. j. nadawania własności górniczej odkrywcy złoża.

Ponieważ nowe prawo górnicze hołduje zasadzie rozbudowy istniejących przepisów i ewolucji, nie zaś łamania ich w sposób radykalny, ponieważ z drugiej strony przemysł naftowy w praktyce istnieje tylko

w b. Galicji, przeto odłożenie sprawy reformy ustawodawstwa naftowego do specjalnej ustawy ułatwiło szybsze przeprowadzenie kodyfikacji w pozostałych dziedzinach.

Nowe polskie prawo górnicze jest najbardziej zbliżone do ustawy pruskiej, obowiązującej dotychczas na Górnym Śląsku i w województwie poznańskim (na Pomorzu obowiązuje ona z różnymi ograniczeniami).

Prawo polskie nie jest jednak recepcją ustawy pruskiej, ale jej ulepszeniem w całym szeregu spraw.

Zasadą przewodnią prawa górniczego jest, jak mówiliśmy wyżej, zasada woli górniczej. Przejście od zasady przynależności gruntowej do zasady woli górniczej jest dokonane w ten sposób, że w ciągu określonego przeciągu czasu właściciel gruntu ma wyłączne prawo do uzyskania nadania własności górniczej co do minerałów, mających na mocy prawa górniczego podlegać odtąd zasadzie woli górniczej.

Na Śląsku Cieszyńskim i b. Galicji istniały t. zw. wyłączności górnicze, t. j. uprawnienia do wyłącznego poszukiwania w promieniu 425 m od t. zw. punktu włomu. Istniejące wyłączności będą zachowane w ciągu 15 lat, ale ulegną z pewnością wcześniejszej likwidacji dzięki specjalnemu przepisowi, pozwalającemu posiadaczowi wyłączności ubiegać się podług wyboru o nadanie bądź na podstawie dotychczasowych przepisów ustawy austriackiej, bądź na mocy przepisów polskiego prawa górniczego. Otóż podług przepisów ustawy austriackiej, zmienionych przez polską nowelę z dn. 3 marca 1924 r., posiadacz wyłączności mógł uzyskać nadanie o obszarze 96 ha. Podług prawa górniczego obszar nadanego pola górniczego zależy od głębokości odkrycia i wynosi: 250 ha przy głębokości odkrycia do 500 m, 500 ha przy głęb. 500 — 750 m i 800 ha w razie odkrycia głębszego. Jest rzeczą jasną wobec tego, że w interesie posiadacza wyłączności będzie leżało uzyskanie własności górniczej podług polskiego prawa górniczego na jeden odkryty minerał na obszarze 250 — 800 ha niż uzyskiwanie własności górniczej podług prawa austriackiego nie tylko na minerał odkryty, ale i na inne (teoretycznie — bo w praktyce mogące wcale się nie znajdować na danym obszarze); gdyby bowiem wybrał nadanie podług prawa austriackiego, to musiałby dla uzyskania własności górniczej o takim samym obszarze dokonać 3 — 9 razy więcej odkryć niż przy zastosowaniu polskiego prawa górniczego. W tych warunkach likwidacja systemu austriackiego nastąpi w tempie szybkim i w sposób bezbolesny.

Mimoходом zauważyć należy, że powiększenie obszaru nadawanego na jedno odkrycie pola górniczego w stosunku do głębokości odkrycia może mieć specjalne znaczenie i dla b. Kongresówki (gdzie dotychczas obowiązywała norma 114 ha), a mianowicie może zachęcić przemysłowców górniczych do dokonywania poszukiwań na nowych terenach zapomocą głębszych wierceń.

Prawo górnicze zastrzega nadawanie na rzecz Państwa własności górniczej co do tych minerałów, które w chwili obecnej są dla niego zastrzeżone na mocy obowiązujących dotychczas przepisów, a więc: na Górnym Śląsku i w województwie poznańskim — na mocy noweli z 1909 r. do pruskiej ustawy górniczej, w województwie pomorskim — na mocy tejże noweli oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22/III 1928 r. o niektórych zmianach i uzupełnieniach ustaw górniczych, obowiązujących na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej („Dz. Ust. R. P.” Nr. 36, poz. 340),

w b. zaborze rosyjskim — na podstawie tegoż rozporządzenia, w b. zaborze austriackim — na podstawie tegoż rozporządzenia oraz ordynacji celnej i monopolowej z dn. 11/III 1835 r.

Podkreślić należy, że prawo górnicze nie stwarza monopolu produkcji na wzór austriackiego monopolu solnego, ale jedynie monopol otrzymywania nadania własności górniczej, a przeto nie zamyka drogi ani dla komercjalizacji tej własności, ani dla jej eksploatacji przez ewentualnych dzierżawców poszczególnych kopalń. Co się tyczy samych minerałów, zastrzeżonych na rzecz Państwa, to pozostawienie w tej kategorii soli kuchennej wobec istniejącego monopolu sprzedaży soli — nie potrzebuje uzasadnienia.

Co się tyczy soli potasowych — to oddanie ich własności w ręce prywatne równałoby się w praktyce oddaniu ich na własność zagranicznemu syndykatomu potasowemu. Wreszcie pozostawienie na Śląsku zastrzeżenia węgla kamiennego na rzecz Państwa nie może być kwestjonowane z tytułu konwencji genewskiej, ponieważ jest to utrzymanie obowiązującego także dotychczas przepisu pruskiej ustawy górniczej.

Ważną nowością, wprowadzoną przez prawo górnicze, jest uregulowanie sprawy materiałów podsadzkowych. Przed mniej więcej 30 laty po raz pierwszy została zastosowana na ziemiach polskich t. zw. mokra podsadzka, t. j. wpuszczanie do wyrobisk wody z piaskiem, który osiadał tamże równomiernie, zapewniając wyrobiska, przez co osiągnano najlepsze zabezpieczenie powierzchni przed zapadaniem się. Rozwój osiedli ludzkich koło kopalń nakazywał wymaganie stosowania mokrej podsadzki przez kopalnie. Z drugiej jednak strony kopalnie nie miały możliwości zapewnienia sobie piasku na miejscu, a sprowadzanie go z pewnej odległości było połączone z wielkimi trudnościami (o czym świadczyć może np. głośna sprawa przeprowadzenia przez gwarectwo „Hr. Renard” kolei do Jézora). Prawo górnicze nadaje właścicielowi pola górniczego prawo żądania odstąpienia mu przez właściciela gruntu w granicach pola górniczego prawa wydobywania za odpowiednim wynagrodzeniem piasku i innych materiałów podsadzkowych.

Tak drażliwa sprawa zajmowania gruntów dla celów górniczych została w prawie górniczym szczęśliwie rozwiązana dzięki: 1) szczegółowemu wyliczeniu urzędów i zakładów, dla których można przymusowo zająć grunt (poprzednio dopiero orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego wyjaśniło, że pod określenie „i t. p.” w jednym z artykułów rosyjskiej ustawy górniczej podpadają... koleje!), oraz 2) dzięki stworzeniu przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu „Kolegium Górniczego”, instytucji specjalnej orzekającej z udziałem przedstawicieli społeczeństwa, a mianowicie ławników z list, proponowanych przez izby przemysłowo-handlowe oraz związki komunalne, w sprawach odwołań od decyzji okręgowych urzędów górniczych co do obowiązku odstąpienia gruntów na cele górnicze.

Toż samo Kolegium Górnicze (które pierwotnie miało nosić nazwę Górniczego Sądu Administracyjnego, zaniechaną wobec nierozstrzygnięcia sprawy są ów administracyjnych niższej instancji) orzeka w sprawach odwołań co do nadania własności górniczej, scalenia i podziału jej, korzystania z urządzeń sąsiedniego pola górniczego oraz zniesienia własności górniczej.

Szczególnie ważną z punktu widzenia interesu społecznego jest ostatnia kwestja. Skoro własność gór-

nicza jest nadawaną odkrywcy w imię użyteczności publicznej, to Państwo ma prawo ewentualnego wymagania od właściciela pola górniczego, aby tę własność eksploatował. Może się bowiem zdarzyć wypadek, że zagraniczni konkurenci wykupią kopalnie krajowe w celu ich unieruchomienia lub zawrą odpowiednie umowy z właścicielami tych kopalń. W takich wypadkach, jeżeli interes polski wymaga jednak, aby kopalnie były uruchomione, jest rzeczą słuszną i godziwą odebranie nadania temu, kto go eksploatować nie chce. Z drugiej jednak strony należy dać i właścicielowi pola górniczego możliwość wszechstronnej obrony. Tę możliwość daje mu postępowanie przed Kolegium Górniczym oraz sam skład Kolegium Górniczego. Nawiasowo zaznaczyć trzeba, że cały szereg przepisów co do postępowania przed Kolegium Górniczym jest przejęty z ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym.

Od orzeczeń Kolegium Górniczego w wyliczonych powyżej sprawach przysługuje skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Sprawa nabywania własności górniczej przez cudzoziemców (osoby fizyczne lub prawne) została unormowana w sposób analogiczny do prawa nabywania przez nich nieruchomości, wszelako z tą zmianą, że pozwolenia udziela nie Rada Ministrów, lecz Minister Spraw Wewnętrznych, Wojskowych i Zagranicznych. Nowością jest obowiązek uzyskania takiegoż pozwolenia przez cudzoziemców dla poszukiwań górniczych. Nie jest to jednak bynajmniej utrudnieniem dla obcego kapitału, gdyż cudzoziemiec, który uzyskał takie pozwolenie na poszukiwanie, nie potrzebuje powtórnego pozwolenia na uzyskanie nadania własności górniczej na podstawie odkrycia, dokonanego w toku powyższego poszukiwania, a nadanie otrzymuje na podstawie prawa górniczego. Stan dotychczasowy mógł być pożądanym tylko dla kogoś, któremu chodziłoby nie o otrzymanie nadania, ale o prowadzenie bez zezwolenia poszukiwań nie tyle górniczych, co upozorowanych celami górniczymi.

Sprawa zajmowania gruntów przez cudzoziemców dla celów górniczych została unormowana w ten sposób, że o ile władze górnicze stwierdzą, że zajęcie gruntu jest niezbędne dla potrzeb własności górniczej, to stosuje się tryb, przepisany w prawie górniczym, a więc takie same przepisy, jak przy przymusowym zajęciu gruntu na rzecz właściciela pola górniczego, będącego obywatelem polskim. Jeżeli jednak cudzoziemiec chce nabyć parcelę z wolnej ręki, to stosuje się ogólne przepisy o nabywaniu własności nieruchomości przez cudzoziemców.

Oczywiście, że takie stosowanie trybu przymusowego zajęcia, przewidzianego w prawie górniczym, nie wyklucza zawarcia przez cudzoziemca dobrowolnej umowy z właścicielem gruntu co do warunków odstąpienia. Przepis odnośny prawa górniczego ma na celu uchronienie cudzoziemca od konieczności każdorazowego zwracania się do 4 ministrów o zezwolenie zajęcia może tylko kilkudziesięciu metrów kwadratowych, gdyż skoro raz cudzoziemiec otrzymał zezwolenie na nabycie własności gruntowej, to w tem mieści się implícite możliwość zajmowania gruntów na cele górnicze. Chodzi jednak o to, aby odbywało się to pod kontrolą władzy górniczej, i aby zajmowanie gruntów dla innych celów nie było pozorowane celami górniczymi.

Przy stosowaniu ustaw górniczych państw zaborczych wynikały często spory, czy dzierżawca kopalni ma prawo samodzielnie domagać się zajęcia gruntu. Sprawa ta komplikowała się i tem, że dzierżawa obejmowała częstokroć jedynie kopalnię, eksploatującą pewne pokłady, np. t. zw. nadredenowskie, a eksploatację pokładów t. zw. redenowskich prowadził ktoś inny.

Nomenklatura ustaw górniczych państw zaborczych była w tej dziedzinie bardzo chaotyczna. Tak np. § 64 pruskiej ustawy górniczej przyznawał „właścicielowi kopalni” prawo żądania odstąpienia gruntu; w przepisach zaś §§ 135 i 147 właściciel kopalni zniknął, a na posiadacza gruntu był nałożony obowiązek odstąpienia gruntu „posiadaczowi kopalni”. Podobnie w § 131 austriackiej ustawy górniczej mowa jest o uprawnieniach, wynikających z „nadania kopalni”, a § 98 nakłada na właściciela gruntu obowiązek odstępowania gruntu „przedsiębiorcy górniczemu”. Rosyjska ustawa górnicza używała dwuznacznego wyrażenia „przemysłowiec górniczy”.

Polskie prawo górnicze położyło kres chaotyczności pojęć i uporządkowało nomenklaturę. Przedmiotem własności górniczej jest „pole górnicze”. „Zakład górniczy” jest określeniem przedsiębiorstwa, nie zaś własności górniczej. „Zakład górniczy” może obejmować zarówno kopalnię, jak i urządzenia pomocnicze oraz wymienione szczegółowo zakłady obróbcze. Ten, kto zakład górniczy na swój rachunek prowadzi, jest „przemysłowcem górniczym”. Pojęcie to jest używane w polskim prawie górniczym tam, gdzie mowa o ruchu zakładu górniczego. Natomiast tam, gdzie chodzi o własność górniczą, czyli własność „pola górniczego”, tam prawo górnicze operuje określeniem „właściciel pola górniczego”. Oczywiście, że i właściciel pola górniczego może być jednocześnie i „posiadaczem” jego. Ale poza tem może być „posiadaczem” pola górniczego osoba inna, np. dzierżawca (art. 20 prawa górniczego). Ponieważ prawo zajęcia gruntów dla celów górniczych jest serwitutem, obciążającym własność gruntową na rzecz własności górniczej, więc tym, który ma prawo korzystania z tych serwitutów w warunkach, przewidzianych przez prawo górnicze, jest właściciel pola górniczego. Z drugiej jednak strony, jeżeli właściciel pola górniczego wydzierżawił innej osobie całe pole górnicze, to prawo górnicze stawia presumpcję, że o ile umowa dzierżawna nie zawiera wyraźnych odmiennych warunków, wypuszczenie w dzierżawę mieści w sobie zgodę na korzystanie przez dzierżawcę z prawa zajmowania gruntów bez potrzeby uciekania się do pośrednictwa właściciela pola górniczego. Postanowienie to dotyczy jednak tylko dzierżawcy całego pola górniczego, nie dotyczy zaś dzierżawcy jego części — czyto pionowej, czyto poziomej, który może żądać odstąpienia gruntu jedynie na mocy wyraźnego pełnomocnictwa właściciela pola górniczego.

Sprawa cenzusu, wymaganego od kierownika zakładu górniczego, była wręcz odmiennie uregulowana w trzech b. zaborach. Według ustawy austriackiej z dn. 31/XII 1893 r. „o ustanowieniu kierowników i dozorców ruchu w górnictwie” — zasadniczą normą cenzusu dla objęcia kierownictwa ruchu zakładu górniczego był dyplom Wydziału Górniczego Akademii Górniczej i 3-letnia praktyka. Wyjątkowo Minister Przemysłu i Handlu miał prawo robić odstępstwo dla mniejszych zakładów górniczych, prowadzonych w warunkach mniej

niebezpiecznych. Odwrotnie — w myśl ustawy górniczej rosyjskiej wymaganie powołania na kierownika inżyniera górniczego mogło być postanowione jedynie wówczas, jeżeli władza górnicza II instancji lub centralna uznała kopalnię za niebezpieczną. Ustawa pruska nie wymagała od kierownika kopalni posiadania dyplomu inżyniera, lecz jedynie udowodnienia przed władzą górniczą posiadania należących kwalifikacji, co następowało z reguły na mocy egzaminu przed władzą górniczą.

Ze względu na konieczność podniesienia poziomu bezpieczeństwa w kopalniach prawo górnicze ustanawia jako zasadniczy cenzus dla kierownika zakładu górniczego i kierownika działu robót górniczych — dyplom inżyniera górniczego i 3-letnią praktyką przy ruchu zakładu górniczego. Minister Przemysłu i Handlu lub upoważniony przez niego Wyższy Urząd Górniczy może dopuścić do kierownictwa zakładem górniczym, prowadzonym w warunkach mniej niebezpiecznych (np. kopalni rudy lub saliny), osobę która ukończyła średni górniczy zakład naukowy i odbyła 6-letnią praktykę oraz zdała egzamin przed komisją przy Wyższym Urzędzie Górniczym. Kierownicy i personel dozorczy zakładu górniczego winni posiadać obywatelstwo polskie. Przepis ten ma na celu obsadzenie tych odpowiedzialnych stanowisk przez osoby, które nie mogłyby uchylić się od odpowiedzialności faktycznej przez wyjazd zagranicę. Wyjątkowo może Ministerstwo Przemysłu i Handlu podług swobodnego uznania przyznać cudzoziemcom kwalifikacje do zajmowania stanowisk kierowniczych i dozorczych w zakładach górniczych.

Ponieważ art. 3 prawa stwierdza, że „postanowienia prawa niniejszego nie uwłaczają w niczem mocy odmiennych postanowień umów i zobowiązań międzynarodowych, zawartych przez Państwo Polskie, przeto obywatele niemieccy, zajmujący stanowiska kierownicze i dozorcze w zakładach górniczych na Górnym Śląsku, zachowują swe uprawnienia aż do chwili upływu konwencji genewskiej. Co się zaś tyczy

obywateli polskich, którzy przed wejściem w życie prawa górniczego zajmowali stanowiska kierownicze lub dozorcze, to art. 309 prawa górniczego gwarantuje im zachowanie dotychczasowych uprawnień pod warunkiem zarejestrowania się w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie prawa górniczego.

Niewykonanie tego obowiązku przez obywateli polskich, posiadających uprawnienie z tytułu konwencji genewskiej, nie zniosłoby oczywiście tych uprawnień aż do chwili jej upływu, ale z tą chwilą wygasłyby automatycznie uprawnienia, niezarejestrowane w czasie przepisowym.

Sprawa ewentualnej dyskwalifikacji kierowników i personelu dozorczego zakładu górniczego jest poruczona komisjom dyscyplinarnym przy wyższych urzędach górniczych. Przewodniczącym kompletu orzekającego komisji dyscyplinarnej jest sędzia, powołany przez Ministra Przemysłu i Handlu za zgodą Ministra Sprawiedliwości. Nadto zasiadają w komplecie orzekającym: jeden urzędnik władzy górniczej i jeden kierownik lub dozorca ruchu (zależnie od charakteru osoby podsądnego). Instancją odwoławczą jest wyżej wymienione Kolegium Górnicze.

Poza wymienionymi wyżej najważniejszymi różnicami w porównaniu ze stanem obecnym, jest również i szereg różnic o znaczeniu mniejszym, ale wyliczanie ich przekroczyłoby ramy niniejszego artykułu, mającego na celu wypuklenie rzeczy zasadniczych. Z tego też względu wypadło pominąć tutaj sprawy, uregulowane w prawie górniczym w sposób podobny do norm, przyjętych w ustawach państw zaborczych.

Prawo górnicze na całym obszarze z wyjątkiem Śląska wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1932 r., a na Śląsku z tymże dniem, o ile Sejm Śląski przed tym dniem wyrazi zgodę na rozciągnięcie jego mocy na województwo śląskie. Jeżeli zaś odnośna zgoda zostanie ogłoszona po dniu 1 stycznia 1932 r., to prawo górnicze wchodzi w życie na Śląsku z dniem ogłoszenia tej zgody.

Inż. Dr. Tadeusz Ciświcki

DRUGA KONFERENCJA W SPRAWIE ZESPOLENIA AKCJI GOSPODARCZEJ

ARTYKUŁ, zamieszczony w zesz. 46 tyg. „Polska Gospodarcza” p. t. „Genewskie rokowania gospodarcze”, zwalnia nas od powtarzania na tem miejscu szczegółów, tyjących się założeń i przyczyn zwołania drugiej konferencji „dla zespolenia akcji gospodarczej”, która rozpoczęła się w Genewie w dn. 17/XI r. b. — poto, aby w 11 dni później zakończyć się dość nikłemi, jak zobaczymy, rezultatami. W kilku wierszach zatem przypomnimy tylko tutaj formalny program owego zjazdu, ustalony przez Komitet Ekonomiczny Ligi Narodów w początkach listopada r. b. Jako porządek obrad, mianowicie, konferencji listopadowej figurowały sprawy następujące

1) kwestja, którą dla skrótowi nazywać będziemy „brytyjską”, a więc wyszukanie na podstawie odpowiedzi Wielkiej Brytanji na kwestjonariusz, załączony do protokołu genewskiego z dn. 2/III r. b., takiego zadośćuczynienia dla Wielkiej Brytanji w zakresie celnym na kontynencie europejskim, któreby pozwoliło państwu temu na kontynuowanie w dalszym ciągu swej polityki wolnohandlowej — bez potrzeby uciekania się do zapo-

wiadanego przez znaczny odłam opinii publicznej w Anglii podniesienia względnie wprowadzenia protekcyjnych ceł w stosunku do Europy i zamknięcia się w preferencyjnym systemie celnym w granicach Commonwealth of British Nations;

2) kwestja, zwana również w krótkości „rolniczą”, a mianowicie zagadnienie systemu preferencyjnego na produkty rolne pochodzenia europejskiego w obrębie rynków deficytowych pod względem zbożowym na terenie Europy Zachodniej; sprawa ta, jak dobrze wiadomo, podniesiona została przez trzy państwa nadunajskie (Rumunję, Jugosławję i Węgry) w ich odpowiedziach na wspomniany wyżej kwestjonariusz Ligi Narodów, następnie zaś poparta przez blok państw rolniczych na jego konferencjach w Warszawie i Bukareszcie, skutkiem czego włączona została przez XI Zgromadzenie Ligi Narodów we wrześniu r. b. do programu genewskich rokowań gospodarczych;

3) sprawa losów konwencji handlowej z dn. 24/III r. b., ustalającej zasadę niewyprowadzania traktatów handlowych dwustronnych na przeciąg chwilowo 1 roku

pr. y wprowadzeniu jednoczesnym pewnych, jakkolwiek bardzo luźnych, gwarancji celnych w stosunkach międzynarodowych; konferencja listopadowa miała za zadanie ustalenie daty formalnego wejścia w życie wspomnianej konwencji oraz ewentualnie koniecznych dla tego wejścia w życie warunków ubocznych; jak wiadomo bowiem, konwencja handlowa, obowiązująca od dn. 1/IV r. b. jako „gentlemen agreement” między jej sygnatariuszami, dotychczas formalnie w życie nie weszła;

4) sprawa konwencji międzynarodowej z dn. 8/XI 1927 r. o zniesieniu zakazów i ograniczeń przywozu i wywozu, która, jak wiadomo, obowiązuje od dn. 1/VII r. b. tylko dla 7 państw, podczas gdy reszta sygnatariuszy jej, którzy ratyfikowali ją nawet, wycfała się w tym terminie z płynących z niej zobowiązań, nie znajdując w ogólnej sytuacji, jaka istniała w tym okresie, spełnienia warunków, pod jakimi zgłosili swe ratyfikacje;

5) sprawa konwencji międzynarodowej o traktowaniu cudzoziemców, omawianej na specjalnej konferencji w listopadzie r. ub. i niedoprowadzonej wówczas do pozytywnego rezultatu.

Konferencja listopadowa, rozpoczynając swe obrady, natknęła się od samego początku na dość zasadniczą trudność przy pierwszym odrazu punkcie swych obrad, a mianowicie w sprawie wprowadzenia w życie konwencji handlowej. Ratyfikacji, złożonych do chwili otwarcia konferencji, wpłynęło zaledwie 10, przyczem brakło ratyfikacji Francji i Niemiec, poza tem zaś całej grupy państw środkowo-europejskich. Wprawdzie ze strony niemieckiej zapowiedziano rozważanie ratyfikacji w Reichstagu w grudniu r. b., delegacja francuska zaś zapowiadała również dyskusję na ten temat w Senacie, ale z drugiej strony wiadomo było, iż nowy Parlament niemiecki i naskutek panujących w nim prądów nacjonalizmu gospodarczego bynajmniej nie gwarantuje bezwzględnie pozytywnego ustosunkowania się do konwencji, we Francji zaś także wątpliwości nasuwa stanowisko Senatu. Jeśli dodamy do tego, iż Austria zasłania się przed ratyfikacją konwencji tej negatywnym stanowiskiem, jakie wobec układu tego zajmują: Węgry, Czechosłowacja i Jugosławia, łatwo zrozumieć, iż pozytywne załatwienie sprawy tej nie mogło chwilowo przynajmniej nastąpić na konferencji listopadowej.

Jakież w tym wypadku można było znaleźć wyjście? Pozostawało, rzecz prosta, tylko jedno, a mianowicie przesunięcie terminu składania ratyfikacji tej konwencji z dn. 1/XI r. b. (jak ustalał pierwotnie art. XII konwencji) na okres późniejszy, gdy sytuacja przynajmniej w części się wyjaśni. Dlatego też w akcie końcowym konferencji listopadowej znajdujemy o konwencji handlowej tylko 2 krótkie wzmianki, mówiące, iż sprawy określenia terminu i warunków wejścia w życie konwencji handlowej zostaną omówione „w czasie przyszłej sesji” konferencji, przyczem termin składania ratyfikacji: przesunięty został z dn. 1/XI r. b. na dz. 25/I 1931 r.

Rozpoczynając w ten sposób niepomyślnie program swój, konferencja zwróciła się z kolei do następnych jego punktów, a więc do 2 zagadnień celnych o charakterze międzynarodowym, t. j. do kwestji „brytyjskiej” i do kwestji „rolniczej”. I tutaj jednak okazały się odrazu trudności.

Jeśli chodzi o kwestję „brytyjską”, to były one dwójakiej natury. Projekt Wielkiej Brytanji w swej

pierwotnej postaci przewidywał, jak wynika z punktu C odpowiedzi tego państwa na kwestjonariusz Ligi Narodów, metodę obniżania ceł na poszczególne grupy towarów, rozpoczynając od tkanin i maszyn, a biorąc pod uwagę nie wysokość obciążenia celnego powyższych artykułów w poszczególnych krajach europejskich, ani sytuację przemysłów zainteresowanych na terenie tych krajów, lecz moment raczej fiskalny, a mianowicie sumę wpływów z ceł w każdej z obu wspomnianych grup towarowych na terenie każdego państwa jako podstawę zmniejszenia obciążenia celnego. W rezultacie w samym sformułowaniu propozycji brytyjskiej tkwił tak znaczny element nierealności, że uniemożliwił on w gruncie rzeczy rozpatrywanie propozycji tej jako takiej, t. k. iż właściwie pod uwagę brana była na serjo tylko zbliżona naogół do brytyjskiej propozycja holenderska, mówiąca ogólnie o tem, aby wzamian za utrzymanie przez wolnohandlowe kraje europejskie (a więc nie samą Wielką Brytanię) ich dotychczasowej polityki liberalnej zainteresowane państwa kontynentu europejskiego udzieliły krajom wolnohandlowym zniżek celnych bądź w drodze rokowań dwustronnych, bądź — o co Holandji specjalnie chodziło — rokowań wielostronnych. Mówiąc więc w dalszym ciągu o propozycji „brytyjskiej”, będziemy mieli na myśli wyłącznie projekt holenderski, stosowany do Wielkiej Brytanji.

Przyjąwszy bowiem w drodze rokowań prywatnych projekt holenderski jako podtawę do dyskusji na temat uregulowania stosunków między wolnohandlowymi i „protekcjonistycznymi” krajami Europy, zgodzono się niemniej jednak wbrew opozycji Holandji, że, realnie biorąc, chodzi chwilowo o załatwienie sprawy z Wielką Brytanią, pomijając na pewien czas inne wolnohandlowe państwa europejskie, a to przede wszystkim z uwagi na niezmiernie utrudnienie i tak już skomplikowanego w założeniu projektu rokowań wielostronnych w dziedzinie celnej między jednym państwem wolnohandlowym a kilkoma innymi. Gdyby zatem jednocześnie prowadzić rokowania i z Wielką Brytanią i z innymi jeszcze państwami wolnohandlowymi, wynikłoby zupełne zamieszanie.

Jakież przedstawia się obrót Wielkiej Brytanji z krajami europejskimi, stanowiącymi główne rynki zbytu dla produktów angielskich w Europie? Ze statystyk, przedstawionych konferencji przez sekcję ekonomiczną Sekretariatu Ligi Narodów, wynika na podstawie danych za 1929 r., iż rynek brytyjski dla niektórych państw europejskich przedstawia wcale poważne znaczenie. Niemcy np. lokują w Wielkiej Brytanji równe 10% swego całkowitego wywozu, Belgja — ok. 15%, Danja — 60%, Hiszpanja — 18%, Finlandja — niemal 40%, Francja — 13% (w stosunku do całkowitego swego obrotu łącznie z obrotem ze swemi kolonjami), Włochy — 13%, Norwegja — 24%, Polska — 10%, Portugalia — 26%, Szwajcarja — 14%. Wynika z tego, iż Wielka Brytanja jest poważnym odbiorcą szeregu produktów kontynentalnej Europy i że wobec tego groźba zamknięcia rynku brytyjskiego przez wprowadzenie ceł protekcyjnych względnie preferencji imperjalnej może być dla szeregu państw europejskich równoznaczna z utratą poważnego rynku zbytu. Tymczasem, jeśli wziąć np. ten wywóz Wielkiej Brytanji do Europy, o który, jak wynika z odpowiedzi brytyjskiej na kwestjonariusz Ligi, najbardziej Wielkiej Brytanji chodzi, a mianowicie wywóz tkanin i maszyn, widzimy, iż wywóz ten zmniejsza się stale. Brytyjski wywóz tkanin

bawełnianych spadł w 1929 r. w porównaniu z 1928 r. z £ 107 miljn. na £ 99 miljn., w wóz tkanin wełnianych — z £ 35 miljn. na £ 32½ miljn. Wywóz maszyn u'rzymał się na ogół na poziomie, ale w 1930 r. wykazuje wyraźną tendencję spadku. Charakterystyczne jest jednak, iż przywóz obu wspomnianych grup artykułów do Wielkiej Brytanji wykazuje jednocześnie na ogół tendencje zwykłe (maszyn np. przywieziono w 1929 r. za niemal £ 3 miljn. więcej niż w 1928 r.), co, rzecz prosta, tylko wzmacniać musi w opinii publicznej Wielkiej Brytanji i tak już silnie rozpowszecznione naskutek ogólnego kryzysu gospodarczego niezadowolone.

Zdawałoby się wskutek tego, iż w interesie obu stron, t. j. Wielkiej Brytanji i niektórych krajów kontynentu europejskiego, zainteresowanych specjalnie w wywozie do tego kraju, leżałoby doprowadzenie do możliwie szerokiego rozmów taryfowych, które z jednej strony zwiększyłyby wywóz angielski na kontynent, z drugiej zabezpieczyły interesy krajów, wywozących do Anglii, przed wszelkimi ewentualnymi niespodziankami protekcyjnymi. Stało się jednak inaczej. Przedewszystkiem okazało się, iż Francja chwilowo wogóle nie ma specjalnej chęci prowadzenia jakichkolwiek rozmów międzynarodowych na tematy celne. Odpowiedź francuska na kwestionariusz Ligi Narodów, ogłoszona najpóźniej ze wszystkich państw europejskich, bo bezpośrednio dopiero przed konferencją, wypowiedziała się wyraźnie przeciwko natychmiastowemu przystępowaniu do międzynarodowych rozmów celnych, zanim nie zostanie załatwiony przedwstępny zakres rokowań międzynarodowych w dziedzinie gospodarczej, a mianowicie załatwienie całego szeregu konwencji międzynarodowych w sprawach innych niż celne, następnie zaś utworzenie międzynarodowego ciała arbitrażowego dla rozstrzygania sporów o charakterze gospodarczym, wynikających między poszczególnymi państwami. To stanowisko Francji, podkreślane w prywatnych rozmowach, jakie toczyły się w kulisach konferencji, nabrało jeszcze większych skutków, skoro okazało się, że ze strony Włoch istnieje wprawdzie skłonność do ewentualnych rozmów celnych z Anglią, ale że natomiast państwo to pod żadnym pozorem nie chce prowadzić takich rokowań w drodze wielostronnej, a tylko w sposób normalny przez rozmowy bilateralne. W rezultacie w akcie końcowym konferencji zawarty jest na temat kwestji „brytyjskiej” krótki tylko ustęp, mówiący, iż rokowań z Wielką Brytanją nie będzie można prowadzić w gronie wszystkich sygnatarjuszy protokołu z dn. 24/III 1930 r. (o programie przyszłych rokowań),¹⁸ lecz że „niektóre państwa zgłosiły swą gotowość” do tych rozmów, i to tylko „w pewnych warunkach”, a więc, jeśli chodzi np. o Włochy — w drodze dwustronnej tylko.

Ponieważ z natury rzeczy rokowania pomiędzy ograniczoną grupą państw, a tem więcej rokowania dwustronne nie mogą same przez się stanowić przedmiotu konferencji międzynarodowej, więc cała sprawa „brytyjska” schodzi, tem samem z płaszczyzny rokowań multilateralnych na płaszczyznę rokowań bilateralnych — względnie (i tu mamy neologizm słownictwa handlowo-politycznego epoki powojennej) „rokowań „kolateralnych”, t. j. takich, które, prowadzone w zasadzie w formie dwustronnej, zawierałyby w poszczególnych swych fazach zebrania porozumiewawcze tej „strony”, która składa się z kilku państw, a to w celu

porównania osiągniętych w rozmowach dwustronnych wyników, zorientowania się w sytuacji i wyciągnięcia z niej dalszych wniosków co do taktyki w rokowaniach dwustronnych na przyszłość.

Tak więc projekt rokowań celnych między kontynentem europejskim a Wielką Brytanją nie posunął się na listopadowej konferencji genewskiej naprzód. Niewątpliwie rozmowy dwustronne, o których mowa powyżej, zainicjowane będą, ale o widokach tych mówić jeszcze za wcześnie. W każdym razie Genewa dała tu tylko swoje „placet”, nie potrafiwszy pomóc czynnie do ich realizacji.

Przechodzimy teraz do drugiej grupy zagadnień celnych, o których mówiono na konferencji. Jest to, jak wiadomo, kwestja „rolnicza”, t. j. projekt preferencji celnej na produkty rolnicze w myśl wniosków państw naddunajskich i konferencji bloku rolniczego. Odrzucając się, iż w uwagach niniejszych nie sposób wyczerpać tej tak ważnej i blisko obchodzącej nas sprawy w całości. Trudne i nasuwające cały szereg wątpliwości zarówno prawnych, jak i merytorycznych zagadnienie preferencji rolniczej w Europie zostało na konferencji listopadowej rozpatrzone teoretycznie i praktycznie z całego szeregu punktów widzenia, tak, iż nadaje się do osobnego potraktowania. Ograniczymy się więc tutaj tylko do zreferowania formalnego stanowiska konferencji wobec tego zagadnienia.

Okazało się, mianowicie, od samego początku dyskusji nad tą sprawą, iż szereg państw europejskich zachowuje się wobec projektu państw rolniczych Europy negatywnie, a nawet wręcz wrogo. Rezultatem tego było z konieczności całkowite zarzucenie projektu preferencji ogólnoeuropejskiej, gdyż poprostu szereg państw nie chciał nawet na temat ten dyskutować. Dalsze rezultaty nie dały na siebie czekać. W akcie końcowym konferencji mamy na temat projektu preferencji dosłownie 3 linje druku, mówiące, iż konferencja „zaznajomiła się” (a pris note) z propozycją państw rolniczych na ten temat i z treścią raportu, załączonego do aktu końcowego. W raporcie tym zaś mamy skondensowany możliwie dokładnie wynik dyskusji nad sprawą preferencji, prowadzonych w specjalnej podkomisji, gdzie zasiadały obok szeregu rolniczych państw Europy jeszcze te państwa Europy Zachodniej i Środkowej, które teoretycznie mogłyby być brane pod uwagę, jako udzielające preferencji celnej zbożom pochodzenia europejskiego. Wynik powyższy posiada znaczenie czysto teoretyczne, gdyż państwa, biorące udział w podkomisji, zgodziły się na opublikowanie go „z zastrzeżeniem samej zasady i możliwości zastosowania” preferencji. Dlatego też, krótko mówiąc, wyniki realne dla propozycji preferencyjnej nie wpływają z konferencji listopadowej wcale, co się tyczy zaś samego nastawienia i treści dyskusji, to obitowała ona, jak wspomnieliśmy, w tak szeroko zakreślone i kazuistyczne momenty, że w ogólnych rozważaniach na temat „ostatniego” zjazdu genewskiego poruszyć teoretycznych tych rozważań doprawdy nie sposób.

Pozostaje nam jeszcze do omówienia sprawa dwóch innych punktów postulatów państw rolniczych, które oprócz zagadnienia „preferencji” stanowiły przedmiot rezolucji konferencji w Warszawie i Bukareszcie. W sprawie organizacji handlu zbożowego konferencja „podkreśliła” znaczenie wniosków, jakie wspomniana powyżej podkomisja rolnicza uchwaliła w tej dziedzinie, a mianowicie przedewszystkiem, iż „badanie tych

zagadnień winnoby być prowadzone dalej w całej rozciągłości przez przyszłą konferencję ekonomiczną". Sprawa organizacji handlu rolnego doczekała się więc w Genewie ogólnikowego wprowadzenia, lecz bądź co bądź wyraźnego poparcia. W sprawie kredytu rolnego natomiast konferencja wyraźnie wypowiedziała się już za „mocnym zajęciem się” tem zagadnieniem, które zresztą Komitet Finansowy Ligi ma omawiać na swej sesji styczniowej 1931 r. Tutaj zatem mamy wyraźne i poparcie i nawet nacisk konferencji w kierunku dojścia do realnych wyników.

Tyle o sprawach rolnych. Jeśli teraz chodzi o 2 powyżej wspomniane konwencje międzynarodowe, które miały być na konferencji listopadowej omówione raz jeszcze dla zbadania, czy nie możnaby załatwienia ich popchnąć nieco naprzód, a mianowicie konwencję o zakazach przywozu i wywozu oraz projekt konwencji o cudzoziemcach, to konferencja listopadowa i tu również nie osiągnęła zbyt wielkich wyników. Na usprawiedliwienie jednak możnaby tutaj powiedzieć, że stały na przeszkodzie względy formalne raczej niż merytoryczne. W istocie — w sprawie konwencji o zakazach przywozu i wywozu nastąpić ma w styczniu 1931 r. poważny zwrot, wynikający z faktu zamierzonego przez Rząd brytyjski zniesienia zakazu przywozu na barwniki¹⁾. Wiadomo bowiem, iż ten właśnie zakaz spowodował tendencję u innych państw, uczestniczących we wspomnianej konwencji, ku utrzymaniu ze swej strony innych zakazów, tworząc w ten sposób owe osławione „wyjątki” z art. 6 konwencji. Jeśli więc obecnie zakaz brytyjski ma być zniesiony, wynikałoby, iż i inne wyjątki z art. 6 uległyby również usunięciu, co przy jednoczesnym postępie prac podkomitetu weterynaryjnego Ligi Narodów nad międzynarodowymi konwencjami weterynaryjnymi (usuwanie swobody stosowania zakazów weterynaryjnych, ustalonej w art. 4 konwencji) mogłoby istotnie popchnąć

sprawę zniesienia zakazów wywozu i przywozu w Europie na nowe tory. Chwilowo, rzecz prosta, istnieje cały szereg trudności natury przedewszystkiem formalnej, a mianowicie wątpliwości, jak należy traktować obecną konwencję, która bądź co bądź istnieje pomiędzy 7 państwami i musi wskutek tego bądź ulec zmianie, bądź zostać zastąpiona przez nową konwencję o szerszych podstawach.

W sprawie konwencji o cudzoziemcach konferencja listopadowa przyjęła do wiadomości sprawozdanie kilku państw, które po niepowodzeniu zeszłorocznej listopadowej konferencji paryskiej próbują rozwiązać problem międzynarodowej konwencji o cudzoziemcach na własną rękę, choć w zakresie ograniczonym terytorjalnie do ich obszarów. Nie wchodząc w szczegóły tej taktyki, powiemy chwilowo na tem miejscu tylko to, iż nie wydaje się, aby tą drogą doszło się rzeczywiście do jakiegoś pozytywnego wyniku.

Na konferencji listopadowej omawiano przez chwilę również sprawy innych przyszłych rokowań gospodarczych z poza dziedziny celnej; rezolucje aktu końcowego w tym kierunku nie wyszły naskutek opozycji kilku państw poza ramy ogólników, jakkolwiek istniały tendencje, aby przynajmniej co do kilku problemów (arbitraż, weterynarja, nazwy regionalne) ustalić procedurę bardziej szczegółową. Pozostawiono to jednak w rezultacie przyszłej konferencji.

Tak więc okazuje się, iż w epoce szalejącego w Europie kryzysu gospodarczego konferencja międzynarodowa nie potrafiła zdobyć się na żadne decydujące kroki w kierunku częściowej przynajmniej pomocy celem ulżenia obecnemu stanowi rzeczy. Ten nie wątpliwy paradoks obecnej międzynarodowej sytuacji gospodarczej również domaga się specjalnego i krytycznego omówienia.

Dr. T. Łychowski

ŻYCIE GOSPODARCZE

PRZEMÓWIENIE PANA MINISTRA ALEKSANDRA PRYSTORA DO URZĘDNIKÓW MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU

„Powołany wolą Pana Prezydenta na stanowisko Ministra Przemysłu i Handlu, wychowany w żołnierskim posłuszeństwie dla przełożonych, stanowisko to obejmuję, jakkolwiek zdaję sobie jasno i dokładnie sprawę z trudności, jakie mnie czekają. Trudność polega na tem, że przychodzę w okresie złej konjunktury gospodarczej i przychodzę po Ministrze Kwiatkowskim, który pracę tego ministerstwa podniósł do wyżyn, na jakich ono nie stało w odrodzonej Polsce, a może i poza jej granicami. Oblicze moje wewnętrzne

Panowie zapewne znacie. Cechuje je lojalna i bezwzględna służba dla Państwa i jego dobra. Tego będę wymagał i od Panów, co tem łatwiej Panom przyjdzie, żeście pracowali w przeszło 4½-letniej szkole Ministra Kwiatkowskiego. Pragnę, byście w stosunku do mnie byli Panowie lojalni i szczerzy, obiecując to samo ze swej strony w stosunku do Panów. Przy takiej współpracy, mam nadzieję, że sprostam zadaniu utrzymania tej samej linii pracy Ministerstwa, jaką nakreślił Minister Kwiatkowski”.

W dn. 4 grudnia r. b. Pan Prezydent Rzplitej mianował Ministrem Przemysłu i Handlu Pana Pułk. Aleksandra Prystora, dotychczasowego Ministra Pracy i Opieki Społecznej. Obejmując urządowanie w dn. 6 grudnia Pan Minister Prystor wygłosił do zebranych

urzędników Ministerstwa przemówienie, które wyżej podajemy.

W imieniu urzędników powitał Pana Ministra Prystora P. Wiceminister Kożuchowski, zapewniając go o szczerzej lojalności i gotowości urzędników Ministerstwa do dalszej pracy dla dobra Państwa.

Poniżej podajemy krótki życiorys Pana Ministra Prystora:

¹⁾ P. w tym samym zeszycie str. 2004.

Pan Minister Aleksander Prystor urodził się na Wileńszczyźnie w 1874 r. Gimnazjum ukończył w Wilnie, poczem studjował nauki przyrodnicze w Moskwie, gdzie uzyskał dyplom w 1900 r. Następnie przez 2 lata studjował w Dorpacie medycynę, lecz warunki zmusiły go do przerwania tych studjów i następnych szereg lat poświęcił się wyłącznie niemal konspiracyjnej działalności politycznej pod kierunkiem Józefa Piłsudskiego. W 1912 r. został wysłany do Warszawy dla zorganizowania „Związku Walki Czynnej”. W trakcie wykonywania tego zadania został aresztowany i osadzony w Cytadeli warszawskiej. Po roku zapadł wyrok, skazujący go na 7 lat ciężkiego więzienia. Karę tę odsiadywał w centralnej Rosji, w Orle, skąd go zwolniła dopiero rewolucja rosyjska w marcu 1917 r. Pracował następnie w Polskiej Komisji Likwidacyjnej oraz w Tow. Pomocy Ofiarom Wojny, z którego ramienia organizował w Mińsku powrót uchodźców polskich do kraju. W maju 1918 r. przybył z Mińska do Warszawy, a po powrocie Komendanta Piłsudskiego stanął odrazu przy jego boku jako najbliższy współpracownik. W pierwszym rządzie Premiera Moraczewskiego objął stanowisko Podsekretarza Stanu w Min. Pracy i Op. Sp. i zajmował je aż do

lata 1920 r. Wstąpiwszy do wojska, objął dowództwo kompanji w 210 p. p., biorąc udział w odparciu najazdu olszewickiego, przydzielony następnie do sztabu gen. Żeligowskiego, po zajęciu Wilna objął obowiązki Gener. Adjutanta Nacz. Dowódcy Wojsk Litwy Środk. W styczniu 1921 r. został Szefem Kancelarii Cywilnej przy Gen. Żeligowskiu. Po przyłączeniu Wileńszczyzny zajął stanowisko Szefa Oddziału Va Biura Ścisłej Rady Wojennej, a po usunięciu się Marsz. Piłsudskiego do życia prywatnego został mianowany Komendantem P. K. U. Wilno. Na tem stanowisku zastał go przewrót majowy. Wezwany do Warszawy przez Marszałka P. Pułk Prystor został ponownie jednym z najbliższych jego współpracowników, początkowo jako oficer do zleceń, a następnie jako Szef Gab. netu Gener. Insp. Sił Zbrojnych. Niedługo przed powołaniem do rządu został mianowany Szefem Biura Personalnego Min. Spr. Wojsk. Z tego stanowiska został powołany do gabinetu Premiera Świtalskiego, gdzie objął resort Pracy i Opieki Społ., znany mu dokładnie oddawna z czasów, kiedy w ciągu 1½ roku był w nim Wiceministrem. Obecnie Pan Prezydent Rzplitej powierzył Panu Ministrowi Prystorowi resort Przemysłu i Handlu.

USTĄPIENIE PANA MINISTRA EUG. KWIATKOWSKIEGO

W dniu 5 b. m. odbyło się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu pożegnanie Pana Ministra Eugenjusza Kwiatkowskiego, który po 4½ latach urzędowania ustąpił ze stanowiska Ministra Przemysłu i Handlu. Do ustępującego Ministra przemówił w imieniu zgromadzonych urzędników P. Wiceminister J. Koźuchowski, który w gorących słowach zęgnął Pana Ministra Kwiatkowskiego, kreśląc pokrótce etapy Jego wybitnej działalności. Potem odpowiedział Pan Minister Kwiatkowski, który w serdecznych słowach dziękował wszystkim urzędnikom Ministerstwa Przemysłu i Handlu za współpracę i za lojalną i oddaną sprawę państwowej służby.

Pan Minister Kwiatkowski objął posterunek Ministra Przemysłu i Handlu 4½ lat temu, w okresie warunków gospodarczych bardzo skomplikowanych i nieuregulowanych. Dzięki wytworzonej sytuacji przez Marszałka Piłsudskiego i daniu możliwości rządowi dłuższego urzędowania bez narażania ich na ciągłe zmiany, wynikające z fluktuacyj sejmowych, Pan Minister Kwiatkowski miał czas na rozwinięcie swego programu gospodarczego i mógł pokusić się o zrealizowanie go. Tu należy podkreślić, że za urzędowania Pana Ministra Kwiatkowskiego podjęte zostały kroki ku skonsolidowaniu i zsyntetyzowaniu polskiej myśli gospodarczej.

Działalność Ministra Kwiatkowskiego oparła się o rzeczywisty układ sił gospodarczych w Państwie i dzięki temu była ona nacechowana konsekwencją i wytrwałością realizacji. Działalność Ministra Kwiatkowskiego była tak bogata i postawiona na tak wysokim poziomie, że trudno się kusić o odzwierciedlenie jej i zanalizowanie w krótkiej notatce publicystycznej. Pozwolimy sobie przeto tutaj tylko wymienić linje kierunkowe działalności gospodarczej Pana Ministra Kwiatkowskiego, co pozwoli czytelnikowi zorientować się w tej działalności.

Naczelną troską działalności Pana Ministra Kwiatkowskiego była sprawa wszechstronnego rozwoju życia gospodarczego Polski i dania mu możliwości pełnego się wypowiedzenia. Z tej naczelnej dyspozycji wpływały wszystkie posunięcia Ministra.

Przedewszystkiem zwrócił Minister Kwiatkowski uwagę na handel, zarówno pod kątem widzenia rynku wewnętrznego, jak i pod kątem widzenia rynku zagranicznego. Z tego zadania wypływały zabiegi Ministra o pogłębienie konsumpcji krajowej, o zdobycie nowych rynków zbytu dla wytwórczości krajowej i o usprawnienie metod handlu. Tutaj właśnie należy podnieść prace około traktatów handlowych i nawigacyjnych, w których wypowiedziała się całkowicie polska gospodarcza racja stanu. Koroną działalności w dziedzinie usprawnienia handlu było utworzenie Państwowego Instytutu Eksportowego, który w krótkim okresie swego funkcjonowania zdołał sobie zaskarbić u czynników zainteresowanych duże uznanie.

Ogromną uwagę poświęcił Pan Minister Kwiatkowski sprawie dania życia gospodarstwu odpowiednich ram organizacyjnych. W tej dziedzinie wymienić należy szczególnie powołanie do życia izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych oraz dążenie do rozbudowy samorządu gospodarczego.

Również do tej dziedziny należy właściwie odnieść cały dorobek Ministra Kwiatkowskiego z zakresu ustawodawstwa gospodarczego, a w szczególności nowe prawo przemysłowe, prawo o spółkach akcyjnych, prawo o izbach przemysłowo-handlowych, prawo górnicze i t. d., które to ustawy, wydane w formie dekretów Prezydenta Rzeczypospolitej, stworzyły podstawy prawne dla organizacji życia gospodarczego.

Lecz najtrwalszym dziełem pracy Ministra Kwiatkowskiego pozostanie dziedzina działalności morskiej, tak ważna dla całokształtu gospodarstwa narodowego, zarówno z punktu widzenia handlu, jak i wytwórczości. Zrealizowanie budowy portu gdyńskiego, rozwój miasta Gdyni i całego wybrzeża morskiego, zapoczątkowanie floty handlowej, jednym słowem postawienie życia gospodarczego pełnym frontem do zagadnień handlu i polityki morskiej pozostanie trwałym dorobkiem całego społeczeństwa polskiego, włączyło ono bowiem Polskę do rodziny państw morskich. Te pierwsze pomyślnie kroki na tem polu wpłynęły

na zmianę nastroju całego społeczeństwa i wniosły do psychiki polskiej zrozumienie konieczności pracy morskiej i zrozumienie nieodłączności zagadnień morskich od reszty zagadnień gospodarczych polskich.

Wreszcie Minister Kwiatkowski zwracał dużą uwagę na stronę badawczą życia gospodarczego i Jego urzędowanie było zawsze nacechowane metodą pełnego obiektywizmu w stosunku do decydowanych spraw. Trwałym zaś wyrazem tej metody było utworzenie Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen, którego zadaniem jest analiza zjawisk życia gospodarczego pod kątem widzenia badania naukowego.

Życie gospodarcze należy skwalifikowało działalność Pana Ministra Kwiatkowskiego, a najlepszym tego wyrazem jest ocena tej działalności, wypowiedziana przez Pana Ministra Prystora, którego przemówienie mamy sposobność zamieścić wyżej.

80 LECIE KRAKOWSKIEJ IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ.—W dn. 6 grudnia r. b. odbyły się w Krakowie uroczystości z okazji 80. lecia Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie, połączone ze Zjazdem Związku Izb Przemysłowo-Handlowych Rzplitej Polskiej. Jako przedstawiciele Rządu wzięli udział w uroczystościach: P. Wiceminister Przemysłu i Handlu Doleżał oraz P. Wiceminister Skarbu Starzyński. Po uroczystym nabożeństwie odbyła się inauguracja Zjazdu w sali Izby Przemysłowo-Handlowej. Zebranie zagał Prezes Izby P. Epstein, poczem witał Zjazd Pan Wiceminister Doleżał, następnie przemawiał Prezes Związku Izb Handlowych Rzplitej P. Klarner, który podniósł niespożyte zasługi Krakowskiej Izby Przemysłowo-Handlowej w ciągu 80 lat niezmordowanej pracy na polu gospodarczego odrodzenia Rzplitej w zakresie swej działalności. Po przemówieniu Prezesa Klarnera dłuższy referat wygłosił P. Wiceminister Starzyński na temat znaczenia turystyki i zdrojowisk w życiu gospodarczym Polski. Niezwykle interesujący referat ten zebrani przyjęli gorącymi oklaskami, poczem Prezes Epstein odczytał wśród żywiołowych oklasków depesze hołdownicze do Prezydenta Rzplitej i Marszałka Piłsudskiego oraz telegramy do P. Prezesa Rady Ministrów Sławka, P. Ministra Przemysłu Handlu Prystora i b. Ministra Kwiatkowskiego.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

UMOWA WĘGLOWA POLSKO-NIEMIECKA W SPRAWIE RYNKÓW ZBYTU: AUSTRJACKIEGO I WĘGERSKIEGO.—Z dniem 1 listopada 1930 r. weszła w życie umowa przemysłu węglowego polskiego i niemiecko-górnośląskiego w sprawie zbytu węgla i brykietów do Austrii i Węgier. Umowa ta została zawarta między Ogólnopolską Konwencją Węglową, obejmującą wszystkie kopalnie w Polsce, a Górnośląskim Syndykatem Węglowym w Gliwicach, reprezentującym wszystkie kopalnie niemieckiego Górnego Śląska.

Na mocy powyższej umowy Konwencja Dąbrowsko-Krakowska partycypuje w całkowitej licencji odpowiednio do swego udziału w eksporcie do Austrii i Węgier w 1928 r. i 3 kwartałach 1929 r. — 13,04%. W pozostałej reszcie partycypuje Górnośląska Konwencja Węglowa w wysokości 84,5% i Górnośląski Syndykat Węglowy w Gliwicach w wysokości 15,5%. Łączny więc udział polskiego przemysłu węglowego w ogólnym eksporcie na omawiane rynki wynosi 86,52%, a przemysłu niemiecko-górnośląskiego 13,48%.

Wyżej wymieniony udział procentowy w eksporcie do Austrii i Węgier obu kontrahentów, t. j. Ogólnopolskiej Konwencji Węglowej i Górnośląskiego Syndykatu Węglowego w Gliwicach, obowiązuje aż do chwili wejścia w życie umowy w przedmiocie zbytu paliwa polskiego do Niemiec i paliwa niemiecko-górnośląskiego do Polski; od tej chwili po odliczeniu 13,04% dla Konwencji Dąbrowsko-Krakowskiej w reszcie licencji Górnośląska Konwencja Węglowa partycypuje w wysokości 79%, a Syndykat Gliwicki w wysokości 21%. Łączny więc udział procentowy polskiego przemysłu węglowego wynosić będzie 81,74%, a niemiecko-górnośląskiego 18,26%.

Ustalanie cen minimalnych, regulowanie licencji wysyłkowych, warunków płatności, dostaw i rabatów należy wyłącznie do Ogólnopolskiej Konwencji Węglowej.

Umowa powyższa jest znacznym krokiem naprzód w realizacji międzynarodowego porozumienia węglowego, a jednocześnie przez ustabilizowanie cen na rynkach: austriackim i węgierskim ułatwi polskiemu przemysłowi węglowemu ekspansję na rynki północne.

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W LISTOPADZIE 1930 R.—przedstawiał się—według danych tymczasowych—następująco (w tys. tona):

K r a j e	Listopad:			Paź-dzier-nik	Listo-pad	Wzrost (+) lub zmniejszenie (-) w stos. do października 1930
	1927	1928	1929			
Kraje północne:				1 9 3 0		
Szwecja	216	249	205	245	213	— 32
Norwegia	28	45	45	51	72	+ 21
Dania	127	157	165	164	150	— 14
Finlandja	25	57	39	61	62	— 1
Łotwa	36	27	44	60	32	— 28
Litwa	3	5	6	16	10	— 6
Estonja	—	4	2	6	1	— 5
Kłajpeda	4	4	8	5	1	— 4
Razem:	439	548	514	608	541	— 67
Państwa sukcesyjne:						
Austria	256	304	308	272	222	— 50
Węgry	58	75	82	72	49	— 23
Czechosłowacja	80	87	82	73	65	— 8
Razem:	394	466	472	417	336	— 81
Inne kraje:						
Francja	13	35	76	108	102	— 6
Włochy	39	23	60	76	26	— 50
Jugosławia	18	22	10	9	4	— 5
Rumunia	10	15	11	14	5	— 9
Szwajcaria	17	11	13	13	14	+ 1
Holandja	—	8	12	6	1	— 5
Belgia	4	7	—	2	5	+ 3
Niemcy	1	—	1	—	—	—
Z. S. R. R.	—	—	—	4	—	— 4
Brazylja	—	—	4	—	—	—
Islandja	—	—	—	2	9	+ 7
Stany Zjedn. Am.	—	2	—	—	—	—
Algier	—	3	—	—	—	—
Tunis	—	—	—	—	—	—
Razem:	102	126	187	234	166	— 68
Gdańsk	32	31	40	43	25	— 18
Węgiel okrętowy	19	42	60	84	67	— 17
Ogółem:	986	1.213	1.273	1.386	1.135	— 251

Przeładunek węgla w portach:

w Gdańsku	366	520	473	569	517	— 52
„ Gdyni	92	147	232	280	246	— 34
„ innych	10	—	—	—	—	—
Razem:	468	667	705	849	763	— 86

Eksport węgla w listopadzie w ziązku z ostrzejszą konkurencją węgla angielskiego i niemieckiego oraz mniejszą o 3 ilością dni roboczych (24 wobec 27) wykazał spadek o 251 tys. t, wynosząc 1.135 tys. t.

Zmniejszenie się eksportu miało miejsce głównie z rejonu śląskiego, skąd wywieziono 942 tys. t, t. j. o 227 tys. t mniej niż w październiku, z rejonu dąbrowskiego wywóz wynosił 192 tys. t, a zatem o 24 tys. t mniej, z rejonu krakowskiego wywieziono ok. 1 tys. t, t. j. o 1 tys. t mniej niż w październiku.

Z wyżej wymienionych ilości na rynki północne wywieziono w listopadzie 541 tys. t, t. j. o 67 tys. t mniej niż w październiku, do państw sukcesyjnych 336 tys. t, czyli o 8 tys. t mniej, do innych krajów łącznie z węglem okrętowym 233 tys. t, t. j. o 85 tys. t mniej, do W. M. Gdańska 25 tys. t, a zatem o 18 tys. t mniej niż w miesiącu poprzednim.

Udział wymienionych rynków w ogólnym eksporcie polskiego węgla w listopadzie w porównaniu z październikiem procentowo przedstawiał się następująco:

	Październik Listopad	
	1930	1930
Rynki północne	43·87	47·67
Państwa sukcesyjne	30·09	29·60
Inne kraje	16·88	14·63
Gdańsk	3·10	2·20
Węgiel okrętowy	6·06	5·90
Razem: 100·00	100·00	

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę wynosiła w listopadzie przy 24 dniach roboczych ok. 47 tys. t, a zatem o ok. 4 tys. t mniej niż w październiku przy 27 dniach roboczych.

Wysyłka ta z rejonu śląskiego wynosiła ok. 39 tys. t, a zatem o ok. 4 tys. t mniej niż w październiku, eksport z rejonu dąbrowskiego utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosił ok. 8 tys. t.

Przeładunek węgla w portach w miesiącu sprawozdawczym zmniejszył się o 86 tys. t, wynosząc 763 tys. t, z czego na Gdańsk przypada 517 tys. t, t. j. o 52 tys. t mniej, a na Gdynię 246 tys. t, czyli o 34 tys. t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY WE WRZEŚNIU 1930 R.)

Wiercenia na terenach marek specjalnych dały poważne wyniki. Uzyskane dowiercenia dały nadwyżkę 1.171 cyst. Nadwyżka zatem z kopalń marek specjalnych w znacznym stopniu ograniczyła spadek produkcji kopalń boryslawskich. Ogólne wydobycie ropy w ciągu stycznia—września r. b. utrzymało się na poziomie o 1.556 cyst. mniejszym niż w tym samym okresie r. ub. Wydobycie ropy we wrześniu r. b. osiągnęło ilość 5.693 cyst. Przeciętna dzienna produkcja utrzymała się zatem na poziomie wyższym w porównaniu z miesiącem poprzednim i wrześniem r. ub. Przeciętnie dziennie w miesiącu sprawozdawczym wydobywano 189 cyst. brutto, wobec 186 cyst. w sierpniu r. b. i 184 cyst. we wrześniu r. ub. Spadek wydajności otworów świdrowych marki podstawowej został z nadwyżką pokryty przez otwór „Aldona III” (+ 672 t) i nową produkcję z otworów „Zygmunt IV” (+ 135 t) i „Generał [Sikorski]” (+ 124 t). Największy spadek wydajności zaznaczył otwór „Violetta”, zmniejszając wydajność o 382 t. W rejonach marek specjalnych wyniki wierceń bardzo wydatnie, bo blisko dwukrotnie, zwiększyły produkcję w Wietrznie. Poza tem przez wiercenia zwiększyła się wydajność kopalń w Harkłowej, Humniskach, Korczyń-Bieczu, Lipinkach, Równem, Szymbarku, Węglówce, Majdanie, Pasiecznej i Uryczu.

Produkcję ropy poszczególnych kopalń ilustruje poniższa tablica w (cysternach 10-tonnowych):

Miejscowość	Sierpień 1930	Wrzesień 1930
Tustanowice	1.485	1.463
Mrażnica I	1.407	1.400
Borysław	952	907

Schodnica	270	269
Bitków	265	275
Rypne	130	129
Wańkowa	117	114
Potok	91	89
Harkłowa	82	85
Urycz	78	82
Lipinki	77	75
Grabownica	73	73
Pasieczna	59	64
Krościenko	56	54
Równie	53	71
Węglówka	41	43
Duba	40	39
Rosulna	35	29
Strzelbice	24	24
Korczyzna	23	28
Ropienka	19	20
Mrażnica II	17	20
Słoboda Rung	17	16
Kobylanka	15	14
Majdan	15	16
Męcinka	14	13
Wietrznio	14	23
Toroszówka	14	12
Turzepole	13	13
Libusza	13	13
Kryg	12	11
Humniska	11	14
Białkówka	11	10
Rogi	11	12
Iwonicz	10	9
Bóbrka	9	9
Klimkówka	9	10
Wulka	8	7
Zmiennica	7	7
Jablonka	7	7
Krosno	6	6
Kosmacz kołomyjski	6	5
Szymbark	6	7
Opaka	5	5
Załęże	5	2
Męcina W.	4	5
Paszowa	4	4
Stara Wieś	4	4
Połana	3	4
Dobrucowa	1	4
Inne	40	79
Razem:	5.688	5.693

Procent ropy, zużytej na opał i manko, wynosił we wrześniu bez zmiany 5% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerii zmniejszyła się do 5.588 cyst., t. j. do poziomu o 120 cyst. wyższego niż we wrześniu r. ub. Zapasy ropy, zmagazynowanej w zbiornikach tłoczni i kopalń, utrzymały się bez większych zmian.

Ceny ropy brutto, zakupywanej przez „Polmin”, nieco wzrosły, ustalając się za cysternę 10-tonnową loco zbiornik, jak następuje (w zł):

Marka ropy

Borysław	1.900
Kryg czarna	1.615
Rymanów	1.767
Paszowa	1.805
Szymbark	1.938
Rypne	1.995
Krosno wolna od parafiny	2.128
Krościenko wolna od parafiny	2.033
Iwonicz	2.090
Urycz	2.185
Harkłowa	2.223
Majdan	2.242
Potok	2.660
Grabownica	2.470
Bitków Fr. i ol.	2.479
Schodnica	2.565
Bitków Dąbrowa	2.755
Kłęczany	3.230
Stara Wieś	3.610

¹⁾ Dane za sierpień—p. zes. 44/1930, str. 1931, dane tymczasowe za wrzesień — p. zes. 45/1930, str. 1971.

Tablica I

Produkcja i obrót ropą — we wrześniu 1930 r.

MIESIĄC I ROK	JASŁO I KRAKÓW				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu mies.	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu mies.	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu mies.	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu mies.
	C		Y		S		T		E		R		N		Y	
Sierpień 1930	721	5	752	335	4.560	273	4.734	1.249	407	21	374	201	5.688	299	5.860	1.785
Wrzesień 1930	755	5	702	388	4.524	284	4.479	1.202	414	6	409	202	5.693	294	5.588	1.792
Wrzesień 1929	600	7	548	415	4.559	314	4.470	1.520	390	9	450	245	5.549	330	5.468	2.180
3 kwartały 1930	6.079	58	6.012	388	39.388	2.452	38.207	1.202	3.555	67	3.495	202	49.022	2.577	47.714	1.792
3 kwartały 1929	5.451	75	5.455	415	41.801	3.056	41.353	1.520	3.326	75	3.337	245	50.578	3.206	50.145	2.180

Tablica II

Produkcja i zużycie gazów ziemnych — we wrześniu 1930 r.

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
	t y s i ą c e m e t r ó w s z e ś c i e n n y c h															
Sierpień 1930	6.271	2.490	3.205	576	28.787	12.659	15.977	151	4.007	2.742	922	343	39.065	17.891	20.104	1.070
Wrzesień 1930	6.150	2.699	3.076	375	28.888	12.443	16.140	305	3.915	2.715	958	242	38.953	17.857	20.174	922
Wrzesień 1929	4.015	327	3.450	238	30.472	13.818	15.461	1.193	3.491	2.558	782	151	37.978	16.703	19.693	1.582
3 kwartały 1930	53.750	19.130	31.056	3.564	271.269	115.719	154.123	1.427	35.986	25.108	8.216	2.662	361.005	159.957	193.395	7.653
3 kwartały 1929	34.083	4.443	26.684	2.956	277.847	141.709	129.257	6.881	31.409	23.068	6.234	2.107	343.339	169.220	162.175	11.944

Tablica III

Liczba otworów wiertniczych i robotników na kopalniach ropy i gazów — we wrześniu 1930 r.

Miesiąc i rok	L i c z b a o t w o r ó w														Liczba robotników	Ilość otworów ropodajnych	Przeciętna dzienna produkcja otworów — kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wyłącznie gazowe	Samopłynące	Pompowane i lyżkowane	Tłokowane	Rekonstruk.	Likwidacja	Razem				
			Produkcyjne	Bez produkcji	Razem												
Sierpień 1930	32	7	56	119	175	33	142	16	2.074	438	17	21	2.955	10.941	2.584	710	
Wrzesień 1930	38	8	63	104	167	38	135	16	2.083	437	20	16	2.958	10.828	2.599	730	
Wrzesień 1929	28	24	62	120	182	42	129	21	1.920	407	13	11	2.777	11.389	2.410	666	

W ruchu wiertniczym nastąpiło nieznaczne osłabienie. Ogólna liczba wierconych otworów nieco się zmniejszyła. Znacznie ograniczyła się ilość wyłącznie wierconych otworów wiertniczych, natomiast wzrosła liczba otworów w wierceniu i tłokowaniu. Nieznaczny przyrost wierconych otworów świdrowych zaznaczyły kopalnie: boryslawskie, schodnickie, oraz w Wańkowej, Lipinkach, Pasiecznej, Grabownicy i Turzempolu. Zmniejszyła się liczba otworów wierconych (po dowierceniu) w Harkłowej, Humniskach, Szymbarku, Tustanowicach, Mraźnicy, Rypnem i Majdanie.

Całkowicie unieruchomiono otwory wiertnicze w Berehach Dolnych, Woli Postołowej i Kosmaczu. Na nowo wznowiono wiercenia w Libuszy i Monastercu.

Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach ropy i gazów ziemnych, zmniejszyła się o przeszło 100 osób, wynosząc w poszczególnych okręgach:

Okręg	Sierpień 1930	Wrzesień 1930
Drohobycz:		
rejon marki podstawowej	1.633	1.641
" marki specjalnych	5.673	5.608
Jasło	2.483	2.460
Stanisławów	1.152	1.119
Razem:	10.941	10.828

Wydobycie gazów ziemnych we wrześniu wzrosło. Przeciętna dzienna produkcja gazowa osiągnęła 1.298 tys. m³ wobec 1.260 tys. m³ w miesiącu poprzednim.

Produkcja gazowa na poszczególnych większych kopalniach pozostała bez większych zmian. Ilustruje to poniższe zestawienie (w tys. m³):

Gmina	Sierpień 1930	Wrzesień 1930
Mraźnica	8.342	8.366
Tustanowice	7.710	7.347

Daszawa	5.133	5.638
Borysław	4.412	4.219
Bitków	3.560	3.539
Gelsendorf	1.741	1.940
Białkówka	1.422	1.361
Męcinka	1.005	1.120
Sądkowa	940	925
Rypne	661	639
Humńska	589	698
Strachocin	432	432
Schodnica	319	307
Pasieczna	312	282
Grabownica	282	267
Duba	227	204
Inne	1.979	1.669
Razem:	39.065	38.953

Przeciętna dzienna konsumpcja gazów wzrosła do 1.267 tys. m³, wobec 1.225 m³ w miesiącu poprzednim.

Największe ilości gazów ziemnych w m³ na minutę wydobyto z otworów: „Polmin II” (Daszawa) — 50'22, „Piśudczyk I” (Gelsendorf) — 44'90, „Księżę Pole” (Daszawa) — 39'90, „Gdańsk I” (Mrażnica) — 21'60, „Polmin III” (Daszawa) — 24'22, „Sasyk VI” (Mrażnica) — 15'73, „Sosnkowski III” (Mrażnica) — 14'38, „Władysław” (Daszawa) — 13'60.

We wrześniu r. b. było czynnych 29 rafinerji nafty, które zatrudniały ogółem 3.909 robotników i majstrów (w sierpniu 3.870). Z tej liczby 3.846 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów, 63 zaś robotników było zatrudnionych przy innych robotach. Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych w Drohobyczu zatrudniała w tej liczbie 681 robotników (w sierpniu 680).

Manko gazowe zostało niezmienione, wynosząc 2% produkcji.

Tablica IV

Produkcja i obrót produktami naftowymi — we wrześniu 1930 r. (w tonnach)

P r o d u k t	Wytwór- czość z przeróbki ropy	Wysyłka do spo- życia w kraju	Zapotrzeb. rafinerji	Eksport	Wymiana między- rafineryjna		Im- port	Z a p a s y	
					wysyłki z rafinerji	przywóz do rafinerji ²⁾		w dn. 31/VIII 1930 ³⁾	w dn. 30/IX 1930
Gazolina z gazu ziemnego	— ¹⁾	32	22	—	326	3.312	—	457	310
Benzyna surowa	3.101	158	2	1.524	—	12	—	8.301	9.730
„ rekt. do 700	132	53	—	—	12	—	—	82	149
„ „ 700/720	669	777	—	—	—	—	—	197	89
„ „ 720/740	8.693	6.598	14	2.262	9	2	—	2.595	2.407
„ „ 740/750	485	615	1	255	—	143	—	1.490	1.247
„ „ 750/770	816	682	2	118	88	10	—	5.227	5.163
„ „ 770/790	566	180	—	159	11	3	—	2.903	3.122
Benzyna z destyl. rozkład.	— ⁴⁾	403	1	274	5	—	—	4.669	3.581
Benzyny razem:	11.015 ¹⁾	9.498	42	4.592	451	3.482	—	25.921	25.798
Nafta rafinowana	17.092	14.186	6	1.515	44	10	—	3.357	4.708
„ destylowana	— ⁵⁾	19	1	1.140	—	—	—	29.577	26.957
Oleji gazowy	8.866	6.826	224	3.379	12	40	—	11.558	10.023
„ opał. z destyl. rozkład.	1.118	411	25	852	—	—	—	2.567	2.370
Oleje rafin. do c. g. 0'890	961	907	—	65	—	—	—	618	607
„ destyl. do c. g. 0'890	81	166	—	—	—	—	—	2.249	2.164
„ rafin. do 3/50 E	254	184	—	122	—	—	5	1.338	1.291
„ destyl. do 3/50 E	— ⁶⁾	9	—	164	—	28	—	1.887	1.366
„ raf. powyż. 3/50 E	4.025	2.472	13	1.556	36	54	4	5.732	5.238
„ dest. powyż. 3/50 E	— ⁷⁾	8	3	578	44	79	—	15.532	13.534
„ cylindr. do pary nasyc.	206	323	4	3	36	72	—	887	799
„ „ „ przegrzan.	170	220	3	—	119	34	9	1.202	1.073
„ samochodowe	442	329	2	120	11	9	7	1.123	1.119
„ lotnicze	20	12	—	—	—	1	—	38	47
„ wulkanowy letni	665	675	2	10	732	—	—	2.355	1.601
„ „ zimowy	171	99	—	1	15	45	—	987	1.088
„ specjalne	354	96	2	106	29	—	34	1.216	1.371
Oleje smarowe razem:	5.529	5.500	29	2.725	1.022	322	59	34.664	31.298
Smary stałe	269	309	10	41	24	37	15	611	548
Parafina	2.549	1.086	—	2.030	4	5	—	5.615	5.049
Świece	29	—	1	25	—	—	—	22	25
Asfalt	1.698	884	29	881	—	—	—	16.994	16.898
Koks	773	89	355	467	—	—	—	5.192	5.054
Produkty uboczne	320	184	40	—	—	—	—	1.397	1.493
Ropał. gudron i pozostałości	2.086	304	556	124	248	873	—	23.715	25.442
Olej parafinowy	3.255	—	2	—	39	39	—	48.496	51.749
Gacz	483	—	—	—	—	4	—	3.503	3.990
Ogółem:	53.622	39.296	1.347	17.771	1.844	4.812	74	213.189	211.402

¹⁾ Potracono 3.042 t gazoliny, domieszanej do benzyn ciężkich (jako nie pochodzącej z przeróbki ropy).

²⁾ 37 t strata manipulacyjna na gazolinie.

³⁾ Zapasy początkowe poprawione.

⁴⁾ Potracono 405 t, pobranych z zapasów i domieszanych do innych benzyn.

⁵⁾ „ 1.460 t, „ „ do rafinerji.

⁶⁾ „ 376 t, „ „ „

⁷⁾ „ 1.444 t, „ „ „

Przeróbka ropy w rafinerjach wyniosła ogółem 58.004 t¹⁾, czyli o 6.025 t więcej w stosunku do miesiąca poprzedniego (51.979), i była wyższa w porównaniu z przeciętną przeróbką miesięczną w 1929 r. (54.680 t). Według poszczególnych ga-tunków ropy przeróbka wyniosła:

	Tonn	%
Borysławska (Standard)	41.359	71
Specjalna małoparafinowa	9.006	16
" bezparafinowa	7.639	13

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych przerobiła 9.148 t ropy, czyli o 1.082 t więcej niż w sierpniu (8.066).

Wytwórczość produktów naftowych wyniosła ogółem 53.622 t, czyli ze stratą przy przeróbce stanowiła 75% (prze-ciętnie w 1929 r. 9%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju w porów-naniu z odnośnemi danymi w r. ub. przedstawiała się następu-jąco (w tonnach):

	Wrzesień 1930	Wrzesień 1929	Przec. mies. 1929
Benzyna	9.540	10.512	7.480
Nafta	14.212	17.534	12.820
Oleje gazowy i opały	7.513	7.967	5.750
Oleje smarowe	5.529	7.085	5.125
Parafina	1.086	1.251	788

Ogólne spożycie produktów naftowych w kraju wyniosło we wrześniu 40.643 t (w 1929 r. przeciętnie miesięcznie 34.460 t), w tem wysyłki z rafinerji do składów wynosiły 39.296 t, pozostałe zaś

1.347 t zostało zużyte w rafinerjach (przeważnie ropą, gudron, pozostałości i olej gazowy). W r. ub. spożycie wynosiło w od-powiednim okresie 47.305 t.

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerji, przeznaczona na eksport) wyniósł ogółem 17.771 t, czyli był w dalszym ciągu mniejszy niż przeciętny eksport w r. ub. (miesięcznie 20.730 t).

Z poszczególnych produktów wywieziono zagranicę (w ton-nach):

	Wrzesień 1930	Przec. mies. 1929
Benzyna	4.592	3.660
Nafta	2.655	4.765
Oleje gazowe i opał.	4.231	5.120
" smarowe	2.725	3.420
Parafina	2.030	2.233

Wartość eksportu głównych produktów naftowych we wrześniu (według danych Gł. Urz. Stat.) przedstawiała się następująco (w tys. zł):

	Wrzesień 1930	Styczeń — 1930	wrzesień: 1929
Benzyna	1.652	10.783	10.750
Nafta	524	4.112	7.010
Oleje pędne	208	3.612	6.108
Oleje smarowe	599	7.242	6.909
Parafina	2.298	15.346	17.837
Razem:	5.281	41.095	48.614

Wartość eksportu we wrześniu stanowiła zatem 84% odpo-wiedniej kwoty w 1929 r.

Tablica V

EKSPORT DO POSZCZEGÓLNYCH KRAJÓW — WE WRZEŚNIU 1930 R. (W TONNACH)

Kraj przeznaczenia	Benzyna		Nafta		Olej gazowy i opały	Oleje smar.		Parafina	Świece	Asfalt	Koks	Wazelina, smary stałe, mydło naftowe i prod. uboczne	Półprodukty	Pozost. destyl. ²⁾	Razem
	rektyfikow.	surowa	rafinowana	destylow.		rafinowane	destylow.								
Anglja	—	—	—	—	—	—	—	118	—	—	—	—	—	—	118
Austria	160	—	—	—	183	97	331	272	—	51	65	18	—	—	1.177
Belgia	26	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	46
Czechosłowacja	1.637	1.524	—	569	11	242	348	—	—	—	143	9	—	38	4.521
Dania	96	—	—	29	—	15	—	—	—	—	—	—	—	30	170
Estonja	10	—	31	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	51
Francja	37	—	43	—	582	120	—	79	—	—	—	—	—	—	861
Grecja	—	—	—	—	—	—	—	210	—	—	—	—	—	—	210
Holandja	457	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	457
Jugosławja	11	—	—	—	—	18	—	218	—	—	—	10	—	—	257
Litwa	26	—	311	173	92	121	—	—	—	—	—	—	—	—	723
Łotwa	42	—	264	—	91	41	29	—	—	—	—	—	—	—	467
Niemcy	137	—	—	—	31	46	—	273	—	696	259	—	—	30	1.472
Rumunja	—	—	—	—	47	15	—	—	—	—	—	4	—	—	66
Szwajcaria	11	—	—	89	646	45	—	—	—	—	—	—	—	—	791
Szwecja	28	—	15	—	28	31	—	—	—	—	—	—	—	—	102
Węgry	—	—	—	—	—	23	—	114	—	—	—	—	—	—	137
Włochy	12	—	65	—	—	10	—	195	—	—	—	—	—	—	282
Razem:	2.690	1.524	729	860	1.711	834	708	1.479	—	767	467	41	—	98	11.908
Gdańsk port	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gdańsk loco	170	—	233	—	1.445	439	10	265	—	114	—	—	—	26	2.752
" tranzyt	208	—	503	280	1.075	699	35	286	25	—	—	—	—	—	3.111
Ogółem:	3.068	1.524	1.515	1.140	4.231	1.972	753	2.030	25	881	467	41	—	124	17.771

¹⁾ W tem 356 t importowanej ropy rumuńskiej (Moreni).

²⁾ Ropa, gudron i pozostałości z ropy bezparafinowej.

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	1/X 1930	1/IX 1930	1/X 1929
Benzyna	25.798	25.921	14.996
Nafta	31.665	32.934	44.602
Olej gazowy i opałow.	12.393	14.125	26.486
Oleje smarowe	31.298	34.664	33.473
Parafina	5.049	5.615	7.017
Inne produkty	105.199	99.930	99.170
Razem:	211.402	213.189	225.744

Ogólne zapasy produktów naftowych uległy zatem w porównaniu z odpowiednim okresem 1929 r. dalszemu spadkowi, zwłaszcza zapasy oleju gızowego spadły o przeszło 50%.

W przemyśle gazolinowym sytuacja była w dalszym ciągu pomyślna. Ceny pozostały na dawnym poziomie. Produkcja gazoliny wynosiła we wrześniu 3.143 t (w sierpniu 3.133 t). Z ogólnej ilości 38.953 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach, przerobiono w gazoliniarniach 23.673 tys. m³, czyli 60%, podczas gdy w sierpniu r. b. przerobiono 24.306 tys. m³ (62%). Ze 100 m³ przerobionego gazu

otrzymywano przeciętnie we wrześniu 13,3 kg gazoliny (w sierpniu 12,9 kg, w 1929 r. przeciętnie 12,45 kg), przyczem ten stosunek wynosił w Boryslawiu 13,8 kg, w Bitkowie zaś 9,7 kg (w 1929 r. przeciętnie 12,8 kg i 9,7 kg). Do rafinerij nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich, celem otrzymania benzyny motorowej, 3.051 t gazoliny (w sierpniu 2.993 t).

W ruchu było 20 zakładów gazolinowych. Zakłady te zatrudniały 241 robotników (w sierpniu 230 robotn.).

PRODUKCJA I ZBYT WOSKU ZIEMNEGO WE WRZEŚNIU 1930 R. — Produkcja wosku ziemnego we wrześniu r. b. wynosiła 89 t. Przeciętne dzienne wydobyte wynosiło zatem 29 ctn. wobec 25 ctn. w miesiącu poprzednim i 20 ctn. we wrześniu r. ub.

Konjunktura eksportowa wosku ziemnego pozostała bez większych zmian. Wysłano zagranicę 74, wobec 85 t w miesiącu poprzednim i 66 t we wrześniu r. ub.

Eksport odbywał się wyłącznie do Niemiec. Zapasy zamagazynowanego wosku utrzymały się prawie na poziomie niezmiennym. Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach i w topiarniach, ograniczyła się o 39 osób, wynosząc w końcu miesiąca 540.

Produkcja i zbył wosku ziemnego — we wrześniu 1930 r.

MIESIĄC I ROK	Pro- dukcja	E K S P O R T								Zapasy w końcu miesiąca	LICZBA ROBOTNIKÓW			
		Austria	Czecho- słowacja	Francja	Niemcy	Anglia	Włochy	Ameryka	Razem		Na kopal- niach		W topiar- niach	Razem
											na dole	na górze		
T O N N Y														
Sierpień . . 1930	79	—	—	—	70	—	—	15	85	109	348	141	90	579
Wrzesień . . 1930	89	—	—	—	74	—	—	—	74	114	326	129	85	540
Wrzesień . . 1929	61	—	—	15	41	—	10	—	66	73	316	105	88	509
3 kwartały 1930	680	17	21	—	352	—	—	137	527	114	—	—	—	—
" 1929	669	48	—	90	365	—	30	58	591	73	—	—	—	—

ROLNICTWO

POD REDAKCJA MINISTERSTWA ROLNICTWA

HANDEL ZAGRANICZNY WYTWORAMI ROLNEMI W SIERPIEŃ I WRZEŚNIU 1930 R.

— Bilans handlowy pierwszych 2 miesięcy bieżącego roku gospodarczego zamyka się saldem dodatkiem w kwocie przeszło zł 34 miljn. wobec ok. zł 69 miljn. w analogicznym okresie r. ub. Zmniejszenie salda wynika ze skurczenia się obrotów zarówno wytworów rolnych, jak i nierolnych z tem, że w rubryce wywozu wytworów nierolnych obserwujemy spadek o ok. 17%, a wytworów rolnych — o ok. 29%. Spadek przywozu wytworów rolnych był znacznie słabszy i wyniósł ok. 15% wobec 21% spadku przywozu wytworów nierolnych.

Przywóz wytworów rolnych w sierpniu i wrześniu r. b. przedstawiał się, jak następuje (w miljn. zł):

	Sierpień 1930	Wrzesień 1930	Sierpień-wrzesień 1930/31	1929/30
Obrót ogólny	188,5	190,4	378,9	474,0
Wytwory nierolne	169,7	173,5	343,3	432,6
" rolne	18,8	16,9	35,6	41,4
w tem:				
wytwory roślinne	2,4	3,2	5,6	9,9
zwierzęta i wytwory zwierzęce	14,2	12,1	26,3	26,4
wytwory przem. roln.	2,0	1,2	3,1	4,0
drzewo	0,2	0,4	0,6	1,1

Wartość przywozu w sierpniu i wrześniu r. b. w grupie zwierząt i wytworów zwierzęcych w porównaniu z analogicznym

okresem r. ub. pozostała bez zm'any, pozostałe grupy natomiast ujawniają silny spadek, przyczem największej, bo 50% redukcji, uległ przywóz drzewa.

Wywóz wytworów rolnych przedstawiał się jak następuje (w miljn. zł):

	Sierpień 1930	Wrzesień 1930	Sierpień-wrzesień 1930/31	1929/30
Obrót ogólny	201,5	211,8	413,3	542,7
Wytwory nierolne	94,6	99,3	193,9	233,3
" rolne	106,9	112,5	219,4	309,4
w tem:				
wytwory roślinne	16,2	23,2	39,3	51,5
zwierzęta i wytwory zwierzęce	49,9	53,3	103,2	133,3
wytwory przem. roln.	17,6	13,6	31,2	35,7
drzewo	23,2	22,4	45,6	89,0

Spadek wartości wywozu wytworów rolnych najsilniej dotknął drzewo surowe i nawpólobrobione, a najmniejszej redukcji uległ wywóz wytworów przemysłu rolnego.

Salda obrotów przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Sierpień 1930	Wrzesień 1930	Sierpień-wrzesień 1930/31	1929/30
Obrót ogólny	+130	+21,4	+34,4	+68,7
Wytwory nierolne	-75,1	-74,2	-149,4	-199,3
" rolne	+88,1	+95,6	+183,8	+268,0

w tem:

wytwory roślinne	+13·8	+20·0	+ 33·7	+ 41·6
zwierzęta i wytwory zwierzęce	+35·7	+41·2	+ 76·9	+ 106·9
wytwory przem. roln.	+15·6	+12·4	+ 28·1	+ 31·7
drzewo	+23·0	+22·0	+ 45·0	+ 87·9

Kształtowanie się salda obrotów w poszczególnych grupach wytworów rolnych, mniej korzystne w sierpniu, we wrześniu ulega poprawie w obrotach wytworami roślinnymi oraz zwierzętami i wytworami zwierzęcymi.

Wywóz zbóż w sierpniu wyniósł 56 tys. t wart. zł 10·2 miljn., we wrześniu zaś wzrósł do 89 tys. t na sumę zł 17 miljn. Przywóz we wrześniu spadł do 1·2 tys. t wartości zł 0·3 miljn. wobec 2·2 tys. t na sumę zł 0·56 miljn. w sierpniu. W szczególności wywieziono pszenicy w sierpniu 0·5 tys. t za zł 0·2 miljn. i we wrześniu 11 tys. t wartości zł 3 miljn., żyta wywieziono w sierpniu 46·3 tys. t za zł 8 miljn., a we wrześniu 52 tys. t za zł 8·6 miljn., jęczmienia — w sierpniu 6·4 tys. t za zł 1·4 miljn., we wrześniu natomiast 24·6 tys. t wartości ok. zł 5 miljn., owsa — we wrześniu 0·5 tys. t wartości zł 92 tys. wobec 2·3 tys. t w sierpniu za zł 428 tys. Gryki wywieziono w sierpniu 0·6 tys. t za zł 166 tys., a we wrześniu 0·9 tys. t za zł 238 tys. Przywóz wyżej omówionych zbóż odbywał się w minimalnych ilościach.

Wywóz strączkowych spadł we wrześniu do 3·5 tys. t wartości zł 1·4 miljn. wobec 7·8 tys. t w sierpniu za zł 3·5 miljn. Spadek dotyczył grochu: z 7·5 tys. t w sierpniu do 2·1 tys. t we wrześniu; wywóz fasoli i bobu natomiast wzrósł.

Wywóz nasion traw i pastewnych wzrósł we wrześniu do 1 tys. t wobec 0·6 tys. t w sierpniu. Wywóz nasion oleistych wyniósł 3 tys. t wartości zł 2·3 miljn. we wrześniu, wobec 1·5 tys. t wartości zł 861 tys. w sierpniu. Wywóz „innych nasion” wzrósł we wrześniu blisko 9-krotnie i wyniósł 0·5 tys. t wartości zł 752 tys.

Wywóz owoców, jagód i jarzyn spadł we wrześniu do 0·65 tys. t wartości zł 0·5 miljn. wobec 1·1 tys. t za zł 0·6 miljn. w sierpniu. Znacznie wzrósł we wrześniu przywóz sadzonek: zł 1 miljn. wobec zł 100 tys. wartości przywozu w sierpniu.

Wywóz zwierząt żywych wzrósł we wrześniu do 77 tys. szt. wartości zł 16·6 miljn. wobec 69 tys. szt. za zł 14·5 miljn. w sierpniu. W szczególności wzrósł wywóz bydła z 1·8 tys. szt. (zł 0·9 miljn.) w sierpniu do 2·7 tys. szt. (zł 1·8 miljn.) we wrześniu. Trzody wywieziono w sierpniu 60 tys. szt. za zł 11·8 miljn., a we wrześniu 69·4 tys. szt. wartości zł 13·5 miljn. Drobiu żywego i bitego wywieziono w sierpniu 207 tys. sztuk (zł 1·5 miljn.), we wrześniu zaś 323 tys. szt. (zł 2·5 miljn.); w tem gęsi wywieziono w sierpniu 168 tys. szt., we wrześniu 262 tys. szt. Wywóz mięsa utrzymał się na wysokim poziomie i wyniósł w sierpniu 3·8 tys. t wartości zł 9·4 miljn. i we wrześniu 3·4 tys. t za zł 8·6 miljn. Przywóz tłuszczów zwierzęcych spadł we wrześniu do 1·4 tys. t za zł 2·8 miljn. wobec 2 tys. t wartości zł 4·5 miljn. w sierpniu.

Wywóz masła kształtował się na wysokim poziomie i wyniósł w sierpniu 15·5 tys. q wartości zł 6·8 miljn., a we wrześniu 14·8 tys. q wartości zł 7 miljn. przy korzystnej tendencji wzrostu cen. Jaj wywieziono w sierpniu 60·8 tys. q za zł 14·5 miljn., we wrześniu zaś 57·4 tys. q przy niezmienniej wartości wywozu.

Skór świeżych wywieziono w sierpniu za zł 1·5 miljn., we wrześniu za zł 2 miljn., przywieziono zaś w sierpniu za zł 3·4 miljn., we wrześniu za zł 4·2 miljn. W obrotach skórami suszone-

mi obserwujemy kurczenie się zarówno rubryki wywozowej, jak i przywozowej. Przywieziono znaczne ilości skór futrzanych: w sierpniu za zł 3 miljn. i we wrześniu za zł 2·4 miljn. przy minimalnych ilościach wywozu.

W dziale „innych produktów i odpadków zwierzęcych” obserwujemy znaczny wzrost wywozu — ze zł 0·7 miljn. w sierpniu do zł 1·2 miljn. we wrześniu.

Wywóz mąki i kaszy wzrósł znacznie we wrześniu — do 7·1 tys. t wartości zł 2 miljn. wobec 3 tys. t wartości zł 0·9 miljn. w sierpniu. Cukru wywieziono w sierpniu 43·2 tys. t za zł 14·6 miljn. i we wrześniu 23·2 tys. t za zł 8·4 miljn.

W dziale wytworów przemysłu ziemniaczanego zaznaczył się wzrost wywozu ziemniaków suszonych, krajanki i płatków ziemniaczanych — z 3·1 tys. q w sierpniu do 5·3 tys. q we wrześniu. Wartość wywozu odpadków przemysłowych jako paszy wyniosła w sierpniu zł 1·7 miljn. i we wrześniu zł 2·6 miljn.

Drzewa surowego i nawpółobrobionego wywieziono w sierpniu za zł 23·2 miljn. i we wrześniu za zł 22·4 miljn.

Wywóz nawozów sztucznych spadł we wrześniu do kwoty zł 2·6 miljn. wobec zł 3·2 miljn. w sierpniu. J. P. de R.

ZBIORY WAŻNIEJSZYCH ZBÓŻ W 1930 R. — Na podstawie ostatnio otrzymanych danych Główny Urząd Statystyczny dokonał trzeciego prowizorycznego oszacowania przypuszczalnych zbiorów w Polsce odnośnie najważniejszych ziemiopłodów. Podług tego oszacowania ogólny zbiór wynosił (w miljn. q):

	1930	Różnica w % ach w por. z 1929 r.
Pszenica	21·7	+ 21·3
Żyto	69·2	— 1·3
Jęczmień	14·7	— 11·4
Owies	23·6	— 20·2

W SPRAWIE WYWOZU OWIEC Z POMORZA. — Pomorska Izba Rolnicza od kilku lat poświęca żywą uwagę i rozwija energiczną działalność w kierunku należytej organizacji zbytu różnych płodów gospodarstw rolnych. Każdy, choćby najskromniejszy wytwór w dzisiejszej sytuacji gospodarczej ma dla rolnika wartość, przeto bardzo zależy rolnikowi na jak najodpowiedniejszym spieniężeniu go.

Pomorze zainteresowane jest hodowlą owiec, wysoko tu postawioną. Chcąc eksport owiec zrationalizować, Pomorska Izba Rolnicza zwołała do Torunia na dz. 27 listopada 1930 r. konferencję tak hodowców owiec, jak i eksporterów mięsa owczego, celem wzajemnej wymiany myśli i postulatów czynników zainteresowanych w eksporcie owiec.

Konferencję zagał Prezes Izby P. Dr. Kazimierz Esden-Tempiski, powierzając przewodnictwo Naczelnikowi Wydziału Ekonomicznego Izby P. J. Głębowiczowi. Referat o możliwościach produkcyjnych owczarstwa pomorskiego wygłosił inspektor hodowli owiec P. Inż. Jełowicki, a postulaty kupiectwa przedstawił Dyrektor Syndykatu Polskich Eksporterów Trzody i Bydła P. Jarosław Litwinowicz oraz P. Jankowiak.

W szeroko rozwiniętej dyskusji poruszono szereg ważnych dla wzmocnienia eksportu owiec spraw, które dadzą się pokrótce zreasumować, jak następuje:

- 1) rynki zagraniczne są stałe i pewne dla odbioru mięsa owczego;
- 2) kupiectwo może przyjąć od hodowców każdą ilość odpowiedniego materiału owczego;
- 3) należy przystąpić do opracowania norm standartowych dla owiec eksportowych i przeprowadzić badania nad przejściem do innego gatunku owcy, bardziej poszukiwanej zagranicą;
- 4) należy opracować instrukcję żywienia owiec;
- 5) należy powołać organizację hodowców owiec o charakterze handlowym, któraby w terminach, ustalonych z kupcami, zapewniła stałe dostawy owiec dla eksporterów;
- 6) pożądane jest opracowanie metod propagandy spożycia mięsa owczego w kraju.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDLOWA ORGANIZACJA ZAPLECZA PORTÓW POLSKICH. — Zagadnienie dalszego rozwoju naszego handlu zamorskiego doszło do tej fazy, w której staje się konieczną i pilną sprawą stworzenia w naszych portach wielkiego, silnego finansowo i posiadającego międzynarodowe znaczenie ośrodka handlowego, a co za tem idzie — takiegoż kupiectwa.

Wyczerpaliśmy już niezliczone środki pomocy państwowej i społecznej w kierunku dotychczasowego rozwoju naszych portów, przyczyniliśmy się do potężnego rozwoju obrotu towarowego portów polskich: Gdańska i Gdyni, stworzyliśmy całą aparaturę handlu zamorskiego — przy minimalnym tylko udziale handlu i jego przedstawiciela — kupca. Analiza towarów w obrocie przeładunkowym Gdańska i Gdyni wykazuje zarówno w imporcie, jak w eksporcie wielką przewagę artykułów masowych pochodzenia rolnego, górniczego i wielkoprzemysłowego — udział tych artykułów w całkowitym obrocie towarowym portów jest znacznie większy niż udział w całkowitym obrocie handlu zagranicznego Rzeczypospolitej, przyczem niebezpieczny kierunek wykazuje tendencja zmian w stosunku wagi towarów w obrocie zamorskim przez porty polskie do ich wartości. Przyjmując za miarę tego stosunku średnią teoretyczną wartość tonny towaru, wyrażoną w złotych, otrzymamy za ostatnie 3 lata następujące zestawienie:

	<i>Wartość teoret. 1 tonny w całym handlu zagr. R. r.</i>	<i>Wartość teoret. 1 tonny w obro- cie przez Gdańsk i Gdynię</i>
1927	215	180
1928	233	147
1929	228	143

Z danych przytoczonych wynika, że wartość jednostki teoretycznej towaru w handlu morskim Polski przez Gdańsk i Gdynię podlega stałemu spadkowi. Zjawisko to, aczkolwiek daje się tłumaczyć przede wszystkim wzrostem udziału węgla, rud, nawozów sztucznych, cementu i t. p. artykułów masowych w ogólnych obrotach towarowych Gdańska i Gdyni, nie może uchodzić za normalne, gdyż świadczy ono o jednostronności procesu organizacji naszego zaplecza — w kierunku nacisku na towary masowe, przy jednoczesnym niedostatecznym ściąganiu do portów naszych wysokowartościowych ładunków drobnicowych. Należy zaś stwierdzić, że przewóz ładunków wysokowartościowych przez porty jest znacznie lukratywniejszy od przewozu artykułów masowych. W rozwoju zaś portów, jako ośrodków handlowych i kupieckich, decyduje nie tylko ilość towarów przeładowywanych, lecz ich wartość przede wszystkim, gdyż lukratywność pracy portu jest w stosunku do niej pochodną.

Jako ilustracja cyfrowa tego stanu rzeczy mogą służyć dane, dotyczące zamorskiego handlu Polski. Na zasadzie statystyki handlu zagranicznego Głównego Urzędu Statystycznego cały handel zamorski Polski (z punktu widzenia rynków nadawczych i odbiorczych) w 1929 r. wynosił 11.750 tys. t wartości zł 2.460 miljn., obrót zaś zamorski Gdańska i Gdyni (import + eksport) wynosił w tymże roku 10.750 tys. t (po odjęciu tranzytu w wysokości 350 tys. t) wartości zł 1.577 miljn.

Z zestawienia powyższego wynika, że statystyka polska uchwyciła fakt, że 1 miljn. t towarów polskich w obrocie zagranicznym wartości zł 883 miljn. idzie przez porty obce. Godny jest przytem uwagi fakt, że podczas gdy wartość średnia teoretyczna 1 tonny w obrocie przez Gdańsk i Gdynię wynosi w 1929 r. zł 143 — ta sama jednostka w obrocie przez

porty obce wynosi zł 883, zwiększając się od 1927 r., kiedy wynosiła zł 621.

Jeśli uprzytomnimy sobie jednocześnie, że obrót wagowy w 1929 r. przez porty obce spadł w stosunku do 1927 r. blisko czterokrotnie (w 1927 r. wynosił 4.200 tys. t), to staje się jasnym, że przy dzisiejszej organizacji i kierunkach dróg transportowych naszego handlu zamorskiego — towary wysokowartościowe mają tendencję do korzystania z portów obcych.

Tendencja ta, oczywiście, jest wywołana specyficzną atrakcyjnością tych obcych portów, wśród których 90% znaczenia posiadają 4 porty niemieckie — Brema, Hamburg, Szczecin i Królewiec.

Trudno jest wymienić dokładnie wszelkie czynniki, wpływające na fakt, że kupiectwo nasze i nasze firmy spedycyjne oceniają tranzyt zamorski przez wyżej wymienione porty niemieckie specjalnie dla wysokowartościowych towarów jako korzystniejszy od tranzytu przez porty polskie. Składa się na to zależność naszego handlu zagranicznego, zarówno w przywozie, jak w wywozie, od pośrednictwa niemieckiego w znaczeniu operacyjno-handlowem oraz finansowem, większe zróżniczkowanie połączeń okrętowych z rynkami zamorskimi w tych portach niemieckich, lepsza organizacja pomocy handlowych, wysoki stan urządzeń technicznych tamtejszych portów, specjalna polityka taryfowa kolei niemieckich w stosunku do własnych portów oraz szereg czynników mniej uchwytnych materialnie, jak np. inercja psychiczna kupiectwa, brak fachowego przygotowania i orientacji w zakresie spraw spedycyjnych i taryfowych, pewne tradycje zakorzenione i t. p. — nadewszystko zaś brak odpowiednio skoordynowanej i elastycznej akcji zaradczej.

Przyczyny te, ściśle związane z brakami organizacji naszego handlu zagranicznego, mogą tylko w drodze powolnej, świadomej i żmudnej ewolucji być usuwane przy zastosowaniu dużej energii i koordynacji wysiłków.

Jak wielkie szkody wynikają z tego układu stosunków dla całokształtu gospodarstwa polskiego wynika z faktu, że $\frac{2}{3}$ naszego handlu zamorskiego — według kryterjum wartościowego — korzysta z drogi przez porty obce. Jeśli wartość usług handlowych, jak: przewóz, asekuracja, przeładunek, fracht morski, pośrednictwo handlowe i t. p., ocenimy skromnie, zgodnie ze znawcami, na 30% wartości towaru, to dochodzimy do wniosku, że zgórá zł 250 miljn. płacimy obcym obywatelom za usługi handlowe rocznie — usługi, które z powodzeniem mogłyby być dokonane przez firmy polskie. Obciążenie, wynikające stąd dla naszego bilansu płatniczego, jest olbrzymie i w stosunku do kwot strony pasywnej naszego bilansu handlowego jest bardzo wymowne. Nota bene zauważyć należy, że wyliczenia te dotyczą tylko zjawisk, uchwyconych przez statystykę, że w rzeczywistości pośrednictwo niemieckich portów i ośrodków handlowych w naszym handlu zagranicznym jest znacznie wyższe, przyczem nadwyżkę tą bez przesady można określić na 30–40% ze względu na wysoki procent ładunków reeksportowych i reimportowych ze strony Niemiec w handlu z Polską, których to ładunków żadna statystyka w tej formie nie ujmuje.

Jak wspomniano, środki obrony, stosowane przez handel i komunikacje polskie, są nie wystarczające dla udaremnienia siły atrakcyjnej portów obcych w stosunku do naszych towarów wysokowartościowych. Przede wszystkim niemiecki aparat kolejowy, będący głównym środkiem walki konkurencyjnej o polskie zaplecze, prowadzonej z portami polskimi, jest wspólnie wyposażony w siły fachowe i środki pieniężne oraz posiada całkowitą swobodę działania w zakresie ustalania taryf bojowych, wszelkie przytem ofiary materialne, często nawet b. duże, łatwo przerzuca na całą sieć kolejową Niemiec. Po-

zwala to kolejom niemieckim rozwinac duza sprawnosc i elastycznosc oraz umiejtnosc dostosowywania sie do kazdorazowej zmiany konjunktury na rynku frachtowym.

Obok wypadkow, w ktorzych towar z Polski lub do Polski wędruje przez porty niemieckie dla powodow mniej lub wiecej uzasadnionych, istnieje niewatpliwie caly szereg takich, w ktorzych kierunek ten jest obrany wytlaczenie naskutek nieporozumienia, braku odnośnych informacji co do portow polskich, pewnych tradycji lub drobnych, latwo dajacych sie usunac przeszkod.

Zbadanie tych poszczegolnych wypadkow, odnośnie szeregu konkretnych towarow, wyciagniecie odpowiednich wnioskow i interwencja w kierunku usuniecia przyczyn, powodujacych ten stan rzeczy — stanowi trzon akcji, zamierzonej i wykonywanej przez Państwowy Instytut Eksportowy.

Powodzenie tej akcji uzaleznione jest jednak w duzej mierze od stanowiska firm kupieckich i spedycyjnych w zakresie wspolpracy w wytknietym kierunku oraz od zrozumienia tych olbrzymich korzyści dla rozwoju handlu i spedycji, jakie wynikaja z racjonalnej marynizacji handlu zagranicznego. Te korzyści dopiero w swej sumie moga sie przyczynic do stworzenia w naszych portach duzych polskich ośrodkow kupieckich na miare swiatowa, ktorzych istnienie stanowi bilet wstepu na rynki swiata w dziedzinie niezaleznego handlu.

T. Nowacki

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Zyczący poznać szczegoly ktoregokolwiek z wymienionych niżej interesow oraz otrzymać adres odnośnej firmy zagranicznej winni podać Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz zalaczyc na koszty odpowiedzi sumę \bar{z} 1— w znaczkach pocztowych (od kazdego poszczegolnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą droga interesow.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICY:

Nr. 156/A: Firma amerykańska pragnie nawiązać stosunki z polskimi przedsiębiorstwami, produkującymi celulozę papierową.

OFERTY FIRM ZAGRANICZNYCH:

Nr. 127/B: Amerykańska wytwornia mikrometrów i t. p. precyzyjnych narzędzi mierniczych odda przedstawicielstwo na Polskę.

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W PAŹDZIERNIKU 1930 R.—Sezonowe ożywienie w handlu, zwykle obserwowane w miesiącach jesiennych, w r. b. ogranicza się do skromnych rozmiarów i tylko w niektórych branżach (węglowej, maszyn rolniczych, ceramicznej, skórzanej i t. p.) występuje wyraźniej. Tendencja stałego wzrostu zbytu wyrobów przemysłowych została zahamowana już we wrześniu, ponadsezonowy zaś wzrost produkcji przemysłowej utrzymywał się jeszcze nawet w październiku, ale i tu — pod wpływem zwłaszcza zaostrzenia się sytuacji na rynku pieniężnym — nastąpiła w następnym miesiącu, t. j. listopadzie, redukcja wytwarzania, dostosowującego się szybko do skurczonego zbytu.

Sytuacja zbytu przedstawiała się szczególnie niekorzystnie w ośrodkach wiejskich, gdzie siła nabywczą rolnictwa — zamiast normalnego na jesieni sezonowego wzrostu — wykazywała spadek wobec stałego obniżania się cen artykułów rolnych i ciążących na rolnictwie płatności.

Siła nabywczą ludności miejskiej nie uległa poprawie. Tendencja do indywidualnych obniżek płac utrzymywała się, poza tem podjęte zostały akcje w kierunku niektórych zbiorowych obniżek. Stan zatrudnienia od końca października zaczął się kurczyć, a wartość realna płac nieco się obniżyła wobec wzrostu kosztów utrzymania.

Pojemność rynku zewnętrznego — wobec rozwijającej się recesji lub depresji konjunkturalnej i światowego ruchu zniżkowego cen — ulegała zmniejszeniu, a eksport napotyka na coraz to nowe trudności i ostry dumping konkurencyjny.

Wyplacalność, która ostatnio stale polepszała się, w październiku nie wykazała wyraźniejszej poprawy.

Wskaźnik cen hurtowych wykazał w październiku dalszy spadek, chociaż mniejszy niż w poprzednich miesiącach (w sierpniu — 2,4%, we wrześniu — 2,8%, w październiku — 1,5%); dzięki temu spadkowi ceny osiągnęły w październiku poziom rekordowo niski. Zniżka ogólnego wskaźnika cen hurtowych została spowodowana spadkiem cen zarówno artykułów rolnych, jak i — choć w nieco mniejszym stopniu — artykułów przemysłowych.

Ceny detaliczne wykazały w październiku zniżkę, podobnie jak hurtowe, tylko w jeszcze mniejszych rozmiarach (o 0,7%). Na zniżkę tę oddziaływał wyłącznie spadek cen artykułów rolnych (głównie żywnościowych), albowiem wskaźnik cen artykułów przemysłowych wykazał nawet lekki wzrost.

Dla przeprowadzenia bliższej analizy ruchu cen hurtowych w październiku r. b. zapoznamy się w poniższych zestawieniach ze zmianami, jakie zaszły w miesiącu sprawozdawczym we wskaźnikach poszczególnych grup towarowych oraz cenach ważniejszych towarów (ceny — w \bar{z}):

	Wskaźnik Artykuły		W t e m:				W t e m:				
	ogólny	rolne	prod. spożywcze:	Artykuły	drzewo	artykuły	węgiel	metale	różne	Artykuły	
			roślinne	przemysł.		włókien.				kolonialne	
			zwierzęce								

W s k a ź n i k

1927 = 100

IX 1929	93.1	80.6	66.5	105.3	102.7	119.5	93.1	121.0	99.8	103.9	104.0
I 1930	88.2	74.8	64.8	91.8	99.1	111.5	86.3	121.0	97.5	102.9	101.1
II "	84.9	69.3	59.4	86.2	98.2	111.5	84.2	121.0	96.5	103.0	101.1
III "	85.0	70.1	61.3	84.9	97.5	108.0	84.6	121.0	94.6	103.1	101.1
IV "	85.0	71.3	65.0	81.5	96.5	108.0	84.6	121.0	92.8	101.2	97.4
V "	83.3	68.3	60.3	81.6	96.3	108.0	85.3	121.0	91.4	101.1	93.9
VI "	83.1	68.9	63.7	77.4	95.2	108.0	82.9	121.0	90.9	100.5	94.3
VII "	83.8	71.3	66.9	78.6	94.2	103.0	82.1	121.0	90.5	100.3	93.9
VIII "	81.8	68.2	63.2	76.5	93.2	100.1	80.1	121.0	90.0	100.2	95.5
IX "	79.6	65.5	57.1	79.6	91.8	96.7	77.4	121.0	89.6	100.0	89.2
X "	78.4	64.3	54.0	82.4	90.6	96.7	75.9	121.0	87.1	100.0	89.6

T O W A R

Waga to- Wrze- Paź-
warów we sień- dzier-
wskaźniku 1930 1930

Jęczmień brow.	"	Warszawa	"	"	} 2	26.25	24.81
Jęczmień "	"	Poznań	"	"		26.50	26.—
Owies	"	"	"	"	1	18.—	18.—

Przetwory:

Roślinne Krajowe produkty spożywcze		24	
Ziemniopłody:			
	giełda	za 100 kg	
Pszonica	giełda Poznań	4	26.13 23.80
Żyto	" Warszawa	} 4	18.85 18.88
"	" Poznań		17.87 17.75

Mąka pszenna 65% giełda Poznań za 100 kg	4	47.50	43.33
Mąka żytnia 70% " " " "	4	28.50	28.50
Kasza jęczmienna młyn Warszawa " "	1	40.—	40.—
Cukier loco Poznań " "	2	146.15	146.15

Zwierzęce produkty spożywcze 18

Bydło:					
Wół żywa waga	Warszawa	za 1 kg	4	1'15	1'15
Wieprz żywa waga	"	"	6	1'75	1'80
Nabiał:					
Mleko	"	1 litr	3	0'33	0'33
Masło	"	1 kg	3	4'30	5'08
Jaja świeże	"	1 skrz.	2	235'—	285'—

Kolonjalne produkty spożywcze 13

Ryż	Warszawa	za 100 kg	1	84'—	84'—
Herbata	"	1 "	0'8	16'—	16'—
Kawa	"	1 "	1	4'55	4'55

Drewno 6

Surowce:					
Dłuzyc sosn. loco st.	Warszawa	za 1 m ³	2	40'—	.
Drzewo opał. " "	"	1 tonnę	1	55'—	55'—
Tarte:					
Deski sosn. cies. tartak	Warszawa	za 1 m ³	2	90'—	.
Deski sosn. stol. " "	"	"	1	160'—	.

Artykuły włókiennicze 15

Surowce:					
Bawełna ameryk. loco	Łódź	za 1 kg	3	2'69	2'83
Wełna Merynos myta	"	"	1	11'56	11'36
Wełna Buenos Aires	Bielsk	"	1	10'56	9'97
Półfabrykaty:					
Przędza bawełn. 1/16 loco	Łódź	za 1 kg	1'5	5'78	5'16
" wełn. czesank. 2/40 "	"	"	1'5	7'21	6'59
" " " " "	"	"	2	21'39	20'50

Materiały gotowe:

Madapolam loco skład fabryczny	"	1 m	2	1'95	1'95
Oxford " " "	"	"	1	1'54	1'54
Kamgarn " " "	"	"	1	26'71	26'71
Szewiot " " "	"	"	1	20'12	20'12

Węgiel 5

Węgiel dąbrow. gruby loco wag. kop. za 1 tonnę			1 ⁵	36'20 ¹	36'20 ¹
" " kostka l " " " " " 1 "				37'70 ¹	37'70 ¹
Węgiel górnośl. gruby loco wag. kop. " 1 "			3	38'50	38'50
" " kostka l " " " " " 1 "				40'—	40'—
Koks gruby kostka " fabryka " 1 "			0'5	47'50	47'50

Metale 15

Surówka odlewnicza loco wag. huta	za 1 tonnę	2	220'—	220'—
Zelazo handlowe " " " " " "	"	2	350'—	350'—
" bednarskie " " " " " "	"	1	422'50	422'50
Drut walcowany " " " " " "	"	1	397'50	397'50
Blacha żelazna 5 mm " " " " " "	"	1	432'50	432'50
" ocynk. 0'5 mm " " " " " "	100 kg	1	125'—	125'—
Stal narzędziowa loco st. Warszawa	1 kg	2	3'01	3'01
Cynk surowy " wag. huta " 100 "	"	1	72'30	66'92
Ołów hutniczy " " " " " "	"	1	83'92	74'59
Cyna " Warszawa " " " "	"	1	750'—	675'—

Różne 14**Oleje mineralne:**

Nafta rafinowana loco Borysław	za 100 kg	2	48'70	48'70
Benzyna 0'741—0'750 " " " " " "	"	1	76'47	76'47
Olej gazowy loco Borysław	za 100 kg	0'5	24'45	24'45
" maszyn. 4-4'5/50 " " " " " "	"	0'5	52'10	52'10
Parafina rafinowana " " " " " "	"	0'5	181'—	181'—

Mineralne prod. budowlane:

Wapno palone loco st. wysył.	za 100 kg	1	6'35	6'35
Cement " " " " " "	"	1	7'70	7'70
Cegła palona " " " " 1.000 szt.	0'5	80'—	80'—	80'—
Szkło w skrzyn. " Warszawa	1 m ²	0'5	4'59	4'59

Skóry surowe:

Skóry surowe bydl. loco Warszawa	za 1 kg	0'6	2'13	.
----------------------------------	---------	-----	------	---

Skóry gotowe:

Skóry podeszwiane loco Warszawa	za 1 kg	0'4	6'53	.
Ssaki chrom. czarne " " " 1 stopę	0'4	2'60	.	.

Nawozy sztuczne:

Sól potasowa loco stacja wysył.	za 10 t netto	0'5	1.375'—	1.375'—
Superfosfat " " Warsz.	za 1 kg brutto	0'5	0'84	0'84

Inne chemikalja:

Soda amonjak. loco wag. fabr.	za 100 kg netto	0'5	25'—	25'—
Kw. siarcz. 60° Bé " " " " " "	"	0'5	73'10	73'10
Terpent. surowa biała loco st. wys.	za 1 kg netto		1'35	1'35
" "Medicinale puriss A" loco st. wys.	za 1 kg netto	0'5	1'65	1'67
Benzol motorowy loco wag. fabr.	za 100 kg netto	0'5	90'—	90'—

Papier:

Papier rotacyjny loco wag. fabryka	za 1 kg	0'5	0'67	0'67
------------------------------------	---------	-----	------	------

Ceny artykułów rolnych osiągnęły w październiku poziom rekordowo niski, wykazując spadek o 1'8%, a więc co prawda znacznie mniejszy niż w poprzednich miesiącach (w sierpniu — 4'4%, we wrześniu — 4'0%).

Spadek październikowy był — podobnie jak we wrześniu — wywołany wyłącznie niższymi cenami krajowych roślinnych produktów spożywczych, a przede wszystkim w grupie zbóż i przetworów. Nieco odmiennie od tendencji światowej ceny krajowe zbóż pozostały ustabilizowane względnie wykazywały niewielką tylko zniżkę, z wyjątkiem jednak pszenicy, która w początku miesiąca dość znacznie spadła w cenie; w związku z tem obniżyła się i cena mąki pszennej. Ogólny wskaźnik cen tej grupy zmniejszył się o 5'5% (we wrześniu o 9'6%).

Grupa zwierzęcych produktów spożywczych wykazała w październiku wzrost cen o 3'5% (we wrześniu o 4'0%). Ceny bydła pozostały — przy pewnych wahaniami — niezmiennione, ceny trzody miały tendencję zniżkową, choć wobec wyższych w końcu miesiąca (zlikwidowanej zresztą szybko na początku listopada) wykazały w rezultacie miesięcznym lekki wzrost. Sytuacja eksportowa bydła i trzody była wybitnie niepomyślna, choć eksport w październiku jeszcze się wzmógł. Również sytuacja eksportowa dla masła nie była zbyt korzystna, lecz pod wpływem zmniejszonej podaży ceny krajowe masła podniosły się. Tendencja dla jaj — przy stale malejącej podaży — była zarówno w kraju, jak i zagranicą w dalszym ciągu mocna i cena ich silnie wzrosła.

Ceny artykułów przemysłowych od kwietnia 1929 r. nieprzerwanie zniżkują. W październiku spadek cen wyniósł 1'3%, a więc nieco mniej niż we wrześniu (1'6%). Oddziałuje tu światowy spadek cen surowców i konjunkturny spadek cen wyrobów gotowych.

W grupie drewna sytuacja w październiku przedstawiała się w dalszym ciągu niekorzystnie; wobec słabego zapotrzebowania wewnętrznego i kurczącej się pojemności rynków zagranicznych, na których ciąży poza tem ostry dumping rosyjski, ceny wykazywały tendencję spadkową.

Poziom cen grupy włókienniczej obniżył się w październiku o 2'0% (we wrześniu o 3'4%). Obniżyły się w dalszym ciągu ceny wełny i przędzy wełnianej oraz przędzy bawełnianej (cena bawełny — po zniżce we wrześniu — w październiku wykazała lekki wzrost). Gotowe wyroby miały tendencję cen wybitnie zniżkową, tak że nawet w związku z tem wstrzymywano się z zakupami. Obniżyły się zwłaszcza ceny wyrobów bawełnianych. Główny Urząd Statystyczny zanotował obecnie spadek cen wyrobów wełnianych we wrześniu; orientacyjne zaś notowania październikowe zostały narazie podane jako pokrywające się z wrześniowymi.

Ceny węgla pozostawały w październiku w dalszym ciągu bez zmiany przy dobrej sytuacji zbytu.

W grupie metali ceny żelaza nie uległy zmianie, co do innych zaś metali — to ceny zarówno cynku, jak i ołowiu oraz cyny w dalszym ciągu, i to poważnie, zniżkowały. Ogólny wskaźnik cen tej grupy obniżył się o 2'8% (we wrześniu o 0'5%).

W grupie „różnych” artykułów przemysłowych nastąpiła w październiku po dłuższym okresie spadku stabilizacja cen.

¹⁾ Ceny węgla z kopalń, zaliczonych do klasy II-a.

Ceny skór, które miały (zwłaszcza surowych) lekką tendencję wzrostową, w notowaniach październikowych Gł. Urz. Stat. nie zostały wykazane. W dziale chemikalij lekko zwiększyła cena terpentyny.

Ceny kolonialnych produktów spożywczych wykazały w październiku — po silnej niżce we wrześniu (— 6%) — lekki wzrost (+ 0.5%).

Ruch cen w ciągu roku, t. j. od października 1929 r. do października 1930 r., wykazał się niżką ogólnego poziomu cen o 15.8%, przy czym ceny artykułów rolnych obniżyły się o 20.2%, a ceny artykułów przemysłowych — tylko o 11.8%. Rok ten pogłębił więc znacznie dysproporcję między cenami artykułów rolnych a przemysłowych. Biorąc pod uwagę poszczególne grupy towarów, widzimy, że wśród artykułów rolnych grupa produktów roślinnych wykazała spadek o 18.8%, a grupa produktów zwierzęcych o 21.7%; z artykułów przemysłowych pozostały niezmiennie ceny węgla, obniżyły się zaś ceny: drzewa — o 19.1%, artykułów włókienniczych — o 18.5%, metali — o 12.7% i „różnych” — o 3.7%. Cena artykułów kolonialnych wykazała spadek o 13.8%.

W stosunku do poziomu cen z I połowy 1925 r., t. j. okresu względnej stabilizacji cen przed załamaniem się kursu dawnego złotego, ceny hurtowe w październiku 1930 r. wykazują znaczny spadek, mianowicie o 32%. Dla poszczególnych grup odchylenia cen październikowych od poziomu z I połowy 1925 r. są następujące (w %):

Artykuły rolne	— 44.5
„ przemysłowe	— 21.6
Roślinne produkty spożywcze	— 57.6
Zwierzęce „ „	— 19.4
Kolonjalne „ „	— 16.3
Drewno	+ 6.3
Artykuły włókiennicze	— 41.7
Węgiel	— 3.7
Metale	— 23.6
Różne artykuły przemysłowe	— 9.7

Ceny detaliczne zniżkowały w październiku o 0.7% (we wrześniu o 1.6%).

Ruch wskaźników cen detalicznych (52 towarów w Warszawie) przedstawiał się następująco:

	Wskaźnik cen (1927 = 100)		
	IX 1930	X 1930	X 1929
Wskaźnik ogólny	99.7	99.0	105.0
Artykuły rolne	89.0	87.5	100.3
„ przemysł.	111.3	111.3	110.7
Żywność	90.1	88.7	100.2

Jak widzimy, niżka ogólnego poziomu cen detalicznych w październiku r. b. powstała wyłącznie wskutek spadku cen artykułów rolnych (głównie żywnościowych), podczas gdy ceny artykułów przemysłowych lekko wzrosły. M. in. spadły ceny: chleba, mąki, kaszy, mięsa, wędlin i słoniny, wzrosły zaś ceny masła, jaj i t. p.

Październikowy poziom cen detalicznych jest tylko o 1.0% niższy od przeciętnego poziomu z 1927 r., gdy poziom cen hurtowych obniżył się jednocześnie o 21.6%, a więc rozpiętość cen w hurcie i detalu w porównaniu ze stanem w 1927 r. znacznie się wzmogła.

Ruch cen detalicznych w ciągu roku, t. j. od października 1929 r., wykazuje spadek o 5.7%, przy czym ceny artykułów rolnych spadły o 12.7%, a ceny artykułów przemysłowych wzrosły o 0.5%.

W stosunku do poziomu cen z I połowy 1925 r. ceny detaliczne w październiku wykazują spadek o 16.9%, przy czym ceny artykułów rolnych spadły o 27.7%, a ceny artykułów przemysłowych o 5.3%.

Koszty utrzymania (w Warszawie) wzrosły w październiku zaledwie o 0.3% (we wrześniu wzrost o 0.02%), mianowicie koszty żywności podniosły się o 0.4% i koszty opału o 1.5%.

D.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIENI WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DEPEZ „PATA” I „AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 23 listopada do 8 grudnia 1930 r.

(za kwintal)

	23 — 30/XI		1 — 8/XII		Różnica w %/ach cen z 1—8/XII w stos. do cen z 23—30/XI
	zł	g	zł	g	
Pszenica					
Warszawa	27.87½	3.13	28.00	3.14	+ 0.4
Poznań	25.83	2.90	25.20	2.83	— 2.4
Lwów	28.12½	3.16	27.00	3.03	— 4.0
Średnia giełd krajowych	27.27½	3.06½	26.73	3.00	— 2.0
Żyto					
Warszawa	19.53	2.19	19.54	2.19	—
Poznań	18.83	2.11½	18.58	2.09	— 1.3
Lwów	20.62½	2.31½	20.37½	2.29	— 1.2
Średnia giełd krajowych	19.66	2.20½	19.49½	2.19	— 0.8
Owies					
Warszawa	22.00	2.47	22.37½	2.51½	+ 1.7
Poznań	19.25	2.16	18.37½	2.06½	— 4.5
Lwów	20.25	2.27	20.25	2.27	—
Średnia giełd krajowych	20.50	2.30	20.33	2.28	— 0.8
Jęczmień browarowy					
Warszawa	25.25	2.83	25.25	2.83	—
Poznań	26.00	2.92	26.00	2.92	—
Lwów	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa	19.50	2.19	19.50	2.19	—
Poznań	20.05	2.25	20.33	2.28½	+ 1.3
Lwów	18.25	2.05	18.25	2.05	—
Średnia giełd krajowych	19.26½	2.16	19.36	2.17½	+ 0.4

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 1 do 6 grudnia 1930 r.

WARSZAWA. — Okres sprawozdawczy przyniósł na rynku zbóż chlebowych zmiany bardzo niewielkie; nieznaczna niżkę wykazuje żyto oraz otręby żytnie, wyżkę zaś owies, pozostałe natomiast zboża utrzymały się bez zmiany na dotychczasowym poziomie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 27.50 — 28.50 (27.50 — 28.50), żyto 19.25 — 19.50 (19.50 — 19.75), jęczmień brow. 24.50 — 26.00 (24.50 — 26.00), — przemiatowy 19.00 — 20.00 (19.00 — 20.00), owies jednolity 22.00 — 23.50 (21.00 — 23.00), otręby pszenne szale 16.00 — 17.00 (16.00 — 17.00), — pszenne średnie 14.00 — 15.00 (14.00 — 15.00), — żytnie 11.00 — 11.50 (11.50 — 12.00).

— Dla mąki tendencja utrzymana; ceny od dłuższego czasu nie ulegają wahaniom. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna lu. susowa 60.00 — 70.00 (60.00 — 70.00), — pszenna 4.0 50.00 — 60.00 (50.00 — 60.00), — żytnia (typ przepisowy) 35.00 — 36.00 (35.00 — 36.00).

POZNAŃ. — Dla zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja nieco słabsza; w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zniżkowały silniej ceny pszenicy, nieznacznie zaś żyta, mąki pszennej i żytniej oraz otrąb żytnich. Jedynie jęczmień przemiatowy ceniony był nieco wyżej. W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego notowano następujące ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań

(jak wyżej): pszenica 23'25 — 24'75 (25'00 — 26'50), żyto 18'00 — 18'50 (18'50 — 19'00), jęczmień brow. 25'00 — 27'00 (25'00 — 27'00), — przemiałowy 20'00 — 21'50 (18'75 — 21'25), owies 18'75 — 20'00 (18'75 — 20'00), mąka pszenna 65%—owa wraz z workiem 44'00 — 47'00 (44'50 — 47'50), — żytnia 65%—owa wraz z workiem stand. 31'50 (32'00), otręby pszenne grube 14'50 — 15'50 (14'50 — 15'50), — pszenne średnie 13'00 — 14'00 (13'00 — 14'00), — żytnie 11'25 — 12'25 (11'75 — 12'75).

KRAKÓW. — Tendencja nieco słabsza dla pszenicy oraz jej przetworów; ceny pozostałych zbóż bez zmiany. Zaofiarowanie średnie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków (jak wyżej): pszenica dworska czerwona stand. 28'50 — 29'50 (30'00 — 31'00), — biała stand. 28'00 — 28'50 (29'50 — 30'00), — targowa stand. 27'50 — 28'00 (29'00 — 29'50), żyto dworskie stand. 21'50 — 22'00 (21'50 — 22'00), — targowe stand. 20'50 — 21'50 (20'00 — 21'50), jęczmień brow. 26'00 — 27'00 (26'00 — 27'00), — przemiałowy stand. 20'00 — 20'50 (20'00 — 20'50), owies dworski stand. 22'00 — 23'00 (22'00 — 23'00), — targowy stand. 21'00 — 21'50 (21'00 — 21'50), mąka pszenna 65%—owa 49'00 — 50'00 (51'00 — 52'00), — żytnia typowa 37'00 — 37'50 (37'00 — 37'50), otręby pszenne 14'00 — 14'50 (14'00 — 14'50), — żytnie 13'00 (13'00).

LWÓW. — Zainteresowanie zbożami chlebowymi silnie się zmniejszyło, co przy większej podaży wywołało spadek cen. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Lwów (jak wyżej): pszenica dworska 27'75 — 28'25 (29'25 — 29'75), — zbiorowa 25'50 — 26'00 (27'00 — 27'50), żyto małopolskie jednolite 20'25 — 20'75 (20'75 — 21'00), — zbiorowe 20'00 — 20'25 (20'25 — 20'50), jęczmień małopolski przemiałowy 18'00 — 18'50 (18'00 — 18'50), owies małopolski 20'00 — 20'50 (20'00 — 20'50), mąka pszenna 65%—owa 47'00 — 48'00 (48'00 — 49'00), — żytnia (typ przepisowy) 34'50 — 35'00 (35'00 — 36'00), otręby pszenne 12'50 — 13'00 (14'00 — 14'50), — żytnie 10'50 — 11'00 (10'25 — 10'75).

WILNO. — Na rynku zbóż chlebowych nastąpiła w okresie sprawozdawczym zwyżka cen większości zbóż. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Wilno (jak wyżej): pszenica 26'00 — 28'00 (25'50 — 27'00), żyto 19'00 — 20'00 (18'50 — 19'00), jęczmień brow. 23'00 — 24'00 (23'00 — 24'00), — przemiałowy 18'00 — 19'00 (18'00 — 19'00), owies 19'00 — 21'00 (19'00 — 20'00), otręby pszenne 15'00 — 16'00 (13'00 — 14'00), — żytnie 12'00 — 13'00 (10'00 — 10'50), makuchy lniane 29'00 — 30'00 (26'00 — 27'00), — słonecznikowe 22'00 — 23'00 (19'00 — 20'00).

GDAŃSK. — Mocniejsza tendencja dla żyta, jęczmienia i owsa. Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica (zależnie od gatunku) 15'75 — 16'25 (15'75 — 16'25), żyto 11'85 — 12'00 (11'60), jęczmień 14'00 — 16'50 (14'00 — 16'25), — pastewny 12'50 — 13'50 (12'00 — 13'00), owies 11'50 — 12'00 (11'00 — 11'25), otręby pszenne grube 10'50 — 11'00 (10'50 — 11'00), — żytnie 7'50 — 8'00 (7'50).

PASZA

WARSZAWA. — Zainteresowanie rynkiem pasz dość znaczne, ceny przeważnie bez poważniejszych zmian. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano koniczynowe świeże 17'00 — 18'00, — zwykłe, średnie gat. 14'00 — 15'00, słoma prosta (przeważnie żytnia) 8'50 — 9'00; franco wagon stacja załadowania: siano I gat. 8'50 — 9'00, słoma prasowana 4'50; parytet wagon Warszawa: makuchy lniane 29'50 — 30'00, — rzepakowe 20'00 — 21'00, otręby pszenne 14'00 — 15'00, — żytnie 11'00 — 11'50; za 1 tonnę loco cukrownia w Poznańskiem: wytloki buraczane \$ 11'00; franco skład Warszawa: mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 38'00 — 39'00, kuch sojowy śrutowy 46% w workach brutto 38'00 — 39'00, — kokosowy w taflach 39'00 — 40'00, — mielony 40'00 — 41'00, — palmowy 21% w taflach luzem 33'00, — mielony 34'00, kuchy słonecznikowe w taflach 27'50 — 28'50, — mielone 28'50 — 29'50, — rzepakowe 24'00 — 24'50, — mielone 25'00 — 25'50, — lniane w taflach 36'00, — mielone 37'00.

LUBLIN. — Tendencja utrzymana, obroty średnie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Lublin: siano gruntowe słodkie 8'75 — 9'25, — półsłodkie 9'00 — 9'50, — słoma prosta 6'00 — 7'00, — targana 4'00 — 4'25.

LWÓW. — Usposobienie słabe przy małym zainteresowaniu. Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 100 kg: siano I gat. 9'00, koniczyna niemiełcona 12'00 — 13'00, słoma omłotowa 5'00 — 7'00.

KRAKÓW. — Dla siana tendencja mocniejsza, ceny makuchów spadły. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków: siano słodkie nowe 11'50 — 12'50, — średnie 10'50 — 11'00, — kwaśne 8'00 — 9'00, koniczyna pastewna nowa 14'00 — 15'00, słoma długa 6'00 — 6'50, — mierzwa luzem 3'50 — 4'00, — prasowana 4'50 — 5'50, makuchy z orzecha ziemnego 50% 34'00 — 35'00, — rzepakowe 21'00 — 22'00, — lniane 34'00 — 35'00, — słonecznikowe 46% białka i tłuszczu 26'00 — 27'00, śrut soya 46% niem. 34'50 — 36'00, — włoski 36'00 — 37'00, śrut słonecznikowy ekstraktowany 23'00 — 24'00, otręby pszenne 14'00 — 14'50, — żytnie 13'00.

LEN I KONOPIE

LUBLIN. — Tendencja spokojna, ceny bez większych zmian. Ceny eksportowe — w \$ za 100 kg loco granica: len czesany I gat. 22'50 — 23'00, — II gat. 16'50 — 17'00, — III gat. 10'50 — 11'00, — nieczesany I gat. 14'00 — 14'50, — II gat. 10'00 — 10'50, — III gat. 6'00 — 6'50, pakuly lniane I gat. 10'50 — 11'00, — II gat. 5'50 — 6'00, — III gat. 3'50 — 4'00; loco stacja załadowania: len czesany I gat. 21'50 — 22'00, — II gat. 15'50 — 16'00, — III gat. 9'50 — 10'00, — nieczesany I gat. 13'00 — 13'50, — II gat. 9'00 — 9'50, — III gat. 5'50 — 6'00, pakuly lniane I gat. 9'50 — 10'00, — II gat. 4'50 — 5'00, — III gat. 2'50 — 3'00; w zł za 100 kg loco stacja Lublin: konopie czesane I gat. 220'00 — 230'00, — II gat. 200'00 — 210'00, — nieczesane I gat. 140'00 — 150'00, — II gat. 120'00 — 130'00, pakuly konopne I gat. 80'00 — 90'00.

WARZYWA

WARSZAWA. — Notowania Hurtowego Targu Warzywnego — w zł za 100 kg: brukiew 6'00 — 7'00, buraki 7'00 — 9'00, cebula twarda I gat. 22'00 — 26'00, — II gat. 14'00 — 18'00, kapusta biała 3'00 — 3'25, — brukselka 40'00 — 55'00, pietruszka 21'00 — 30'00, marchew 6'00 — 7'00, salceja 50'00 — 70'00, selery 20'00 — 30'00, szpinak 20'00 — 30'00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 6'00 — 7'50; za 1 kg: chrzan 1'00 — 2'00, szczaw 1'50 — 2'00, pomidory I gat. 3'00 — 4'00, — II gat. 1'00 — 2'00; za 100 sztuk względnie pęczków: kalafior I gat. 60'00 — 100'00, — II gat. 30'00 — 50'00, — III gat. 10'00 — 20'00, kapusta biała 6'00 — 12'00, — czerwona 10'00 — 14'00, — włoska 6'00 — 10'00, koperek w pęczkach 50'00 — 70'00, pora 40'00 — 50'00, sałata w główkach 12'00 — 20'00.

NASIONA

POZNAŃ. — Mocniejsza tendencja dla koniczyny. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco stacja załadowania: koniczyna czerwona 200'00 — 280'00, — biała 300'00 — 420'00, — szwedzka 185'00 — 210'00, — żółta chmielowa odłuszczona 85'00 — 95'00, — w łuskach 50'00 — 55'00, inkarnatka 150'00 — 180'00, przelot pospolity 100'00 — 120'00, rajgras angielski krajowy 80'00 — 110'00, tymotka 60'00 — 80'00, seradela 44'00 — 50'00, wyka letnia 22'00 — 26'00, wiczka zimowa 50'00 — 55'00, peluska 22'00 — 25'00, groch Wiktorja 25'00 — 30'00, polny mały 20'00 — 25'00, gorczyca 46'00 — 50'00, rzepik letni 55'00 — 60'00, rzepak zimowy 41'00 — 43'00, tataraka 21'00 — 25'00, siemię lniane 55'00 — 61'00, — konopne 55'00 — 60'00, proso 40'00 — 46'00, mak niebieski 75'00 — 88'00, — biały 82'00 — 95'00.

KRAKÓW. — Tendencja spokojna, zapotrzebowanie średnie. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków: groch Wiktorja 40'00 — 44'00, — półwiktorja małopolski 32'00 — 38'00, — zwykły jadalny 30'00 — 35'00, — polny 24'00 — 26'00, fasola cukrowa biała 82'00 — 90'00, — biała okrągła 45'00 — 47'00, — biała długa 45'00 — 47'00, — krótką 38'00 — 42'00, — Wachtel 35'00 — 37'00, bobik pastewny 24'00 — 25'00, wyka siewna 28'00 — 30'00, lubin żółty 25'50 — 26'50, — niebieski 21'00 — 22'00, rzepak zimowy wraz z workiem 45'00 — 46'00, rzepik czyszczony słodki 60'00 — 63'00, mak niebieski wraz z workiem 100'00 — 110'00, — szary 85'00 — 90'00, kminek krajowy czyszczony 205'00 — 210'00, koniczyna nasiona bez kianki atest. 190'00 — 220'00, — surowa czerwona 300'00 — 330'00, seradela 25'00 — 28'00, esparseta 42'00 — 45'00.

BYDŁO I MIĘSO

Na rynku krajowym bydła i mięsa w II połowie listopada w dalszym ciągu panował nastrój słaby. Ceny nierogacizny prawie na wszystkich targowiskach uległy dalszej niższe, przyczem niżka silniej uwidoczniła się przy towarze mięsnym niż tłuszczowym. Również niżkowo kształtowały się i ceny bydła rogatego. Dość pokaźnie obniżyły się notowania cieląt.

WARSZAWA. — Notowania świn na targu żywca w/g Kasy Ubezpieczeniowej ostatnio wynosiły — w \mathcal{Z} za 1 kg: 1'60 — 1'90.

POZNAŃ. — Płacono — w \mathcal{Z} za 100 kg żywej wagi (ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi): woły pełnom. wytucz. nieoprężane 120 — 126, — mięs. tucz. młodsze do 3 lat 100 — 115, — mięs. tucz. starsze 80 — 90, buhaje wytucz. pełnom. 110 — 120, — tucz. mięs. 100 — 108, — nietucz. dobrze odżyw. starsze 80 — 90, — miernie odżyw. 70 — 76, krowy wytucz. pełnom. 124 — 134, — tucz. mięs. 104 — 120, — nietucz. dobrze odżyw. 90 — 110, — miernie odżyw. 50 — 60, jałowice wytucz. pełnom. 126 — 130, — tucz. mięs. 104 — 114, — nietucz. dobrze odżyw. 90 — 110, — miernie odżyw. 70 — 80, młodzię dobrze odżyw. 70 — 80, — miernie odżyw. 60 — 70, cielęta najprzedn. wytucz. 140 — 150, — tucz. 124 — 130, — dobrze odżyw. 112 — 120, — miernie odżyw. 100 — 110; wytucz. pełnom. jagnięta i młodsze skopy 140 — 156, tucz. starsze skopy i maciorki 124 — 136, — dobrze odżyw. 100 — 120; świnie pełnom. od 120 do 150 kg żywej wagi 154 — 160, — pełnom. od 100 do 120 kg żywej wagi 144 — 150, — pełnom. od 80 do 100 kg żywej wagi 134 — 140, — mięs. ponad 80 kg 126 — 134 maciory i późne kastraty 130 — 140, świnie bekonowe 130 — 134. Przebieg targu bardzo spokojny.

MYSŁOWICE. — Płacono — w \mathcal{Z} za 1 kg żywej wagi loco targowica: buhaje 1'05 — 1'20, woły 1'05 — 1'15, krowy 1'00 — 1'20, jałowki 1'00 — 1'20, nierogacizna A 1'90 — 2'00, — B 1'70 — 1'89, — C 1'50 — 1'69, — D 1'30 — 1'49.

MASŁO

II połowa listopada na krajowym rynku masłarskim charakteryzowała się tendencją w dalszym ciągu mocną, która nieco osłabła w końcu listopada. Ceny na rynku wewnętrznym wzrosły niezależnie od cen na rynkach zagranicznych i przewyższyły znacznie te ostatnie. Wskutek tego dwie partje masła, przeznaczonego na wywóz, kierowane były na rynek wewnętrzny. Na rynkach łódzkim i warszawskim ukazało się masło pomorskie, które normalnie było eksportowane. Ceny przytem kształtowały się w zachodniej Polsce niżej (Poznań \mathcal{Z} 540 — 560) niż na wschodzie (Wilno \mathcal{Z} 640 — 660). Związane to jest z podażą masła na rynek. W województwach ws hodnich, gdzie stan gospodarstw jest niższy i zużycie pasz treściwych znacznie mniejsze, wydajność mleka mniejsza i podaż towaru na rynek mniejsza. Ogólną tendencją mocną na rynku krajowym należy przypisać zmniejszonej produkcji nabiału w związku z okresem przejścia na pasze treściwe oraz końcowym okresem cielności krów, zwiększonym nieco spożyciem masła w kraju oraz tendencją do robienia zapasów przez kupców wobec przewidywanej wyższości cen w okresie zbliżających się świąt.

Ostatnio państwowe oceny masła wykazały, że masło, pochodzące z mleczarni o napędzie parowym, jak również z mleczarni, które pozostają pod opieką techniczną Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich, różni się dodatnio pod względem jakości od masła, pochodzącego z mleczarni innych:

Notowano — w \mathcal{Z} za 100 kg:

WARSZAWA. — I gat. 580 — 600, II gat. 500 — 520, solone 500 — 520, osekłkowe 440 — 520. W okresie sprawozdawczym Komisja Nabiałowa podwyższyła ceny wszystkich gatunków o 20 na 1 kg.

ŁÓDŹ. — I gat. w paczkach $\frac{1}{2}$ kg 600, — w blokach 570, II gat. 520. Na rynku ukazały się znaczne ilości masła osekłkowego, które skutecznie konkurowało z mleczarnianem.

POZNAŃ. — I gat. 560, II gat. 520, wiejskie 480.

KRAKÓW. — I gat. 520 — 560 — 570, II gat. 460 — 500 — 510, eksportowe I gat. 520 — 550 — 560, II gat. 460 — 480.

LWÓW. — I gat. 500 — 540, II gat. 510 — 500; w końcu okresu sprawozdawczego nastąpiło pewne odprężenie rynku i niższość cen.

WILNO. — I gat. 640 — 660, II gat. 600 — 620.

KATOWICE. — I gat. 550 — 600, II gat. 520 — 560.

GDYNIA. — I gat. 600.

W październiku r. b. wywieziono z Polski 13.352 q masła za sumę \mathcal{Z} 6.607 tys., z czego do Niemiec 8.009 q za sumę \mathcal{Z} 4.016 tys., do Anglii 2.633 q za sumę \mathcal{Z} 1.201 tys., do Belgii 790 q za sumę \mathcal{Z} 493 tys., do Danii 175 q za sumę \mathcal{Z} 74 tys. oraz drobne ilości do innych krajów.

JAJA

— Mocny nastrój, który cechował krajowy rynek jajczarski jeszcze w pierwszej połowie miesiąca, w II połowie listopada ustąpił miejsce doć znacznej niepewności, spowodowanej zmianą sytuacji na głównych rynkach odbiorczych, obsyłanych znacznymi ilościami towaru. Ceny cokolwiek się obniżyły. Łagodna pogoda, utrzymująca się w II połowie listopada, również nie sprzyjała wyższym cenom. Kupcy byli ostrożni i nie czynili większych zakupów.

Sytuacja w poszczególnych ośrodkach produkcji przedstawiała się następująco (ceny — w \mathcal{Z} za skrzynię à 1.440 szt.):

BOCHNIA. — Podaż mała, za towar oryginalny płacono 285. Cena świeżego towaru eksportowego franco granica wynosi \mathcal{Z} 35, towaru zaś wapnowanego \mathcal{Z} 25'50.

KATOWICE. — Dowozy wystarczające, kupcy hurtowi jednak ujawniają pewną wstrzemięźliwość i nie czynią większych zapasów, również i detaliści wstrzymują się od zakupów. Cena wynosi: wyborowe, duże, czyste, prześwietlane 325 — 330, nieprzebieżane 300, wapnowane 250 — 270.

KRAKÓW. — Ogólna sytuacja niezmienną, cena towaru świeżego eksportowego franco granica wynosiła \mathcal{Z} 36 — 36'50, wapnowanego zaś \mathcal{Z} 26 — 26'50. Za towar oryginalny loco magazyn placą 280 — 285.

LWÓW. — Na rynku tutejszym zarysowało się osłabienie, spowodowane mniejszym zainteresowaniem rynków zagranicznych. Cena towaru eksportowego loco granica wynosi: towar świeży \mathcal{Z} 36 — 37, towar wapnowany \mathcal{Z} 24 — 25.

LUBLIN. — Tendencja spokojna przy dowozach dość małych; za otrzebowanie średnie. Zniżkę daje się zauważyć tylko w handlu detalicznym. Cena towaru oryginalnego wynosi 285 — 290, eksportowego zaś loco granica \mathcal{Z} 36'50 — 37.

STANISŁAWÓW. — Dowozy uległy dalszemu zmniejszeniu się. Ogólne położenie i ceny bez zmian.

POZNAŃ. — Dowozy w dalszym ciągu nie duże, eksport ograniczony.

TARNÓW. — Położenie na rynku jaj pozostaje bez zmian, dowozy małe.

WARSZAWA. — Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich notuje za skrzynię 320, za 1 kg zaś \mathcal{Z} 4'35. Tendencja naogół mocna.

SKÓRY

WARSZAWA. — Na rynku skór surowych usposobienie spokojne. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 kg loco rzeźnia miejska: skóry bydlęce lżejsze 1'70 — 1'80, — bydlęce cięższe 1'80, — cielęce 3'20 — 3'30; za 1 sztukę: skóry końskie 27'00.

LUBLIN. — Dla skór surowych tendencja słabsza. Ceny orientacyjne — w \mathcal{Z} za 1 kg: skóry bydlęce z rzeźni miejskiej 2'10 — 2'20, — prowincjonalne 1'80 — 1'90, — owcze dworskie 2'00 — 2'10; za 1 sztukę: skóry cielęce lekkie 8'00 — 10'00, — ciężkie 12'00 — 14'00, — końskie 25'00 — 32'00.

KRAKÓW. — Usposobienie spokojne. Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w \mathcal{Z} za 1 kg: skóry wołowe 1'60, — krowie 1'50, — z jałówek 1'60; za 1 sztukę: skóry cielęce 11'00 — 12'00.

LWÓW. — Tendencja dla skór surowych utrzymana. Notowania Centralnej Targowicy — w \mathcal{Z} za 1 kg: skóry bydlęce lekkie 1'90, — ciężkie 1'95, — cielęce w rzeźni 4'40, — cielęce prowincjonalne 3'40; za 1 sztukę: skóry końskie duże 24'00, — małe 12'00.

TORUŃ. — Ceny orientacyjne, osiągnięte na ostatniej licytacji skór surowych — w \mathcal{Z} za 1 kg: skóry bydlęce solone bukaty bez rogów 2'34 — 2'40, — średnie 1'94 — 2'00, — ciężkie 1'52 — 1'74, — oryginalne 1'82 — 1'90, skopowe solone gołe 1'52 — 1'72; za 1 sztukę: skóry cielęce solone do $\frac{7}{8}$ funta wagi 10'30 — 10'60, — ponad 8 ft. wagi 13'70 — 14'00, — suche 9'00, — kozie suche 10'70.

WEŁNA

GRUDZIĄDZ. — Tendencja zniżkowa przy ograniczonych obrotach. Ceny orientacyjne — w \$ za 50 kg: wełna brudna Merino I gat. 13'50 — 14'00, — II gat. 12'00 — 13'00.

LUBLIN. — Podaż zwiększona, ceny kształtują się zniżkowo. Ceny orientacyjne — w \$ za 1 kg loco stacja załadowania woj. lubelskiego: wełna cienka 2'80 — 3'00, — średnia 2'40 — 2'60, — gruba 2'00 — 2'20.

RYBY

WARSZAWA. — Zainteresowanie niewielkie przy tendencji utrzymanej. Notowano — w \$ za 1 kg franco Warszawa: karpie żywe 2'90; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe 3'50, — śnięte 2'00 — 2'50, liny żywe 4'00, — śnięte 3'00, karasie żywe 4'00 — 5'00, — śnięte 3'00, łososie 9'00 — 12'00, węgorze 9'00 — 10'00, sandacze rosyjskie na lodzie 4'00 — 4'50, — mrożone 3'50, leszcze na lodzie 3'00 — 3'50, sumy krajane 4'00 — 5'00, szczupaki śnięte 3'50 — 5'00, — estońskie śnięte 4'00 — 5'00, średnica 2'00 — 2'50, drobnica 1'00 — 1'20.

CHEMICALIA

KATOWICE. — Obroty zwiększone. Ceny orientacyjne — w \$ za 100 kg loco skład Katowice: antychlor 85'00, boraks w proszku 145'00, bromek potasu 860'00, bromek sodu 860'00, gliceryna 28 Bé techniczna biała 220'00, — chemicznie czysta 330'00, azotan potasu (w beczkach po 100 kg łącznie z opakowaniem) 125'00, siarczan miedzi 135'00, szkło wodne sodowe 38 Bé 32'00, amoniak 0'910 60'00, potas żrący 88.92% 156'00, kwas solny techniczny 19/22 16'00, — chemicznie czysty 1/19 70'00, kwas siarkowy techniczny 175'00, siarczyn techniczny krystaliczny 155'00, — w kawałkach 310'00, siarka amerykańska w kawałkach 48'00, — w proszku 52'00, — sycylijska w łuskach 71'00, arsenik w kawałkach 320'00, — w proszku 190'00, formaldehyda 40% 340'00, octan ołowiu 282'00, biel ołowiana w proszku 218'00, grafit w proszku 46'00, — w płatkach 242'00, saletra sodowa 98'00, węgiel amonu w kawałkach 172'00, soda amoniakalna 31'20, — krystaliczna 17'50, — kaustyczna w opakowaniu po 50 kg 73'10, — w beczkach po 400 kg 65'70, bikarbonat 51'00, chlorek wapnia 25'10.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w \$ za 100 kg loco fabryka bez opakowania: aceton 500'00, alkohol metylowy techniczny 90% 180'00, — czysty 99% 330'00, amoniak skroplony za 1 kg HN₃ (wraz z opakowaniem) 1'80, azotniak mielony za 1 kg N₂ (wraz z opakowaniem) 1'62, — granulowany za 1 kg N₂ (wraz z opakowaniem) 1'82, azotan amonu (wraz z opakowaniem) 103'60, benzen handlowy 90% 90'50, — czysty 105'00, bisulfat (kw. siarczan sodu) 14'00, chlorek cynku 50° Bé 50'00, chlorek wapnia bielący 40'00, chlorek wapnia (CaCl₂) 20'00 — 22'00, chloroform czysty 750'00, — „pro narcosi” 1.800'00, fenol czysty 300'00, formalina 40% 270'00, gliceryna farmaceutyczna 30° Bé (wraz z opakowaniem) 305'00, — techniczna 85'88% (wraz z opakowaniem) 175'00, karbid granulowany 75'00, karbolineum 45'00, klej kostny 220'00, klej skórny 400'00, krezol 140'00, kwas azotowy 30° Bé w przeliczeniu na 100% HNO₃ (wraz z opakowaniem) 110'00, kwas mrówkowy 85% 241'00, kwas siarkowy 60° Bé 7'37, kwas solny 19/21° Bé 10'50, kwas octowy techniczny 30% 110'00, fosfority rachowskie surowe 3'50 — 4'00, mączka kostna odklejoną 30% P₂O₅ 17'00, — rogowa 13/14% N 60'00, naftalen surowy prasowany 34'50, — czysty w łuskach 68'00, octan sodu 140'00, — ołowiu 235'00, oleina zwierzęca destylat 270'00, — saponificat 265'00, oleum 20% 19'94, pirydyna czysta za 1 kg 12'00, smoła preparowana 20'95, siarczan amonu 36'00, siarczek sodu 60/62% (wraz z opakowaniem) 65'00, soda amoniakalna 25'00, — kaustyczna 60'00, sól Glauberska kalcynowana niemielona 12'50, stearyna 270'00, superfosfat 16% 12'80 — 13'92, toluen czysty 120'00, żelatyna techniczna 450'00.

— Ceny orientacyjne — w \$ za 1 kg loco skład Warszawa: biel ołowiana chemicznie czysta 1'90, glejta ołowiana 1'70, minia ołowiana chemicznie czysta 1'80, biel cynkowa chemicznie czysta I gat. 1'00, — II gat. 1'05; za 100 kg loco skład Warszawa: siarczan miedzi techniczny 99.5% (na beczki po 100 kg) 150'00, siarczan miedzi rolniczy 140'00, licopodium za 1 kg 16'00.

MATERIAŁY BUDOWLANE

KATOWICE. — Ceny orientacyjne — w \$ za 1.000 sztuk loco cegielnia górnośląska: cegła zwykła 60'00, — pustaki

66'00, — licówka 98'00 — 103'00, — pustaki stropowe Kleina 135'00, — Ackermana 340'00 — 400'00; za 1 sztukę loco skład fabryczny: kafle polewane białe lub kolorowe 1'25, — szmelcowe 2'00.

METALE I WYROBY METALOWE

SOSNOWIEC. — Ceny orientacyjne — w \$ za 1 kg loco odlewnia: blacha miedziana 3'40, — mosiężna 3'10, pręty mosiężne 2'80, — miedziane 3'10, cyna 5'45 — 5'60, ołów 0'90, miedź stara 1'60 — 1'70, mosiądz stary 1'10 — 1'20, ołów stary 0'65.

KATOWICE. — Notowania Biura Rozdzielczego Zjednoczonych Fabryk Blachy Cynkowej — w £ za 1.000 kg franco stacja Chebzie: blacha cynkowa przy odbiorze ponad 30 tonn 24.10, — od 5 do 30 tonn 25, — do 5 tonn dla hurtowników 26, — dla konsumentów i detalistów 27.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w \$ za 1 kg: cyna Banka w blokach 6'50, ołów hutniczy 1'10, cynk 1'10, antymon 1'60, aluminium hutnicze 4'00, blacha miedziana 3'90, blacha mosiężna 3'15 — 4'10, blacha cynkowa 1'25.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 1 do 6 grudnia 1930 r.

— Jak i w okresie poprzednim, na giełdzie warszawskiej jedynie pierwsze dni były nieco bardziej ożywione, koniec natomiast tygodnia przyniósł zwiększenie zaofiarowania akcyj, co przy osłabieniu tendencji dało zniżkę kursów większości notowanych akcyj, w wielu wypadkach dość poważną.

W grupie akcyj bankowych panowała słabsza tendencja dla akcyj Banku Polskiego, które straciły w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego \$ 4'50. Kurs akcyj Banku Zachodniego bez zmiany.

Z akcyj przedsiębiorstw chemicznych żywsze obroty miały akcje S. A. Eksploatacji Soli Potasowych, które, jak i akcjami Pulsa, zawierano transakcje po kursach dotychczasowych.

Akcje przedsiębiorstw elektrycznych pozostały w okresie sprawozdawczym bez notowań. Z dniem 1 grudnia r. b. akcje Towarzystwa „Elektryczność” notowane są bez kuponu z 1929/30 r.

Nieliczne transakcje w grupie przedsiębiorstw cukrowniczych dotyczą jedynie akcyj Warsz. T-wa Fabryk Cukru; w rezultacie tygodniowym poniosły one nieznaczną stratę. Akcje Częstochickiego T-wa Fabryk Cukru notowane są od dn. 1 grudnia r. b. bez kuponu za 1928/29 r. i 1929/30 r.

Dla akcyj przedsiębiorstw cementowych panowała tendencja słaba; tak akcje Firley'a, jak i oddawna nienotowanych Łaz, cenione były znacznie niżej.

Również akcje Warsz. T-wa Kopalń Węgla wykazują poważniejszą stratę \$ 2'50, mimo wyżki w pierwszym dniu okresu. Akcjami naftowymi nie interesowano się nadal zupełnie.

Grupa akcyj przedsiębiorstw metalowych miała nadal obroty niewielkie przy tendencji słabszej. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego jedynie kurs Parowozów utrzymał się na dotychczasowym poziomie, natomiast reszta notowanych akcyj, a mianowicie: Lilopa, Modrzejowa, Ostrowca, Rudzkiego i Starachowice wykazuje zniżki, często dość znacznie. Od dn. 5 grudnia akcje T. A. Wyróbów Metalowych R. Plewkiewicz i S-ka notowane są bez kuponu za 1929 r.

W pozostałych grupach akcyj obroty były minimalne; doszło do notowań jedynie akcyj Habermuscha i Schielego — po kursie o \$ 3'00 niższym w porównaniu z ostatnimi notowaniami z przed 2 tygodni.

Giełdy prowincjonalne nadal nie były zbyt ożywione. Transakcje zawierano popularniejszymi papierami przy tendencji naogół utrzymanej.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 6/XII
Bank Polski	\$ 100	160'25	156'50	156'75-156'50
„ Zachodni	\$ 100	70'00	70'00	70'00
S. A. Eksploatacji Soli Potasowych	\$ 100	92'00	92'00	92'00
Puls	\$ 100	57'00	57'00	—

Warsz. T-wo Fabryk					
Cukru	zł 100	35'50	34'50	—	
Firley	zł 50	22'00	21'00	21'00	
Łazy	zł 10	1'75	1'75	1'75	
Warsz. T-wo Kopalń					
Węgla	zł 100	41'50	38'00	—	
Lilpop	zł 25	24'00	23'50	—	
Modrzejów	zł 50	12'00	10'50	10'50	
Ostrowiec — serja B					
I — III em.	zł 50	50'00	47'00	—	
Parowozy I — II em.	zł 25	18'00	18'00	—	
Rudzki	zł 50	13'50	13'50	13'50	
Starachowice	zł 50	17'00	14'50	14'50	
Haberbusch i Schiele	zł 100	112'00	112'00	—	

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 5/XII — w zł): Bank Polski — 157'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (w dn. 5/XII — w zł; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Chodorów 121'00 — 122'00 (120'00—120'50), Gazy Wschodnie — 17'00, Gazolina — 24'00 (27'75), Tesp — 91'00 — 92'00 (90'00 — 92'00 — 93'00).

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego — jak wyżej): Bank Polski — 158'00, Bank Związku Spółek Zarobkowych — 70'00.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJA MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

NOWELIZACJA ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA R. P. O PRZEDSIĘBIORSTWIE „POLSKIE KOLEJE PAŃSTWOWE”. — Wydane w 1926 r. rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o przedsiębiorstwie „Polskie Koleje Państwowe” nie zostało wprowadzone w życie. Przy wydaniu go przyświecała autorom rozporządzenia myśl zjednoczenia w jednych rękach wszystkich środków komunikacyjnych, a więc: kolei, dróg wodnych, dróg bitych, lotnictwa, poczty, telegrafu i radjofonji. W tym właśnie celu dokonano nawet przemianowania Ministerstwa Kolei na Min. Komunikacji. Zamierzona jednak reforma nie została zrealizowana; Ministerstwa: Robót Publicznych oraz Pocht i Telegrafów zostały utrzymane, a nowe Ministerstwo Komunikacji pozostało tylko przy kolejach z dołączeniem zresztą do nich lotnictwa cywilnego.

Ale właśnie dlatego przewidziane w rozporządzeniu z 1926 r. wyodrębnienie kolei w osobne przedsiębiorstwo, pozostające pod zarządem Dyrekcji Generalnej — usprawiedliwione przy koncepcji ześrodkowania w Min. Komunikacji innych środków komunikacyjnych, posiadających swoje dyrekcje generalne — stało się nieaktualnym, gdyż stwarzałoby tylko nową instancję bez istotnej ku temu potrzeby.

Ponieważ życie wymagało usamodzielnienia P. K. P., zbyt krępowanych sztywnymi formami zarządu państwowego, podejmowano kilkakrotnie próby komercjalizacji kolei państwowych, ale bez skutku. To też słusznie uczyniono obecnie, nowelizując z dniem 1 grudnia r. b. rozporządzenie Prezydenta R. P. z 1926 r. drogą ogłoszenia w „Dzienniku Ustaw R. P.” Nr. 82 nowego rozporządzenia Pana Prezydenta, które w znacznej mierze ułatwi istotne zrealizowanie postulatów zapewnienia kolejom państwowym niezbędnej swobody rozwoju.

Główne zmiany, jakie wprowadza nowe rozporządzenie, polega na postanowieniach, idących w dwóch kierunkach.

Pierwsze z nich ma na celu podniesienie zdolności kredytowej przedsiębiorstwa i umożliwienie zaciągnięcia pożyczek tak krótko-, jak i długoterminowych, bez których rozwój kolei jest niemożliwy.

Do tego rodzaju zarządzeń należą: wpisanie przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” do rejestru handlowego jako samoistnej osoby prawnej; uprawnienie przedsiębiorstwa do zaciągania krótkoterminowych pożyczek do wysokości 10% ogólnego rocznego dochodu eksploatacyjnego, spłacanych z dochodów bieżących, za podpisem obligów dłużnych przez Ministra Komunikacji lub 2 osób przez niego upoważnio-

nych; zezwolenie na zaciąganie pożyczek długoterminowych na cele inwestycyjne za uprzednim każdorazowym upoważnieniem ustawowym; wreszcie przekazanie całego majątku ruchomego kolei na własność przedsiębiorstwa, a nieruchomości — w powierniczy zarząd i użytkowanie.

Zarządzenia te przyczynić się powinny do wzmocnienia zdolności kredytowej P. K. P., stwarzając wobec przyszłych kredytów dostateczne zabezpieczenie pożyczek na dochodach i na majątku przedsiębiorstwa.

Postanowienia drugiej kategorii dotyczą takich zmian natury administracyjnej i budżetowej, które zwalniają kolej od zbędnych instancji, przewidywanych w poprzednim rozporządzeniu, i wyzwalają ją od obowiązku podporządkowania budżetu uciążliwej formalistyce budżetu państwowego.

Zamiast stworzenia osobnej Dyrekcji Generalnej zarząd kolejami państwowymi pozostaje i nadal w rękach Ministra, który uskutecznia go za pośrednictwem swoich organów: Ministerstwa i okręgowych dyrekcji kolejowych. Budżet zaś P. K. P., dotąd ustalany pod bezpośrednim wpływem ciał ustawodawczych i podlegający wraz z budżetem państwowym zasadzie niewzruszalności poszczególnych pozycji, zasadzie nad wyraz szkodliwej w żywym przedsiębiorstwie o zmiennym natężeniu pracy — będzie odtąd zatwierdzany przez Radę Ministrów i otrzyma w znacznym stopniu swobodę w przesuwaniu oszczędności, otrzymanych z jednych pozycji, na wydatki w drugich, czyli t. zw. virement, konieczność której to swobody nawet w budżecie państwowym tak słusznie podkreślił Pan Marszałek Piłsudski w jednym ze swoich wywiadów z redaktorem „Gazety Polskiej”. Do budżetu państwowego przedsiębiorstwo P. K. P. wchodzić będzie tylko saldem z poprzedniego okresu bilansowego.

Jeżeli się ponadto zważy, iż przy zrealizowaniu tak znowelizowanego rozporządzenia wejdą w życie podstawowe momenty usamodzielnienia przedsiębiorstwa, już przewidziane, ale nie urzeczywistnione w 1926 r., mianowicie: „prowadzenie przedsiębiorstwa na zasadach handlowych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb Państwa i interesów gospodarstwa społecznego”, oraz zasada, iż „wszystkie świadczenia przedsiębiorstwa P. K. P., czynione w interesie Państwa na rzecz jego poszczególnych organów lub innych państwowych przedsiębiorstw, winny być odpowiednio opłacane, wszelkie zaś ulgi w taryfach i opłatach przewozowych mogą być przyznawane tylko w granicach opłacalności przedsiębiorstwa” — to należy żywić nadzieję, że przed kolejami państwowymi otwiera się

nowa droga, która, przy należytem wyzyskaniu otrzymanych uprawnień, doprowadzi je wreszcie do stanu, czyniącego zadość wzmożonym wymaganiom życia gospodarczego tak pod względem rozbudowy sieci kolejowej, jak i jej technicznego wyposażenia, a równocześnie zapewni należyłą dochodowość tego ogromnego warsztatu pracy.

J. G.

STAN I PRACA TABORU P. K. P. W II KWARTALE

1930 R. przedstawia się w porównaniu z II kwartałem 1299 r. oraz z I kwartałem r. b. w sposób następujący:

A. — KOLEJE NORMALNOTOROWE

1. — Ilostan parowozów (przeciętnie dziennie)

Parowozy:

Dyrekcja:	Długość linii — km	osobowe	towarowe	tankowe	razem	Przypada na 10 km linii parowozów	Było w ruchu
Warszawska	2.211	273	636	66	975	4.4	667
Radomska	2.364	85	520	8	613	2.6	248
Wileńska	3.021	30	320	21	421	1.4	223
Poznańska	2.454	174	363	119	656	2.7	310
Gdańska	2.152	133	338	201	672	3.1	391
Katowicka	603	40	206	195	441	7.3	282
Krakowska	1.419	138	505	89	732	5.2	366
Lwowska	1.965	113	425	58	596	3.0	305
Stanisławowska	1.135	34	175	10	219	1.9	116
Razem w kw. II 1930	17.324	1.070	3.488	767	5.325	3.1	2.908
" " II 1929	17.240	1.019	3.476	770	5.265	3.1	3.309
" " I 1930	17.286	1.057	3.490	765	5.312	3.1	3.030

2. — Ilostan wagonów osobowych (przeciętnie dziennie)

Wagony:

Dyrekcja:	klasowe	bagażowe	pocztowe	inne	razem	Przypada na 10 km linii wagonów	Było w ruchu
Warszawska	2.015	510	101	376	3.022	14	2.723
Radomska	605	262	41	39	947	4	870
Wileńska	722	87	56	138	1.003	3	607
Poznańska	925	295	25	31	1.276	5	1.219
Gdańska	911	342	34	36	1.323	6	1.207
Katowicka	721	266	21	7	1.015	17	933
Krakowska	932	388	69	46	1.435	10	1.189
Lwowska	1.097	371	62	58	1.588	8	1.228
Stanisławowska	418	100	20	12	550	5	540
Razem w kw. II 1930	8.346	2.621	429	743	12.139	7	10.526
" " II 1929	8.235	2.544	380	749	11.908	7	10.244
" " I 1930	8.342	2.604	398	714	12.064	7	10.371

3. — Ilostan wagonów towarowych (przeciętnie dziennie)

Wagony:

Dyrekcja:	kryte	węglarki	platformy	cysterny	specjalne	razem	Przypada na 10 km linii wagonów	Było w ruchu
Warszawska	6.266	17.465	3.230	468	417	27.846	126	17.752
Radomska	8.043	4.195	2.559	312	537	15.346	65	6.784
Wileńska	10.393	2.944	3.189	119	159	16.809	56	5.084
Poznańska	4.343	10.349	754	345	298	16.089	66	7.929
Gdańska	4.257	12.490	2.083	356	359	19.545	91	13.635
Katowicka	2.261	15.189	1.037	861	159	19.507	323	18.500
Krakowska	4.474	7.550	1.800	1.704	478	16.006	113	10.168
Lwowska	6.523	4.044	2.493	1.735	377	15.172	77	7.333
Stanisław.	2.920	1.085	870	212	120	5.207	46	2.402
Razem w kw. II 1930	49.480	75.346	18.015	6.112	2.605	151.527	87	89.787
Razem w kw. II 1929	49.092	74.983	17.435	6.242	2.165	149.917	87	122.678
Razem w kw. I 1930	49.716	79.591	18.089	6.137	3.058	156.591	91	94.821

4. — Napięcie ruchu i praca taboru (przeciętnie dziennie)

Dyrekcja:	Ilość wagon. tow.:	Na 1 km sieci przyp. dziennie:	Obciążenie 1 osi wag. ta-down.	% wagonów czynnych	% wagonów w naprawie:			
	zał. na P. K. P.	przyjętych z zagr.	osio-km	tya. tonno-km netto	tonn netto	osob.	towar.	
Warszawska	1.660	—	2.097	6.8	7.3	64	9	11
Radomska	910	11	667	2.3	7.0	44	8	3
Wileńska	667	112	402	1.2	6.5	30	9	2
Poznańska	805	390	1.162	4.3	7.6	49	4	8
Gdańska	854	540	1.245	4.3	7.4	70	5	6
Katowicka	3.711	136	1.947	7.0	8.0	95	7	5
Krakowska	1.256	120	1.086	3.5	6.8	64	16	9
Lwowska	753	18	660	2.1	6.5	50	11	4
Stanisław.	329	88	400	1.1	6.1	46	1	2
Razem w kw. II 1930	10.945	1.415	1.005	3.4	7.2	59	8	6
Razem w kw. II 1929	14.691	1.659	1.265	4.6	7.3	82	10	9
Razem w kw. I 1930	11.144	1.462	1.020	3.5	7.2	61	8	6

Stan przesilenia gospodarczego, w jakim pozostawał kraj cały w r. b., znalazł całkowite odbicie w tabelach wyżej przytoczonych. Ilostan taboru, wykazujący pewien wzrost inwentarzowy, daje jednak w rubryce taboru czynnego ogromny spadek. Tak np. liczba parowozów, będących w ruchu, jest o 400 jednostek mniejsza niż była w II kwartale r. ub., a w zakresie wagonów towarowych spadek ten jest szczególnie duży, bo sięga 33 tys. wagonów.

Wpływ depresji gospodarczej i zmniejszenie w związku z tem ruchu na kolejach znajduje wyraz we wszystkich pozycjach tabeli czwartej. Ilość wagonów towarowych tak załadowanych na P. K. P., jak i przyjętych z zagranicy, zmniejszyła się nie tylko w porównaniu z r. ub., ale i w porównaniu z kwartałem pierwszym r. b. Toż samo jest z ilością osio-kilometrów i tonno-kilometrów, przypadających na każdy kilometr sieci. Odsetek wagonów towarowych czynnych spadł z 82% i 61% do 59%, pomimo że ilość wagonów w naprawie zmniejszyła się tak absolutnie, jak i procentowo.

B. — KOLEJE WĄSKOTOROWE

1. — Ilostan taboru (przeciętnie dziennie)

Dyrekcja:	Długość linii — km	Parowozów:		Wagonów osobowych:		Wagonów towarowych:	
		ogółem	czynnych	ogółem	czynnych	ogółem	czynnych
Warszawska	833	110	41	139	76	1.952	208
Radomska	548	98	49	102	73	1.339	1.030
Wileńska:							
a) użyt. publ.	333	42	17	64	62	333	271
b) " gospod.	358	34	21	33	32	544	451
Poznańska	27	3	1	7	3	80	2
Katowicka	125	40	20	1	1	3.781	3.659
Lwowska	25	2	1	2	1	48	45
Razem w kw. II 1930	2.247	329	150	344	248	8.077	5.666
Razem w kw. I 1930	2.281	323	160	344	278	8.114	5.701

2. — Napięcie ruchu i praca taboru (przeciętnie dziennie)

Dyrekcja:	Ilość wagonów tow. załadow. przyjętych	Przeładunek wagonów tow. z kolei normaln.	Przeładunek wagonów tow. na kolej normaln.	% wagonów ładownych	
Warszawska	48	—	40	9	57
Radomska	103	15	25	34	57

Wileńska:

a) użyt. publ.	64	—	14	6	66
b) „ gospod.	103	—	—	—	48
Poznańska	—	—	1	—	74
Katowicka	1.005	58	15	2	72
Lwowska	10	—	1	8	59

Razem w kw. II

1930	1.333	73	96	59	63
----------------	-------	----	----	----	----

Razem w kw. I

1930	1.516	34	83	38	64
----------------	-------	----	----	----	----

	N a d a n i e:		P r z y j ę c i e:		Tranzyt	R a z e m:		
	wewnętrzne	do portów	zagranicę	z portów z zagranicy		1929	1928	
Jarzyny i warzywa świeże	3.139	479	8	30	2.187	4.027	9.870	8.426
„ „ suszone	67	3	—	9	11	—	90	51
Owoce i jagody pospolite	10.349	802	1.379	85	1.284	8.681	22.580	21.760
„ „ egzotyczne	2.377	19	3	105	740	390	3.634	3.014
Przetwory owocowe	232	9	—	36	—	8	285	292
Kwiaty i rośliny żywe	1.977	18	3	79	149	948	3.174	3.509
Pozostałe płody rolne i ogrodn.	5.577	121	39	30	93	320	6.180	8.052
Piwo i porter	2.158	25	—	32	4	26	2.245	2.031
Drożdże wszelkie	8.365	65	—	1	163	179	8.773	8.875
Pozostałe wytwory przem. roln.	2.616	14	2	107	30	360	3.129	3.603
Konie — sztuk	4.236	1.379	661	153	503	49.504	56.436	44.381
Bydło rogate rosłe, — sztuk	39.856	1.766	2.581	194	21	279.757	324.675	288.280
Cieleta — sztuk	18.772	837	52	19	1	27.015	46.696	38.258
Trzoda chlewna — sztuk	298.353	24.621	7.484	73	326	736.968	1.067.825	947.588
Owce i kozy — sztuk	9.051	3.192	120	17	67	61.515	73.962	44.432
Drób żywy	8.352	43	5.403	—	57	624	14.479	15.978
Ryby żywe i świeże	12.313	98	926	2.955	10.816	4.717	31.825	24.914
Ryby solone i marynowane	2.575	16	29	1.368	288	3.909	8.185	7.177
Sledzie solone	1.355	3	4	126	1.452	521	3.461	5.851
Mleko świeże ¹⁾	18.330	20	—	—	—	—	18.350	16.200
Masło	19.152	4.338	7.433	16	6	9.106	40.951	34.609
Inne produkty nabiałowe	6.184	102	25	849	62	446	7.668	5.829
Jaja	2.773	160	160	16	25	28	3.162	2.656
Pozostałe produkty hodowli	287	4	50	6	35	90	472	520
Drób bity	497	9	76	—	2	127	711	1.047
Mięso świeże i mrożone	14.080	783	346	—	—	237	15.446	12.579
Tłuszcze zwierzęce	1.443	12	14	3.348	37	10.236	15.190	11.424
Pozostałe wyroby rzeźnicze	1.274	990	149	34	25	89	2.561	1.506
Wyroby garbarskie i kuśnierskie	4.207	45	120	181	335	162	5.050	5.493
Materiały leśne i wyroby z drzewa	2.906	47	45	91	105	330	3.524	3.417
Papier i wyroby pap.	959	27	11	41	299	92	1.429	1.370
Wyroby przemysłu górniczego	1.447	11	2	55	85	198	1.798	2.207
„ „ szklarskiego i ceram.	3.178	32	2	32	89	125	3.458	2.495
„ „ metalurgicznego	1.088	13	98	134	96	43	1.472	1.847
„ „ mechanicznego	13.616	325	161	1.018	1.576	1.786	18.462	18.968
„ „ chemicznego	3.844	40	16	242	156	696	4.994	4.078
„ „ gumowego	2.536	48	28	654	162	213	3.691	3.545
„ „ włókienniczego	15.712	541	427	701	581	570	18.532	22.032
Odzież, obuwie, bielizna	4.888	130	123	139	239	495	6.014	6.698
Sprzęty domowe i meble	5.853	231	128	162	501	606	7.481	7.297
Artykuły kolonialne i gastronomiczne	4.967	46	414	619	105	1.074	7.225	6.505
Różne towary	3.001	62	160	466	604	1.301	5.594	5.866
Próżne wagony prywatne	525	10	40	—	—	87	662	393
Razem w 1929	{ tonn 194.199	9.741	17.824	13.767	22.379	52.847	310.757	—
	{ sztuk 370.268	31.795	10.898	956	918	1.154.759	1.569.594	—
Razem w 1928	{ tonn 194.644	6.247	19.549	9.389	16.902	45.482	—	292.114
	{ sztuk 208.499	14.744	1.257	656	180	1.137.613	—	1.362.949

Jeżeli ilość sztuk zwierząt domowych żywych przeliczymy według ustalonych norm wagi jednostkowej na tonny (przyjmując wagę konia na 700 kg, krowy — na 550 kg, świnia — 120 kg i t. p.), to otrzymamy ogólną wagę przesyłek pośpiesznych 641 tys. t, co wobec 85 miljn. t przesyłek zwyczajnych stanowi 0,75%.

Przewozy w przesyłkach pośpiesznych są, podobnie jak przewozy zwyczajne, w liczniejsze w komunikacji wewnętrznej. Następne miejsce zajmują przewozy „tranzytowe”, dokonywane niemal wyłącznie pomiędzy Prusami Wschodnimi a Niemcami. Szczególnie duży jest ten ruch tranzytowy w zakresie zwierząt żywych, gdzie przewyższa on znacznie przewozy wewnętrzne.

Z artykułów żywnościowych przewozi się najwięcej masła i nabiału, ryb, mięsa i owoców. Poza tem dość znaczną pozycję stanowią materiały włókiennicze i odzież, galanteria metalowa, to-

Ujemne skutki przesilenia gospodarczego odbiły się na pracy kolei wąskotorowych w stopniu znacznie słabszym niż na kolejach normalnotorowych. Ilość wagonów czynnych, acz zmniejszyła się również, ale nie tak silnie. Natomiast przeładunek na koleje i z kolei normalnotorowych nawet się zwiększył. Świadczy to o tem, iż koleje wąskotorowe, pełniąc służbę w okręgach małych terytorjalnie, mniej odczuwają światowe zmiany koniunktur handlowych.

PRZEWOZY TOWARÓW W PRZESYŁKACH POŚPIESZNYCH, ujęte statystycznie dopiero od 1928 r., wykazały w 1929 r. następujące zmiany w porównaniu z rokiem ubiegłym (w tonnach):

	N a d a n i e:		P r z y j ę c i e:		Tranzyt	R a z e m:		
	wewnętrzne	do portów	zagranicę	z portów z zagranicy		1929	1928	
Jarzyny i warzywa świeże	3.139	479	8	30	2.187	4.027	9.870	8.426
„ „ suszone	67	3	—	9	11	—	90	51
Owoce i jagody pospolite	10.349	802	1.379	85	1.284	8.681	22.580	21.760
„ „ egzotyczne	2.377	19	3	105	740	390	3.634	3.014
Przetwory owocowe	232	9	—	36	—	8	285	292
Kwiaty i rośliny żywe	1.977	18	3	79	149	948	3.174	3.509
Pozostałe płody rolne i ogrodn.	5.577	121	39	30	93	320	6.180	8.052
Piwo i porter	2.158	25	—	32	4	26	2.245	2.031
Drożdże wszelkie	8.365	65	—	1	163	179	8.773	8.875
Pozostałe wytwory przem. roln.	2.616	14	2	107	30	360	3.129	3.603
Konie — sztuk	4.236	1.379	661	153	503	49.504	56.436	44.381
Bydło rogate rosłe, — sztuk	39.856	1.766	2.581	194	21	279.757	324.675	288.280
Cieleta — sztuk	18.772	837	52	19	1	27.015	46.696	38.258
Trzoda chlewna — sztuk	298.353	24.621	7.484	73	326	736.968	1.067.825	947.588
Owce i kozy — sztuk	9.051	3.192	120	17	67	61.515	73.962	44.432
Drób żywy	8.352	43	5.403	—	57	624	14.479	15.978
Ryby żywe i świeże	12.313	98	926	2.955	10.816	4.717	31.825	24.914
Ryby solone i marynowane	2.575	16	29	1.368	288	3.909	8.185	7.177
Sledzie solone	1.355	3	4	126	1.452	521	3.461	5.851
Mleko świeże ¹⁾	18.330	20	—	—	—	—	18.350	16.200
Masło	19.152	4.338	7.433	16	6	9.106	40.951	34.609
Inne produkty nabiałowe	6.184	102	25	849	62	446	7.668	5.829
Jaja	2.773	160	160	16	25	28	3.162	2.656
Pozostałe produkty hodowli	287	4	50	6	35	90	472	520
Drób bity	497	9	76	—	2	127	711	1.047
Mięso świeże i mrożone	14.080	783	346	—	—	237	15.446	12.579
Tłuszcze zwierzęce	1.443	12	14	3.348	37	10.236	15.190	11.424
Pozostałe wyroby rzeźnicze	1.274	990	149	34	25	89	2.561	1.506
Wyroby garbarskie i kuśnierskie	4.207	45	120	181	335	162	5.050	5.493
Materiały leśne i wyroby z drzewa	2.906	47	45	91	105	330	3.524	3.417
Papier i wyroby pap.	959	27	11	41	299	92	1.429	1.370
Wyroby przemysłu górniczego	1.447	11	2	55	85	198	1.798	2.207
„ „ szklarskiego i ceram.	3.178	32	2	32	89	125	3.458	2.495
„ „ metalurgicznego	1.088	13	98	134	96	43	1.472	1.847
„ „ mechanicznego	13.616	325	161	1.018	1.576	1.786	18.462	18.968
„ „ chemicznego	3.844	40	16	242	156	696	4.994	4.078
„ „ gumowego	2.536	48	28	654	162	213	3.691	3.545
„ „ włókienniczego	15.712	541	427	701	581	570	18.532	22.032
Odzież, obuwie, bielizna	4.888	130	123	139	239	495	6.014	6.698
Sprzęty domowe i meble	5.853	231	128	162	501	606	7.481	7.297
Artykuły kolonialne i gastronomiczne	4.967	46	414	619	105	1.074	7.225	6.505
Różne towary	3.001	62	160	466	604	1.301	5.594	5.866
Próżne wagony prywatne	525	10	40	—	—	87	662	393
Razem w 1929	{ tonn 194.199	9.741	17.824	13.767	22.379	52.847	310.757	—
	{ sztuk 370.268	31.795	10.898	956	918	1.154.759	1.569.594	—
Razem w 1928	{ tonn 194.644	6.247	19.549	9.389	16.902	45.482	—	292.114
	{ sztuk 208.499	14.744	1.257	656	180	1.137.613	—	1.362.949

wary kolonialne i gastronomiczne oraz sprzęty domowe. Są to wszystko artykuły wysokocenne, które też znoszą łatwo wysoką opłatę za przewóz pośpieszny.

J.

ZMIANY W POBORZE PODATKU MIEJSKIEGO OD PRZYWOŻONYCH KOLEJAMI TOWARÓW. — Przewaga, jaką w wielu wypadkach posiada transport samochodowy towarów nad przewozem kolejowym, opiera się głównie na zwolnieniu przedsiębiorstwa samochodowego od szeregu obowiązków i świadczeń, obciążających kolej. Do obowiązków i ciężarów takich należą: konieczność uzyskania koncesji na budowę i eksploatację kolei, nakład pierwotny na zbudowanie drogi przewozu i na jej dalsze utrzymywanie w stanie należytej sprawności, obowiązek przewozu kolejną wszelkich towarów, a nie tylko wysokopłatnych lub dogodnych, przystosowywanie taryf do potrzeb gospodarczych lub państwowych kraju, a nie

¹⁾ Oprócz przewożonego za biletami w wagonach bagażowych.

uzależnianie ich wyłącznie od każdorazowej konjunktury na rynku przewozowym, wreszcie obciążenie wyłącznie ładunków kolejowych podatkiem miejskim, obciążenie, istniejące tylko w Polsce.

Od szeregu lat koleje całej Europy prowadzą ożywioną akcję w kierunku zniesienia tego uprzywilejowania jednego środka komunikacyjnego, wychodząc z założenia, że tylko zrównanie wszystkich środków komunikacyjnych w ich prawach i obowiązkach zapewni gospodarstwu narodowemu w jego całokształcie obsługę sprawną i wszechstronną. W wielu państwach na zachodzie osiągnięto już duże w tej mierze postępy, że wymienimy tu obowiązek uzyskania koncesji dla przedsiębiorstw samochodowych i pociągnięcie ich do świadczeń na rzecz utrzymania dróg. U nas dotąd, pomimo zabiegów Min. Komunikacji, Robót Publicznych oraz Poczty i Telegrafów, a nawet zasadniczej zgody na zasadę koncesjonowania ze strony bezpośrednio interesowanych organizacji transportu samochodowego, sprawa ta nie może doczekać się nawet częściowego załatwienia ze względów bądź fałszywie zrozumianego interesu fiskalnego, bądź wypaczonej idei „wolnego współzawodnictwa”, bądź wreszcie wskutek zabiegów licznej rzeszy pośredników i agentów sprzedaży samochodów, zainteresowanych tylko w otrzymaniu pro-

wizji z tej sprzedaży, a nie trzyszczących się tem, jak na obecnym stanie dezorganizacji wychodzi wytwórca samochodu.

W tym stanie rzeczy zasługuje na uznanie stanowisko Min. Spraw Wewnętrznych, które oceniło całkowicie niesłuszność jednostronnego obciążenia podatkiem przesyłek kolejowych, a zwolnienia od nich przewozów samochodowych — co w konsekwencji powoduje ucieczkę ładunków podmiejskich od kolei — i uznało zasadniczą konieczność zniesienia tego podatku. Ponieważ jednak podatek ładunkowy stanowi obecnie jedno ze znaczniejszych źródeł dochodów miejskich — w Warszawie przynosi on przeszło $\text{z} 4$ miljn. rocznie — przeto do celu tego dążyć można tylko stopniowo.

„Dz. Ust. R. P.” Nr. 80 przynosi właśnie nowelizację rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych „w sprawie komunalnego podatku od towarów, przywożonych drogami żelaznymi”, którego mocą z dniem 1 grudnia r. b. następuje wydatne obniżenie podatku od przesyłek towarowych, szczególnie zagrożonych współzawodnictwem samochodowym, a więc: przesyłek pośpiesznych i drobnicowych do 300 kg wagi, przesyłek surowców i wyrobów włókienniczych, skór, owoców krajowych, samochodów seryjnych i ich podwozi, wreszcie zwolnienie zupełnie od podatku zwrotnego opakowania oraz rzeczy przesiedlenia.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja na rynku frachtowym jest nadal krytyczna mimo sygnalizowania przez nas w ostatnich, jak też i w dzisiejszym raporcie pewnego ożywienia na poszczególnych rynkach.

Groźba wybuchu strajku węglowego w Anglii spowodowała pewien niepokój na rynku kontynentalnym, który jednakowoż szybko minął, bez dalszego wpływu na kształtowanie się stawek.

W ubiegłym tygodniu można było zauważyć stosunkowo duże ożywienie na rynku południowo-amerykańskim, przy znacznym zapotrzebowaniu tonnażu. Stawki frachtowe podniosły się od sh 2 do 3 za tonnę. Statki średniej wielkości osiągały z górnych portów La Plata do sh 20/6 do kontynentu europejskiego oraz do sh 22 do portów duńskich. Stawki pogarszają się jednakowoż z powodu wyłapywania ładunków przez poszczególnych armatorów, którzy nie wahają się wysłać swoje statki w bałaiście z Europy do portów La Plata, akceptując około sh 18 za tonnę. Należy przypuszczać, że wobec takiej polityki frachtowej armatorów, stawki w przyszłym tygodniu ulegną znacznej niżce.

Daleki Wschód, jak też i rynek australijski, ożywił się. Z Władywostoku załadowano kilka statków po stawce sh 23 do 26 do kontynentu europejskiego.

Zachodnia Australia płaciła sh 29 do 29/6 przy grudniowym załadunku do kontynentu lub morza Śródziemnego.

Rynek północno-amerykański ożywił się częściowo.

Podaż rudy z Morza Śródziemnego była stosunkowo ożywiona, przy jednakowoż niskich stawkach.

Ładunków do Bałtyku notowano stosunkowo mało. Płacono: 5/6.000 t Melilla — Gdańsk sh 5/6, 5/6.000 t Seriphos — Gdańsk sh 6/6 do 6/9.

Węgiel z Anglii cechował pewien niepokój z powodu grożącego strajku, co spowodowało nieznaczną zwyżkę stawek, specjalnie przy ładunkach do Zachodnich Włoch.

Notowano 4/6.000 t sh 6 do 6/9, podczas gdy 2 tygodnie temu można było osiągnąć jedynie sh 5/6 do 5/9.

Rynek bałtycki był stosunkowo ospały. Jedynie ożywienie okazywał węgiel z Gdańska do Włoch.

Za statki „prompt” płacono sh 7/6 do Zachodnich Włoch, sh 8/6 do 8/9 do portów Adriatyku.

Stawki węglowe z Gdańska do Skandynawji, krajów bałtyckich i Francji pozostały na poziomie naszego ostatniego sprawozdania, okazując słabszą tendencję z powodu zbliżających się świąt.

Jedyną zwyżkę frachtów należałoby oczekiwać przy transportach węgla do Finlandji, w którym to kierunku eksporterzy nie są pokryci tonnażem w dosyć dużym stopniu mimo późniejszej pory. Z drugiej zaś strony ładunki powrotne z Finlandji są coraz rzadsze.

Ładunków drzewa ze Szwecji i Finlandji było stosunkowo mało, rynek był jednakowoż dla statów „prompt” dosyć mocny. Drzewo z Gdańska było stosunkowo słabe.

Ładunki złomu są nieliczne. Większe transporty należy oczekiwać z początkiem następnego roku. Ostatnio notowano:

4/600 t Kopenhaga — Gdynia . . .	sh 3/9 f i o
4/500 „ Kopenhaga — Gdynia . . .	sh 4/ f i o
1.000 „ Bruxelles — Gdynia . . .	sh 5/3--5/4½ f o b
1.200/1.500 „ Caen — Gdynia	sh 4/6 f i o

Stawki orientacyjne dla drzewa z krajów bałtyckich przedstawiają się następująco (w sh dla statków od 600 do 9.000 std):

	Połudn. Finlandja i Szwecja	Środkowa Finlandja	Północna Finlandja i Szwecja
Londyn	38/6—39	40—41	45—47
Cardiff	46	47	50—52
Liverpool/Manchester	47	49—50	52—55
Antwerpja/Gdańsk	35—37	38—39	42—45
Calais/Dunkerka	35—36	39—40	42—44

z Gdańska notowano D. B. B. ok. 600 std.:

Londyn	32—33
Liverpool	37/6—39
Antwerpja	29—30

HANDLOWA ORGANIZACJA ZAPLECZA PORTÓW POLSKICH — p. str. 2184.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

POCZTOWA KOMUNIKACJA LOTNICZA. — Z dniem 30 października r. b. przyjmuje się do przewozu przesyłki lotnicze listowe do Sjamu, Straits Settlements i Indyj Holenderskich drogą na Amsterdam, przewożone dalej samolotami, kursującymi na przetrzeni Amsterdam — Bandoeng (Jawa).

Samoloty odlatają z Amsterdamu we czwartki z rana co dwa tygodnie (13, 27 listopada, 11, 25 grudnia i t. d.) drogą przez porty lotnicze Istanbul, Aleppo, Bagdad, Yask, Karachi, Calcutta, Akyab, Bangkok, Medan, Palembang, Batavia, Bandoeng.

Za listowe przesyłki lotnicze do Sjamu, kolonji Straits Settlements i do Indyj Holenderskich będą pobierane prócz opłaty taryfowej — jak za listowe przesyłki zagraniczne — niżej podane opłaty za przewóz lotniczy z Amsterdamu do portu kraju przeznaczenia:

a) do Siamu (port lotniczy Bangkok): za kartki pocztowe gr 176, za listy i inne przesyłki gr 175 za każde 10 g lub część tychże;

b) do Straits Settlements (do portu lotniczego Medan na Sumatrze, a stąd na półwysp Malajski): za kartki pocztowe gr 195, za listy i inne przesyłki gr 195 za każde 10 g lub część tychże;

c) do Indyj Holenderskich (porty lotnicze — Medan, Palembang, Batavia, Bandoeng): za kartki pocztowe gr 210, za listy i inne przesyłki gr 210 za 10 g lub część tychże.

Przełot z Amsterdamu do portu Bangkok trwa 10 dni, do Medan 11 dni, do portów zaś Palembang, Batavia i Bandoeng 12 dni.

WPLYWY I ROZCHODY PRZEDS. „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” ORAZ PRZEDS. „RA-

DJOTELEGRAF” W PAŹDZIERNIKU 1930 R. przedstawiają się, jak następuje (w zł):

W pływy:

Urzędy poczt., telegraficzne i telefon.	19,037.311'78
Główne Składy Materiałów P. i T.	357'95
Izba Kontroli Rachunkowej P. i T.	73'47
Emerytury	441.370'92
Razem:	19,479.114'12

Radiotelegraf. 165.470'34

Ogółem: 19,644.584'46

Rozchody:

Urzędy poczt., telegraf. i telef.	24,601.259'35
Główne Składy Materiałów P. i T.	32.814'43
Izba Kontroli Rachunkowej P. i T.	161.467'02
Emerytury	35.118'57
Razem:	24,830.659'37

Radiotelegraf. 286.462'51

Ogółem: 25,117.121'88

Nadwyżka rozchodów nad wpływami z państwowych przedsiębiorstw „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” oraz „Radiotelegraf” w październiku 1930 r. wynosiła zł 5,472.537'42 i uzasadnia się częściowo dwukrotną wypłatą uposażeń służbowych personelowi.

Niezależnie od tego dochody i wydatki Zarządu, wykonywanego przez Ministerstwo Poczty i Telegrafów, stanowiły: zł 882'25 w dochodach i zł 318.658'12 w wydatkach.

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W PAŹDZIERNIKU 1930 R. ¹⁾ w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tysiącach jednostek, wzgl. zł):

Nadano w urzędach poczt.-tel.	Listy zwykłe i poleczone	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia pocztowe	Przekazy poczt. i tel. (wypłacono na kwotę)	Wpłaty P. K. O. na kwotę	Czasopisma (egzemplarzy)	Telegramy	Rozmowy telef. między-miastowe i z zagranicą
Warszawa	19.363'4	17'7	186'9	85'4	55'8	19.268'7	28.544'3	5.632'5	63'4	169'5
Łódź	1.764'1	3'1	50'6	13'8	10'3	4.182'7	19.782'4	314'8	17'8	49'4
Lwów	6.302'9	7'4	53'7	30'3	24'5	4.186'7	15.439'8	2.291'8	22'5	44'5
Poznań	12.201'4	2'4	47'8	28'1	5'7	4.675'4	15.608'9	2.846'2	19'1	51'9
Kraków	5.069'2	5'9	49'7	29'1	14'9	4.505'3	13.199'8	1.883'3	16'6	48'3
Wilno	1.683'2	1'9	14'0	5'3	7'0	2.371'0	4.828'2	623'9	9'8	14'4
Katowice	1.497'0	1'7	22'5	9'2	8'7	3.571'2	8.106'2	725'6	12'4	83'5
Lublin	823'1	1'6	6'5	3'0	3'5	1.573'5	5.164'6	82'8	8'8	23'9
Bydgoszcz	2.176'2	0'9	16'0	3'8	2'0	1.915'1	5.747'4	737'1	6'9	26'0
Sosnowiec	440'6	0'7	4'0	1'0	3'2	1.707'7	3.435'9	31'0	3'7	19'5
Częstochowa	470'6	0'5	7'4	3'6	3'7	1.025'9	3.762'6	67'5	2'8	6'5
Białystok	1.606'7	0'6	2'6	0'9	3'3	1.030'9	3.283'8	8'7	3'1	13'4
Król. Huta	844'8	0'4	4'4	2'3	1'5	1.005'1	4.983'3	2'9	3'0	13'7
Toruń	1.193'8	0'4	4'2	2'7	0'6	1.395'8	3.769'3	274'7	3'3	20'3

Nadeszło do urzędów poczt.-tel.	Listy zwykłe i poleczone	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia pocztowe	Przekazy poczt. i tel. (wypłacono na kwotę)	Wpłaty P. K. O. na kwotę	Czasopisma (egzemplarzy)	Telegramy	Rozmowy telef. między-miastowe i z zagranicą
Warszawa	12.997'4	16'8	63'7	10'2	15'5	20.543'9	3.753'8	540'9	83'6	177'4
Łódź	2.248'3	3'2	26'5	6'5	16'3	13.621'5	1.167'0	184'7	19'9	52'3
Lwów	3.800'0	10'0	53'8	8'7	6'1	8.335'3	4.143'1	532'9	31'7	42'0
Poznań	2.680'9	1'4	30'0	11'8	1'3	5.666'6	1.737'2	152'9	22'1	64'3
Kraków	3.972'3	5'7	35'0	6'2	5'2	5.247'8	2.513'8	125'7	17'7	52'6
Wilno	843'1	5'0	13'3	3'3	2'0	3.727'9	772'2	304'4	10'7	18'1
Katowice	1.574'0	1'3	21'4	4'4	3'4	2.171'4	774'9	111'4	11'6	65'5
Lublin	455'1	3'3	9'9	3'0	0'7	1.488'3	385'9	75'4	7'5	26'6
Bydgoszcz	951'6	1'1	18'0	5'1	0'8	2.217'2	897'4	11'7	6'2	26'3
Sosnowiec	440'8	0'4	6'2	2'3	1'7	754'2	320'3	101'9	3'8	19'2
Częstochowa	473'0	0'7	6'6	2'9	0'6	1.397'3	407'2	83'5	3'3	9'6
Białystok	1.631'4	3'5	6'4	1'8	1'2	1.412'6	280'0	75'3	3'6	15'4
Król. Huta	882'2	0'2	6'9	1'7	0'5	418'8	349'6	25'9	2'8	16'1
Toruń	1.074'9	0'7	6'1	3'2	0'6	1.162'4	520'7	42'6	3'2	21'3

¹⁾ Dane za wrzesień 1930 r. — p. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 47/1930. str. 2072

Rozmów telefonicznych miejscowych przeprowadzono: w Warszawie 20,296.955, w Łodzi 4,875.528, we Lwowie 4,636.992, w Krakowie 2,187.161, w Wilnie 1,769.522, w Kielcach 1,608.362, w Poznaniu 1,531.352, w Katowicach 1,278.790, w Toruniu 1,268.678, w Bydgoszczy 759.073, w Białymstoku 698.619, w Lublinie 690.078, w Sosnowcu 686.220 i t. d.

Weksli za protestowano ogółem 51.408 na kwotę zł 8,498.111, w tem: w woj. warszawskim na kwotę zł 1,061.993

(6.320 sztuk). w woj. kieleckim — zł 987.694 (5.427), w woj. poznańskim — zł 734.944 (3.489), w woj. lubelskim — zł 599.698 (4.095), w woj. śląskim — zł 587.786 (3.185), w woj. łódzkim — zł 575.537 (3.612), w woj. wołyńskim — zł 574.343 (3.503), w woj. krakowskim — zł 527.014 (3.354), w woj. lwowskim — zł 473.466 (3.058), w woj. pomorskim — zł 412.027 (2.050), w woj. tarnopolskim — zł 408.056 (2.394) i t. d.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

POŚWIADCZENIE KSIĘGI-DZIENNIKA. — Obowiązująca w b. Królestwie Polskim kodeks handlowy nakazuje w art. 8 prowadzenie dziennika niezależnie od innych ksiąg, będących w użyciu w handlu, składanie razem listów otrzymanych, a kopiażanie w osobnej księdze listów wysyłanych, a w art. 9 nakazuje prowadzenie księgi inwentarzowej, dalej zaś w art. 10 przepisuje poświadczenie ksiąg co roku i prowadzenie ich „koleją dat bez pustych miejsc i przerw, bez przenoszenia na brzęgi”. Prowadzenie wymienionych w powołanych przepisach ksiąg i zachowanie określonych tamże formalności stanowi minimum wymagań, którym osoba handlująca musi uczynić zadość, by jej księgi handlowe miały charakter prawidłowych.

W konkretnym wypadku chodzi o rozstrzygnięcie kwestii, czy przepisane w kodeksie handlowym „zaznaczanie i poświadczenie” jest jednym z istotnych wymagań prawidłowości ksiąg, czy też jest to — jak twierdzi skarga — przepis natury porządkowej.

Otóż, że poświadczenie dziennika i inwentarza co roku stanowi ustawowe wymaganie prawidłowości ksiąg handlowych kupca, wynika to zarówno z osnowy samego art. 10 kodeksu handlowego, który w zdaniu pierwszym ujmuje przepis o poświadczeniu dziennika i inwentarza w formę nakazu i przeciwstawia te księgi kopjałowi listów, który wyraźnie zwalnia od tej formalności, jak i z postanowień wymienionego art. 10 i 11 w związku z przepisami art. 12 i 13 kodeksu handlowego. W szczególności art. 13 kodeksu w przeciwstawieniu do ksiąg handlowych, prowadzonych prawidłowo postanawia, iż księgi, co do których osoby handlujące nie zachowały wyżej przepisanych formalności, nie będą mogły być okazywane, ani uznawane za dowód w sądzie na korzyść tych, którzy je prowadzili. Gdy zaś wśród tych formalności ustawa w art. 10 wymienia wyraźnie zaznaczanie i poświadczenie raz do roku dziennika i inwentarza, przeto przez wpisywanie dokonywanych tranzakcyj do dziennika, poświadczonego za rok poprzedni, płatnik bynajmniej powyższemu przepisowi nie uczynił zadość. Skoro oparowanie dziennika na 1927 r. nastąpiło dopiero w dn. 5 czerwca, przedtem zaś skuteczniano wpisy do księgi na ten rok nieoparowanej, to odrzucenie przez pozwaną władzę z tego powodu ksiąg handlowych płatnika znajduje uzasadnienie w odnośnych postanowieniach kodeksu handlowego.

Bezasadny jest następnie zarzut skargi naruszenia przepisu § 78 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 8 sierpnia 1925 r. Skoro bowiem paragraf ten w ust. 1 głosi, że miarodajne do poparcia wykazanego w zeznaniu obrotu są księgi handlowe, prowadzone w myśl przepisów kodeksu handlowego, to oczywiście za formalne usterki i braki, nie mające zasadniczego znaczenia, o których jest mowa w ust. 2 tegoż paragrafu, nie mogą być uważane braki takich formalności, od których dopełnienia kodeks uzależnia prawidłowość ksiąg handlowych.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Prawo górnicze — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 654 — szczegóły p. str. 2169).

Zmiana ustawy o wyłączności portów polskich dla wychodźstwa — rozp. z dn. 29/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 656).

Zmiana i uzupełnienie ustawy o podatku majątkowym — rozp. z dn. 3/XII 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 660).

Z powyższych powodów Najwyższy Trybunał Administracyjny oddalił skargę, jako niezasadną, (Wyrok N. T. A. z 18/X 1930 r. L. Rej. 2954/24).

INDOS ZASTĘPCZY I INDOS IN BLANCO. — Sąd Najwyższy (w sprawie Nr. I C 1144/29) stwierdził, co następuje:

1. — Indos zastępczy przy przekazaniu wekslu innej osobie do inkasa nie może być dokonany ani in blanco, ani przez proste wręczenie, lecz musi zawierać wyraźną wzmiankę, oznaczającą pełnomocnictwo. Brak na wekslu takiej wzmianki, którego uzupełnienie innymi dowodami jest niedopuszczalne, wyklucza możliwość zastosowania przelewu praw z wekslu, jako posiadającego skutki indosu zastępczego. Odmienna wykładnia obracałaby wniwecz kategorię przepisów prawa wekslowego i groziłaby zrujnowaniem pewności obiegu wekslowego.

2. — Proste wręczenie wekslu innej osobie przez posiadacza indosu in blanco bez wypełnienia nowego indosu i bez indosowania ma ten skutek, że przenosi na nowego posiadacza wszystkie prawa z wekslu, z tą jednak różnicą w porównaniu z normalnym indosem, czy to pełnym, czy otwartym, że posiadacz wekslu z indosu in blanco przez przeniesienie wekslu na inną osobę bez wypełnienia indosu i bez indosowania wychodzi ze stosunku wekslowego. Zwolniejszy się bowiem tym sposobem od odpowiedzialności przed następnymi posiadaczami wekslu, musi on również utracić wszelkie z tego prawa i mógłby je odzyskać, a właściwie uzyskać na nowo dopiero naskutek nowej czynności, zdolnej do przelania nań owych praw.

OBIEG WEKSŁU PO PROTESTACH. — Sąd Najwyższy (w sprawie I C 1144/29) wyjaśnił, że protest wekslu z powodu niezapłacenia zamyka szereg indosantów i indosatarjuszów przedprotestowych, dalszy zaś obieg wekslu możliwy jest tylko na podstawie indosu, zdziałanego bądź przez osobę, która spowodowała protest, jeżeli posiada ona legitymację do takiego indosowania, bądź też przez osobę, która wykupiła weksel w drodze regresu, przyczem poprzednio figurowała na wekslu.

BRAK PRAWIDŁOWYCH KSIĄG HANDLOWYCH PRZY WYMIARZE PODATKU DOCHODOWEGO. —

Najwyższy Trybunał Administracyjny (w sprawie L. Rej. 2189/28) wyjaśnił, że stwierdzenie przez władzę skarbową, iż płatnik nie prowadzi prawidłowych ksiąg handlowych, pozbawia płatnika prawa domagania się, by wymiar podatku oparto na przepisach art. 21 ustawy o państwowym podatku dochodowym, t. j. by ze podstawę przyjęto zyski bilansowe, wykonane w zamknięciu rachunkowym, ale samo przez się nie odbiera jeszcze płatnikowi prawa do obrony, określonej w art. 63 ustawy. A więc i w tym wypadku władza jest obowiązana przedstawić płatnikowi należyte skonkretyzowane wątpliwości i dać możliwość złożenia wyjaśnień. Uchybienie temu obowiązkowi stanowi naruszenie form postępowania, skutkujące uchyleniem wydanego w takim trybie orzeczenia, zawierającego wymiar podatku dochodowego.

Organizacja administracji lasów państwowych — rozp. z dn. 3/XII 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 661).

Zmiana rozp. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli — rozp. z dn. 3/XII 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 663).

Niektóre zmiany w prawie o spółkach akcyjnych — rozp. z dn. 3/XII 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 664).

Zmiany statutu Banku Gospodarstwa Krajowego — rozp. z dn. 3/XII 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 660).

Regulowanie obrotu węgla — rozp. z dn. 3/XII 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 667).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Ulgi celne na orzechy ziemne, kamienie półszlachetne, zbiorniki oraz przędzę z włókien rami — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 8/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 676).

Ulga celna na blachę cynowaną białą — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 8/XI 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 677).

NOWE EMISJE W SPÓLKACH AKCYJNYCH

zatwierdzone w dniu:

29 listopada:

— **„Małopolska Fabryka Żarówek”** S. A. z siedzibą we Lwowie: pow. kap. zakł. o Z 250.000, czyli do Z 700.000, drogą II emisji akcji, nom. wart. Z 100.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

18 grudnia:

— **„Browar Kuntersztyn”**, S. A.: zebr. zwycz. (zmiany statutu i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Grudziądzu, ul. ks. Budkiewicza 35.

— **Towarzystwo Akcyjne Fabryki Cukru „Cielce”**, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w gmachu Banku Zachodniego w Warszawie, ul. Fredry 6.

— **Towarzystwo Przemysłowe Zakładów Mechanicznych „Lilpop, Rau i Loewenstein”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (II termin) — o godz. 16 w lokalu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 3.

19 grudnia:

— **„Bank Cukrownictwa”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 7.

— **„Herzfeld i Victorius”**, S. A. w Grudziądzu: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w sali posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

20 grudnia:

— **Towarzystwo Akcyjne Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 10 min. 30 w Hotelu Komitetu Hut Francji w Paryżu, ul. de Madrid 7.

— **Zakłady Przemysłowo-Drzewne „Ksawerów”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych, podwyższenie kapitału akcyjnego) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Radomsku.

— **„Hurtownia Skór w Poznaniu”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Wodna 22 (Nowy Rynek 5).

— **„Borysław”, Towarzystwo Akcyjne dla Przemysłu Wosku Ziemnego i Oleju Skałnego w Borysławiu**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Borysławiu.

— **Towarzystwo Rolniczo-Przemysłowe „Zenopol”** S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 19 w lokalu biura Składów Towarowych Domu Bankowego Stanisław Kwinto w Warszawie, ul. Moniuszki 2a.

21 grudnia:

— **Towarzystwo Browaru „Szopen”**, S. A. zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Wilnie, ul. Sierakowska 18.

22 grudnia:

— **„Żywiecka Fabryka Papieru”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Zabłociu koło Żywca.

— **„Bracia Lange”, Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Andrzeja 21.

— **Warszawska Odlewnia i Fabryka Maszyn „Metalium”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem

o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu firmy „Odlewnia Żelaza Wł. Ambrozewicz i S-ka” w Warszawie, ul. Kolejowa 37/39.

— **„Materiał Budowlany”, S. A.** w Poznaniu: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu „Strzechy Budowniczych” w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23.

— **„F. Lisiecki”, Dom Konfekcyjny**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Poznaniu.

— **Kaweczyńskie Zakłady Cegielniane „Kazimierza Granzowa”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Kredytowa 16.

— **Towarzystwo Akcyjne „Teatr Polski w Ogrodzie Potockiego” w Poznaniu**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 min. 30 w sali posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

— **„Zjednoczone Fabryki Cykorji Ferd. Bohm & Co i Gleba w Włocławku”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 10 w lokalu S-ki we Włocławku, ul. Toruńska 2 (ew. II termin — dn. 5 stycznia 1931 r.).

— **„Bank für Handel und Gewerbe Poznań — Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 11 w lokalu Banku w Poznaniu, ul. Maształarska 8a.

— **„Gazeta Powszechna”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (likwidacja) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 18.

— **„Przemysł Szklany w Polsce”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 14 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zgoda 7.

— **Przemysł Futrzany „Tytus Kowalski”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Senatorska 10.

— **Zakłady Bieli Cynkowej i Przetworów Chemicznych „Huta Feniks”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Będzinie, ul. Mostowa 16.

— **„Spółka Akcyjna Wyrobów Bawełnianych S. Rosenblatt”**, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Karola 36.

23 grudnia:

— **Towarzystwo dla Handlu Mauufakturą i Jedwabiem „M. Efraim”**, S. A.: zebr. nadzwycz. (zmiana statutu, podwyższenie kapitału akcyjnego) — o godz. 14 w lokalu notariusza Karola Hetlingera w gmachu Hipoteki w Warszawie.

— **„Młyn Poznański”**, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Kolejowa 19.

— **„Wapniarnia Miasteczko”**, S. A.: w Poznaniu: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Gmachu Poznańskiego Banku Ziemi w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 13.

— **Przemysł Włókienniczy „Michał Glaser”**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Zielona 5.

— **Francuska Spółka Akcyjna „Société Anonyme pour l’Industrie Métallurgique en Pologne” — „Towarzystwo Akcyjne Przemysłu Metalurgicznego w Polsce”**, S. A. w Radomsku zebr. zwycz. — o godz. 9 min. 30 w siedzibie S-ki w Paryżu, ul. Św. Łazarza 91.

— **„Kopalnie i Przetwórnice Gipsu”**, S. A. w likwidacji w Wapnie: zebr. końcowe — o godz. 10 min. 30 w biurze Notariusza Jana Maciaszka w Bydgoszczy, ul. Gdańska 6.

— **Zakłady Przemysłowo-Budowlane „Dźwignia”**, S. A. zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Sosnowcu, ul. Swobodna 3.

— **„Browar Krotoszyński”**, S. A.: w Krotoszynie: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 16 w lokalu Oddziału S-ki w Poznaniu, ul. Graniczna 9/10.

27 grudnia

— „Stowarzyszenie Rolniczo-Handlowe w Radomsku”. S. A.: zebr. nadzwycz. — o godz. 14 w lokalu S-ki w Radomsku. ul. Reymonta 12.

— „Ostrzeszów”. Zakłady Ceramiczne i Tartaki w Budach, poczta Ostrzeszów, S. A.: zebr. nadzwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 13 w lokalu P. Władysława Stopy w Poznaniu. ul. 3 Maja 3a.

— „Akwawit”. Rektyfikacja Okowity i Fabryka Chemiczna, S. A.: zebr. zwycz. (uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Poznaniu. ul. Cieszkowskiego 5.

— Zakłady Przemysłowe, Młyn i Tartak Parowy „Piaski” w Lublinie, S. A.: zebr. nadzwycz. (podwyższenie kapitału akcyjnego, uzgodnienie statutu z prawem o spółkach akcyjnych) — o godz. 20 w lokalu S-ki w Lublinie. ul. Młyńska 7.

SPRAWY SAMORZĄDOWE

PRZEDSIĘBIORSTWA PUBLICZNE A KREDYT KOMUNALNY. — Zarzuty przeciwko przedsiębiorstwom publicznym, zarówno państwowym, jak i komunalnym, idą w kierunku rzekomo uprzywilejowanego tworzenia kapitałów. Przedsiębiorstwa publiczne mają ułatwiony przepływ kapitałów z kas publicznych, w szczególności placą one za użyczone im kredyty z państwowych i komunalnych instytucji finansowych niższe odsetki, niżliby to wynikało z panującej stopy procentowej na rynku prywatnym. Podobnie, jeśli chodzi o przymusowe ściąganie wierzytelności, znajdują się przedsiębiorstwa publiczne w uprzywilejowanym położeniu, skoro egzekucja publiczna, w szczególności konkurs, są tu wykluczone, za zobowiązania przedsiębiorstwa odpowiada, jeśli nie prawnie, to moralnie, państwo lub gmina. Za kredyty, zwłaszcza zagraniczne, przyjmuje zresztą gwarancję państwo lub związek komunalny. Udzielający kredytu nie bada ściśle rentowności danego przedsiębiorstwa, jak to ma miejsce z udzielaniem kredytu konsorcjom prywatnym, za przedsiębiorstwem publicznym stoi bowiem, pośrednio lub bezpośrednio, rząd lub samorząd.

Zarzuty te wymagają bliższej analizy.

Istotnie, wzajemne świadczenia między centralnym zarządem Państwa lub miasta a przedsiębiorstwem publicznym niezawsze były ściśle uregulowane. W wielu wypadkach przedsiębiorstwa zarówno państwowe, jak i komunalne, zostały wyposażone przez centralny zarząd skarbowy państwa lub samorządu w objekty, nieruchomości, budynki, urządzenia i t. d., które nie uległy oszacowaniu przy oddaniu ich na cele użytkowe przedsiębiorstwa publicznego i za które dane przedsiębiorstwo nie płaciło odsetek oraz rat amortyzacyjnych. Stan ten, oczywiście, był niedopuszczalny, ani ze stanowiska skarbowego, ani ze stanowiska danego przedsiębiorstwa, które, nie wliczając do kosztów produkcji rat amortyzacyjnych i procentowych oraz odpisów na renowację urządzeń, wykazywało tem samem w sposób mniej lub więcej szluczny zwiększone nadwyżki dochodów nad wydatkami. Racjonalna rachunkowość wymaga jak najściślejszego ustalenia wzajemnych wierzytelności i długów między centralnym zarządem państwa lub miasta a danym przedsiębiorstwem publicznym, każde świadczenie na rzecz przedsiębiorstwa ze strony państwa lub związku komunalnego winno ulec ścisłemu oszacowaniu, umorzeniu i oprocentowaniu. Obecnie, wypadki udzielenia kredytów czy przekazania obiektów ze strony skarbu państwa, czy związku komunalnego, na rzecz przedsiębiorstwa publicznego bez równoczesnego obciążenia konta wydatkowego ratami procentowymi i amortyzacyjnymi należy do wyjątków, zwalczanych ze stanowiska polityki komunalnej i racjonalnego zarządu skarbowego, tembardziej, iż dane przedsiębiorstwo, nie uwzględniając tych pozycji w kalkulacji, naraża się na poważne straty. Co do wysokości oprocentowania, okresów amortyzacji i wogóle dogodności warunków płatności, należy stwierdzić, iż w tym kierunku zachodzi tak daleko idąca różnica między poszczególnymi przedsiębiorstwami publicznymi nawet w obrębie jednego organizmu państwowego, iż nie da się w tym kierunku stwierdzić z całą ścisłością wiążących dyrektyw i stałych wytycznych. Niewątpliwie, wzajemne warunki udzielania kredytów i przekazywania obiektów obracają się w ramach panującej stopy procentowej, przy równoczesnym jednak unikaniu ubocznych świadczeń administracyjnych, potrąceń i t. d., co niejednokrotnie miało miejsce w prywatnym obrocie bankowym. Wobec szeregu przedsiębiorstw, zwłaszcza komunalnych, centralny za-

rząd skarbowy miasta stoi na stanowisku, iż dane przedsiębiorstwo ma na celu prócz względów publicznych także i względy skarbowe, co objawia się zresztą w zwiększonym odsetku przychodów, przypadających z przedsiębiorstw komunalnych; w tych warunkach centralny zarząd skarbowy nie jest skłonny przyznawać przedsiębiorstwom publicznym kredytów na zbyt dogodnych warunkach finansowych, pomijając fakt, iż położenie finansowe miast jest tego rodzaju w ostatnich latach, iż nie pozwala na dotowanie kredytami przedsiębiorstw publicznych. Mamy tu raczej do czynienia z przejściowymi przelewami gotówki obrotowej lub też z przekazaniem obiektów, nie dających w danej chwili miastu dochodów. Nadzór państwowy nad gospodarką finansową samorządu zapewnia również i w tej dziedzinie racjonalne oprocentowanie i umorzenie kredytów.

Jeśli chodzi o kredyt, udzielany przedsiębiorstwom publicznym ze strony prywatnej, to należy stwierdzić, iż zaufanie, jakie żywi kapitał krajowy i zagraniczny do przedsiębiorstw publicznych państwowych i komunalnych, wynika najczęściej z charakteru tych przedsiębiorstw użyteczności publicznej, obliczonych na masowy i trwały zbył usług i artykułów pierwszej potrzeby. Niewątpliwie, gwarancja państwa lub samorządu stanowi poważne zabezpieczenie ryzyka udzielającemu kredytu, niemniej, z drugiej strony, dość surowe przepisy udzielania gwarancji, zwłaszcza ze strony publicznych instytucji finansowych, zapewniają dokładną analizę podstaw finansowych i gospodarczych danego przedsiębiorstwa. Nie udziela się kredytów ani gwarancji przedsiębiorstwom nierentownym; w tym kierunku idą ostatnie posunięcia nie tylko państwowych instytucji finansowych, ale i nadzoru państwowego. Istniejąca w Niemczech specjalna „Beratungsstelle” dla spraw kredytu, zaciąganego przez przedsiębiorstwa publiczne, ogranicza w tym kierunku bardzo żywotnie inicjatywę kredytową samorządu terytorjalnego, ograniczając ją do wypadków niezbędnej konieczności i nie podlegającej żadnym wątpliwościom rentowności. Istnieje obecnie raczej tendencja utrudniania publicznym przedsiębiorstwom zaciągania kredytu w kraju i zagranicą, tem bardziej, iż okazało się, że te kredyty były niejednokrotnie udzielane na warunkach, bynajmniej nie korzystniejszych od kredytu prywatnego. W stosunkach polskich musimy stwierdzić, iż niektóre z kredytów, jakie zaciągały związki samorządowe na cele przedsiębiorstw publicznych w kraju i zagranicą, wykazywały b. uciążliwe warunki oprocentowania i umorzenia (kredyty ulenowskie).

Podobnie, jeśli chodzi o udzielanie kredytu przez państwowe instytucje finansowe przedsiębiorstwom komunalnym, należy stwierdzić, iż obracają się one w ramach normalnego oprocentowania i umorzenia, potrąceń i kosztów administracyjnych. Uprzywilejowane kredyty udzielane są ze specjalnych funduszy na cele wybitnie humanitarne. Istnieje tylko jeden niewątpliwie względ, przemawiający za pewnem uprzywilejowaniem w dziedzinie kredytowej przedsiębiorstw publicznych, które sprawia, iż kapitał chętnie szuka lokaty w przedsiębiorstwach, zwłaszcza samorządowych. Przedsiębiorstwa te, pomijając ich charakter często monopoliczny, są przedsiębiorstwami, które nie mogą ulec likwidacji ani zmniejszeniu, przynajmniej w okresie kredytowym; elektryczność bowiem, gaz, komunikacja, rzeźnia, targowiska, hale, działalność aprowizacyjna i t. d. są stale związane z celami administracji komunalnej, zapewniając kapitałowi trwale zaangażowanie. Czynnikiem ten przemawia jednak na korzyść przedsiębiorstw publicznych, które, grupując się obok najbardziej niezbędnych potrzeb ludzkich, wyłączają wszelkie ryzyka, przywiązane do lokat kapitału w imprezach prywatnych. Dotyczy to zresztą w równej mierze przedsiębiorstw użyteczności publicznej, będących w ręku prywatnym, i społecznych, chodzi tu bowiem o istotę przedsiębiorstwa, a nie o osobę właściciela.

Nie należy zapominać, iż zaciąganie kredytów należy na terenie przedsiębiorstw publicznych do kompetencji najwyższych ciał uchwalających i administracyjnych. Na terenie państwa rozstrzygają tu władze ustawodawcze lub centralne władze administracyjne, więc prezydium Rady Ministrów lub poszczególne resorty ministerjalne, na terenie związków komunalnych magistraty i rady miejskie, przy równoczesnym uzyskaniu zgody władz państwowych. Machina ustawodawcza jest w tych wypadkach tak uciążliwa i drobiazgową, iż przedsiębiorstwa prywatne, które zresztą w pewnych warunkach mogą uzyskać gwarancje publiczne, są tu raczej uprzywilejowane w stosunku do przedsiębiorstw publicznych. Tem samem nie widzimy na terenie przedsiębiorstw publicznych specjalnego uprzywilejowania w dziedzinie kredytowej; przeciwnie przewlekły tok instancyj, zastrzeżony mimo wydzielenia z centralnej administracji państwowej lub komunalnej danego przedsiębiorstwa, stawia przedsiębiorstwa publiczne w gorszym położeniu, niż przedsiębiorstwa prywatne, jeśli chodzi o zaciąganie kredytów, zwłaszcza długoterminowych. Zachodzi w tym kierunku zasadnicza różnica

między częściowo istotnym uprzywilejowaniem podatkiem a warunkami kredytowymi; podczas gdy w zakresie opodatkowania samorząd terytorjalny i państwo korzysta, jeśli chodzi o przedsiębiorstwa publiczne, z pewnych ulg, a które są częściowo tylko przeniesieniem rachunkowym jednej pozycji z drugiej w obrębie tego samego zarządu, to w dziedzinie kredyto-

wej wyższość przedsiębiorstw publicznych podyktowana jest istotą przedsiębiorczości publicznej, obliczonej z natury rzeczy na zaspokojenie najbardziej podstawowych potrzeb ludzkich, co niewątpliwie odbija się na zaufaniu ze strony lokat kapitałowych.

L. Wł. B.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

USTAWA SKARBOWA NA ROK 1931/32. —

W dn. 10 grudnia r. b. Rząd wniósł do Sejmu projekt ustawy skarbowej na okres od 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r. wraz z preliminarzem budżetowym. Projekt Ustawy ustala ogólną sumę wydatków na $\text{Z} 2,886,192.301$ (na rok 1930/31 $\text{Z} 2,934,741.480$), na których pokrycie mają służyć dochody w wys. $\text{Z} 2,890,516.904$ (w roku 1930/31 $\text{Z} 2,943,011.040$). Omówieniu preliminarza budżetowego na rok 1931/32 poświęcimy oddzielny artykuł.

PODATKI I OPŁATY

ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE DLA KIOSKÓW T-WA RUCH NA DWORCACH KOLEJOWYCH. —

W związku z prośbą, wniesioną przez Polskie Towarzystwo Księgarni Kolejowych „Ruch” S. A. w Warszawie, Ministerstwo Skarbu na zasadzie art. 94 ustawy z dn. 15/VII 1925 r. o państw. podatku przemysłowym zezwoliło wymienionemu Towarzystwu na nabycie na 1931 r. świadectw przemysłowych dla kiosków na dworcach kolejowych kategorii IV handlowej dla kiosków z jednym pracownikiem, kat. III handlowej dla kiosków, w których pracuje od 1 do 5 pracowników, i kat. II handlowej dla kiosków, zatrudniających ponad 5 pracowników.

Jednocześnie Min. Skarbu zezwoliło na prowadzenie na podstawie świadectwa przemysłowego, nabytego dla księgarni (kiosku), drobnej sprzedaży galanterji, przyborów piśmiennych i drobnej sprzedaży wyrobów Państwowego Monopoli Tytoniowego.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 1 do 6 grudnia 1930 r.

— Okres sprawozdawczy przyniósł zwykłą kursów większości walut, co stoi w związku z sytuacją na giełdach zagranicznych, gdyż zapotrzebowanie i obroty na giełdzie warszawskiej były nadal niewielkie, dawał się nawet odczuwać nadmiar podaży. Zwykły kursowe, w wielu wypadkach dość znaczne, wykazują dolary, funty szterlingów, franki francuskie i szwajcarskie, belgi, korony czeskosłowackie, szylingi austriackie, liry włoskie, floreny holenderskie oraz korony duńskie, niżej zaś cenione były korony szwedzkie, guldeny gdańskie oraz rzadziej ostatnio notowane pengó węgierskie.

Przy niewielkiem zapotrzebowaniu na dolary gotówkowe kurs ich nieznacznie się podniósł — do $\text{Z} 8'905$ za \$ 1. W obrotach prywatnych nastąpiła niewielka zniżka — do $\text{Z} 8'89$ za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut uległa w okresie sprawozdawczym dalszemu zmniejszeniu.

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 6/XII
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'915	8'915
" " " teleg.	\$ 1	8'924	8'924
Funty szterlingów	£ 1	43'33	43'33
Franki francuskie	100 fr.	35'06½	35'06½
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'88	172'88
Belgi	100 blg.	124'60	124'60
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'46	26'45
Szylingi austriackie	100 szyl.	125'58	125'57
Liry włoskie	100 lir.	46'76	46'70
Floreny holenderskie	100 fl.	359'15	358'95

Korony szwedzkie	100 kor.	239'47	239'38	—
Korony duńskie	100 kor.	238'60	238'60	—
Guldeny gdańskie	100 gld.	173'23	173'20	173'23
Pengó węgierskie	100 png.	156'00	156'00	—

Zainteresowanie papierami lokacyjnymi państwowymi było nadal niewielkie przy tendencji spokojnej. W rezultacie tygodniowym nieznaczna poprawa kursowa uzyskały: 4% Pożyczka Inwestycyjna (sztuki i serje), 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa oraz 10% Pożyczka Kolejowa; bez zmiany pozostały kursy 3% Pożyczki Budowlanej, 5% Pożyczki Dolarowej oraz 5% Pożyczki Konwersyjnej, pozostałe zaś — 6% Pożyczka Dolarowa i 7% Pożyczka Stabilizacyjna — nie były notowane. Kursy listów zastawnych i obligacji banków państwowych bez zmiany.

Dla listów w zastawnych panowała tendencja niejednolita, naogół mocniejsza przy zwiększonym w ostatnich dniach okresu zapotrzebowaniu. Z listów zwykłych ziemskich i miejskich wszystkie z wyjątkiem 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Warszawy wykazują nieznaczna poprawę kursu, prowincjonalne zaś, kształtujące się dość niejednolicie, nie różnią się poważnie od notowań końcowych okresu poprzedniego. Z pośród listów w walucie obcej notowano jedynie 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, które, zwykując o 1%, odzyskały stratę okresu poprzedniego.

W dziale obligacji notowane były po nieco wyższych kursach VIII i IX 6% Obligacje Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r. oraz 8% Obligacje S. A. Widzewskiej Manufaktury.

	Wartość nominalna	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 6/XII
w Z				
3% Pożyczka Budowlana	Z w zł. 50	50'00	50'00	50'00
4% " Inwestycyjna	Z w zł. 100	100'00	99'00	99'50
4% " " serje	Z w zł. 100	103'75	101'00	103'75
5% " Dolarowa	\$ 5	54'75	54'75	—
w % % nominalu				
5% Pożyczka Konwersyjna	Z	50'50	50'00	50'25
				-50'00
5% " Konwers. Kol.	Z	47'25	47'00	47'00
10% " Kolejowa	fr. w zł.	104'50	104'50	104'50
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	Z w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " "	Z w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	Z w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " "	Z w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. " " "	Z w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " "	Z w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Bud. " " "	Z w zł. 1927	93'00	93'00	—
8% Obl. Polskiego Banku Komunalnego III em.	Z w zł. 1924	93'00	93'00	—
4% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	Z	43'00	43'00	—
4% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	Z	53'50	53'00	53'50
7% L. Z. T-wa Kredyt. Ziems. w Warszawie, serja 1928 r.	\$	76'50	76'50	—
4½% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	Z	55'00	55'00	—
5% " " " " "	Z	57'00	56'50	57'00
8% " " " " "	Z	72'75	71'75	72'00
				-72'25
8% L. Z. T-wa Kred. Częstochowy	Z	64'75	64'50	—
8% " " " " Kalisza	Z	64'25	64'25	—
8% " " " " Kiele	Z	64'50	64'50	—
8% " " " " Łodzi	Z	69'00	68'00	68'50
				-69'00
8% " " " " Piotrkowa	Z	64'50	64'25	—
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	Z	51'50	51'00	—
8% Obl. Widzewskiej Manufaktury S. A.	£	91'50	91'50	91'50

ZŁOTY ZAGRANICA

1930 r.	Gdańsk ¹⁾	Berlin ¹⁾	Wiedeń ¹⁾	Paryż ¹⁾	Zurych ¹⁾
1/XII	57'64—57'79	46'925—47'125	79'47—79'73	—	57'85
2/ "	57'65—57'79	46'90—47'10	79'47—79'75	—	"
3/ "	57'64—57'79	46'925—47'125	"	285'50	"
4/ "	57'65—57'80	46'90—47'10	79'45—79'73	—	"
5/ "	57'65—57'79	"	79'48 ^{3/4} —79'76 ^{3/4}	—	57'80
6/ "	"	"	79'48—79'76	—	57'85

1930 r.	Londyn ²⁾	Praga ¹⁾	New-York ¹⁾	Amsterdam ¹⁾
1/XII	43'32	377'25	11'22	—
2/ "	43'33	"	"	—
3/ "	"	377'125	"	—
4/ "	"	377'25	11'215	—
5/ "	"	"	"	—
6/ "	"	"	"	—

POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs ultimo	Obroty
--	------------------------	------------------------	----------------	--------

(w %/o -ach nominalu)

Giełda w New-York'u

6% pożyczka dolarowa z 1920 r. \$

17—22/XI	67½	65½	67½	18.000
24—29 XI	67	66	65½	45.000
1—6/XI	67	65	67	24.000

8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)

17—22/XI	85	83	84½	151.000
24—29 XI	84½	83	84½	123.000
1—6/XII	84½	82½	83	35.000

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

17—22 XI	77½	75 ^{3/8}	77	263.000
24—29 XI	77½	76 ^{1/8}	77½	228.000
1—6/XII	77½	74	76	275.000

7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.

17—22/XI	63½	58	58	51.000
24—29 XI	59½	56½	56½	37.000
1—6/XII	58	55½	56½	44.000

7% pożyczka śląska z 1928 r.

17—22 XI	61	60	60	39.000
24—29 XI	59½	57	57	60.000
1—6/XII	57	55	57	32.000

Giełda w Londynie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

17—22/XI	82'50	81'00	82'00
24—29/XI	81'55	79'55	81'30
1—6/XII	81'55	81'05	81'30

Giełda w Zurychu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

17—22 XI	82'00	79'50	—	6.000
24—29 XI	80'50	77'00	—	9.000
1—6/XII	—	—	—	—

Giełda w Sztokholmie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

Październik 1930	83	77½	77½	15.000
Listopad	79	77	77	14.000

Giełda w Paryżu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

17—22/XI	91'45	90'30
24—29/XI	91'55	89'40
1—6/XII	91'20	83'00

Giełda w Medjolanie

	7% pożyczka włoska z 1924 r.			Liry
17—22/XI	99'50	99'40	99'40	25
24—29 XI	99'20	99'00	99'15	325
1—6/XII	99'60	99'20	99'40	266

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 30 LISTOPADA 1930 R. — Po październiku, który zamknął się nadwyżką skupu walut i dewiz przez Bank nad ich sprzedażą — listopad przynosi znowu deficyt walutowy, wywołany głównie silnym skurczeniem się skupu, wynoszącym około zł 50 miljn. Sprzedaż dewiz jednocześnie zmniejszyła się tylko o zł 12 miljn., przyczem zmniejszenie to dotyczy prawie wszystkich pozycji, zarówno mianowicie sprzedaży bankom i klientom (do zł 124'3 miljn.), jak i sprzedaży urzędem (do zł 22'5 miljn.), sprzedaży zagranicę (do zł 3'3 miljn.) i t. d.

Powiększył deficyt w obrotach walutowych Banku spowodował zmniejszenie się rezerw walutowych, które w ciągu miesiąca spadły z zł 434'3 miljn. do zł 426'6 miljn. Ostatnia jednak dekada miesiąca była pod względem walutowym aktywna i rezerwy walutowe wzrosły o zł 2'0 miljn. Część rezerw walutowych, wchodząca w skład pokrycia obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, wzrosła w III dekadzie listopada z zł 300'1 miljn. do zł 301'4 miljn., a w ciągu całego miesiąca zmniejszyła się o zł 10'9 miljn., pozostała zaś część rezerw, niezaliczona do pokrycia, zwiększyła się w ostatniej dekadzie z zł 124'5 miljn. do zł 125'2 miljn., a w okresie całego listopada wykazała również wzrost, mianowicie o zł 3'1 miljn.

Zapas złota zwiększył się w listopadzie tylko dzięki drobnemu skupowi złota (głównie w monetach), dokonywanemu przez oddziały Banku. W ten sposób zapas złota, znajdujący się zagranicą, pozostał przez cały miesiąc niezmiennym w wys. zł 77'4 miljn., a wzrastał tylko zapas złota w skarbcach Banku: w III dekadzie listopada zwiększył się z zł 484'64 miljn. do zł 484'68 miljn., a w ciągu całego miesiąca o zł 0'09 miljn. Łącznie biorąc, zapas złota Banku wzrósł w ostatniej dekadzie listopada z zł 562'03 miljn. do zł 562'07 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, w ciągu listopada r. b. ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	31/X	20/XI	30/XI
Złoto	561.982	562.034	562.071
Waluty i dewizy netto	312.255	300.126	301.386
Razem:	874.237	862.161	863.458

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 30/XI 55'17%, gdy w dn. 20/XI 55'89% i w dn. 31/X 54'15% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 30/XI 35'91%, w dn. 20/XI 36'44%, w dn. 31/X 34'81% (statutowe minimum 30%).

Spadek procentu pokrycia w ostatniej dekadzie listopada mimo wzrostu sumy pokrycia (rezerw) tłumaczy się jednoczesnym wzrostem sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, która zwiększyła się z zł 1.542'5 miljn. do zł 1.565'1 miljn. Właściwie wzrósł tylko jeden składnik tej sumy — obieg biletów bankowych — z zł 1.251'3 miljn. do zł 1.332'5 miljn., podczas gdy drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — wykazał jednocześnie dość silny spadek — z zł 291'3 miljn. do zł 232'6 miljn.

Ten spadek zobowiązań w III dekadzie listopada przypada głównie na lokaty na rachunkach żyrowych, które zmniejszyły się jak zwykle na ultimo miesiąca z zł 259'4 miljn. do zł 203'9 miljn.; poza tem z rachunku państwowego funduszu kredytowego wypłacono zł 1'2 miljn., tak że zmniejszył się on do zł 8'9 miljn., a saldo pozycji „różne rachunki” wykazało spadek z zł 8'8 miljn. do zł 6'8 miljn. (saldo rachunku zakupu srebra pozostało w dalszym ciągu niezmiennym w wys. zł 13'0 miljn.). Z pośród lokat żyrowych spadek w ostatniej dekadzie listopada wykazują zarówno pozostałości na rachunkach żyrowych kas państwowych — z zł 89'6 miljn. do zł 60'7 miljn., jak i saldo rachunków prywatnych — z zł 169'8 miljn. do zł 143'2 miljn. W okresie całego listopada lokaty żyrowe wykazały wzrost o zł 34'5 miljn., przyczem lokaty kas państwowych zwiększyły się o zł 7'9 miljn., a lokaty prywatne — o zł 26'6 miljn. Z innych pozycji zobowiązań zanotować należy spadek w ciągu listopada salda rachunku państwowego funduszu kredytowego o zł 4'4 miljn.

1) Za zł 100.

2) Za £ 1.

Wzrost obiegu biletów Banku, wynoszący na ultimo listopada zł 81'2 miljn., czyli około 6½%, był mniejszy niż w poprzednich miesiącach (na ultimo października zł 117'1 miljn., września zł 114'5 miljn., sierpnia zł 110'0 miljn. i t. d.), co wiąże się z obstrzeleniami kredytowymi Banku, stosowanymi w celu powstrzymania wzrostu portfela wekslowego. Zarządzenie te, zastosowane już w październiku, wykazały swój skutek dopiero w listopadzie: portfel wekslowy przez pierwsze 2 dekady spadał silnie, bo z zł 710'7 miljn. do zł 666'8 miljn., a wzrost jego na ultimo miesiąca nie był znaczny — zł 14'1 miljn. do zł 680'9 miljn. W rezultacie miesięcznym, jak widzimy, suma kredytów dyskontowych wykorzystanych wykazuje spadek o zł 29'8 miljn. Co do pożyczek zastawowych, to wykazały one w III dekadzie listopada spadek — z zł 76'7 miljn. do zł 74'6 miljn., a w ciągu całego miesiąca obniżyły się o zł 1'6 miljn. Oprócz stosunkowo małego wzrostu kredytów Banku na mniejszy wzrost obiegu biletów w bankowych wpłynęła i nieznaczna, tylko nadwyżka walutowa, osiągnięta w III dekadzie. Oczywiście, jak zwykle, zwykła obieg była przede wszystkim odpowiednikiem odpływu lokat z rachunków żyrowych, który był też mniejszy niż w szeregu poprzednich miesięcy (z wyjątkiem października). Wracając do kredytów Banku, zaznaczyć należy, że obstrzelenia kredytowe nie odbiły się na kredytach rejestrowych rolnictwa, które wzrosły w listopadzie z zł 56'3 miljn. do zł 58'2 miljn., i że skrócenie terminu przyjmowanych do dyskonta weksli do 75 dni nie dotyczy weksli rolniczych.

W okresie listopada obieg biletów Banku obniżył się o zł 75'9 miljn. — po raz pierwszy od szeregu miesięcy stałego wzrostu (od 30/VI do 31/X wzrósł z zł 1.317'4 miljn. do zł 1.408'4 miljn.). Na niższą tę oddział spadek kredytów i wzrost lokat żyrowych, w mniejszym zaś stopniu i odpływ walut z Banku.

Z innych — poza kredytami — pozycji bankowego pokrycia obiegu i zobowiązań — zapas monet srebrnych i bilonu, przyjętych przez Bank na własność, wykazał w III dekadzie listopada wzrost z zł 2'6 miljn. do zł 4'0 miljn., a zapas papierów procentowych własnych zwiększył się o zł 0'06 miljn. do zł 10'4 miljn.

Całe pokrycie bankowe obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań przedstawiało się w listopadzie następująco (w tys. zł):

	31/X	20/XI	30/XI
Weksle	710.705	666.802	680.890
Polskie monety srebrne i bilon	2.109	2.647	4.018
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	76.156	76.720	74.601
Papiery proc. własne	9.970	10.371	10.433
Razem:	798.941	756.541	769.942

Obieg pieniędzy skarbowych zwiększył się w III dekadzie listopada nieco silniej niż zwykle, choć w mniejszym stopniu

niż obieg biletów Banku, mianowicie z zł 227'9 miljn. do zł 237'8 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych) w wys. zł 1'6 miljn. (w dn. 20/XI zł 1'6 miljn.), 2) obieg biletów zdawkowych (5- i 2-złotowych) w wys. zł 1'1 miljn. (w dn. 20/XI zł 1'1 miljn.), 3) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. zł 158'0 miljn. (w dn. 20/XI zł 149'2 miljn.), 4) obieg bilonu nikłowego i brązowego w wys. zł 77'1 miljn. (w dn. 20/XI zł 76'0 miljn.). W ciągu całego listopada obieg skarbowy zmniejszył się o zł 1'1 miljn.

AKTYWA

ZŁOTO w skarbcu	zł 484.675.712'55	
" zagranicą	77.395.709'57	
	<u>zł 562.071.422'12</u>	
PIENIĄDZE I NALEŻN. ZAGRAN.	zł 301.386.308'32	zł 863.457.730'44
PIENIĄDZE I NALEŻN. ZAGR., niezaliczone do pokrycia		125.224.049
POLSKIE MONETY SREBRNE I BILON		4.018.406'69
PORTFEL WEKSLOWY		680.890.074'88
POŻYCZKI ZASTAWOWE		74.600.631'65
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE		10.433.063'48
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO		86.396.182'53
NIERUCHOMOŚCI		20.000.000'—
INNE AKTYWA		162.385.597'39
		<u>zł 2,027.405.771'55</u>

PASYWA

KAPITAŁ ZAKŁADOWY	zł 150.000.000'—
FUNDUSZ ZAPASOWY	110.000.000'—
NATYCHM. PŁATNE ZOBOWIĄZANIA:	
a) rachunki żyrowe kas państwowych	zł 60.661.521'19
b) pozostałe rachunki żyrowe	143.212.450'20
c) rachunek zakupu srebra	13.000.000'—
d) rachunek państw. funduszu kredyt.	8.906.518'85
e) różne rachunki	6.798.032'56
	<u>zł 232.578.522'80</u>
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH	zł 1,332.494.010'—
INNE PASYWA	202.333.238'75
	<u>zł 2,027.405.771'55</u>

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

STAN EKONOMICZNY KOLEI GŁÓWNYCH KRAJÓW PRZEMYSŁOWYCH

OKREŚLENIE kapitałów, zaangażowanych w poszczególnych przedsiębiorstwach kolejowych w różnych krajach, jest rzeczą nader trudną, a to ze względu na chwiejność monetarną ostatnich lat.

We Francji art. 1895 Kodeksu Cywilnego rozstrzygnął tę trudność przy interpretacji stabilizowanego franka w 1928 r. Wspomniany artykuł jest sformułowany w następujący sposób: „Obowiązek, wynikający z zaciągnięcia pożyczki pieniężnej, określa się tylko sumą liczbową, wymienioną w umowie. O ile zaszło powiększenie lub zmniejszenie wartości przed datą spłaty, dłużnik winien zwrócić pożyczoną sumę liczbową, i tylko tę sumę, w walorach, mających obieg w chwili płatności”.

Wobec powyższej interpretacji 110 milj. fr., przed-

stawiających ongiś wartość kapitału francuskich linii kolejowych, spadły do nominalnej wartości 22 milj. fr. Pozycja ta obejmuje 7 sieci kolejowych francuskich, jak również 1.730 milj. fr., wydanych na sieci w Alzacji i Lotaryngji przed 1871 r., więcej wydatki, poniesione potem przez Niemcy.

Wartość sum równych, dodawanych od 1913 r. do tego kapitału, była coraz mniejsza, w miarę spadku franka, i dopiero od 1926 r. wydatki nowe figurują w rachunkach, jako sumy, odpowiadające ich rzeczywistym wartościom.

A zatem należy stwierdzić jako fakt niezbity, iż odchylenie pomiędzy wartością realną, jaką posiadał kapitał, zaangażowany w koleje francuskie, i pozycją, pod którą figuruje on w buchalterji, we frankach,

określonych w 1928 r., odpowiada stracie wartości w wysokości czterech piątych dla mniej więcej połowy tego kapitału, i trzech czwartych do połowy dla przynajmniej jednej czwartej tego kapitału, nie przyjmując nawet pod uwagę spadku siły kupna danej ilości złota, co jest zjawiskiem powszechnym.

To właśnie przejście do porządku dziennego nad zaufaniem, jakie publiczność wykazała ongiś, lokując swe oszczędności w akcje kolejowe i papiery państwowe, pozwala obecnie Skarbowi francuskiemu pobierać ogromne podatki, nie czyniąc bynajmniej kolei niewypłacalnymi, a jednocześnie — stosować do podróży stawki przewozowe, przesadnie niskie w stosunku do przedwojennych.

W Niemczech ocena obecnej wartości linii kolejowych została dokonana w sposób jeszcze bardziej arbitralny, gdyż nie zostawiła, właściwie mówiąc, nic dawnym wierzycielom. Suma 108 milj. fr. figuruje jako rezultat oceny linii kolejowych, oddanych państwu w 1920 r., waloryzacja jednak obligacji została wykonana po śmiesznie niskim kursie 25%.

O ile chodzi o koleje angielskie, to kapitał ich 4 towarzystw odpowiada mniej więcej kapitałowi dawnych towarzystw kolejowych, z których fuzji powstały obecne przedsiębiorstwa.

Kapitał znów kolei amerykańskich wynika z prawa, które głosi, iż wartość kapitału poszczególnych linii zostanie określona przez Interstate Commerce Commission, wychodząc z realnych kosztów linii i budynków, o ile takowe miałyby być budowane obecnie.

Ocena wpływów i wydatków kolei pociąga za sobą niemniejsze trudności, a to ze względu choćby na to, że np. w dwóch z branych tu pod uwagę państw, a mianowicie we Francji i w Niemczech, zauważa się wzrastającą wciąż tendencję do formalnego uczestnictwa Państwa w dochodach brutto kolei. We Francji udział ten posiada formę niezwykle wysokiego podatku od przewozów. W Niemczech rzecz przedtawia się nieco lepiej, gdyż podatek ten wynosi 7% (z pominięciem węgla) od przewozów towarowych, podczas gdy we Francji — 5 do 10%. Od przewozów osobowych Rząd niemiecki pobiera 11 do 16%, a francuski aż 32,5%. Anglia i Stany Zjednoczone nie znają podobnych podatków.

Porównując teraz przebieg kilometryczny dla 3 krajów, które przed wojną ogłaszały rezultaty eksploatacyjne (Anglia nie ogłaszała), widzimy, że ruch osobowy wzrósł obecnie we Francji i w Niemczech o 30%, a spadł w Stanach Zjednoczonych Am. — o 10,5% (konkurencja samochodu). Dla ruchu towarowego zwiększa wynosi: we Francji 33%, w Niemczech 25% i w Ameryce 51%.

Ciekawe są zestawienia, odnoszące się do stawek przewozowych. We Francji taryfy osobowe średnio są niższe o 20% od stawek przedwojennych (1913 r.), pomimo to, że ceny biletów obejmują podatek przedwojenny pomnożony przez 2,7. Biorąc wysokość netto podatku, znajdziemy, że obecnie koleje pobierają za przewóz 44% mniej niż poprzednio. W Niemczech przeciwnie: stawki wzrosły o 42%, a podwyżka ta składa się w $\frac{2}{3}$ z nadwyżki taryf, a w $\frac{1}{3}$ z podatku, wprowadzonego po wojnie. W Stanach Zjednoczonych podwyżka stanowi 43%.

W ruchu towarowym średnia opłata za kilometr podległa podwyżce o 25%, na którą składa się $\frac{2}{3}$ nadwyżki taryfowej i $\frac{1}{3}$ z podatku wznowionego, który, wprowadzony w 1872 r., został następnie zniesiony

w 1878 r. dla małej, a w 1892 r. dla dużej prędkości. Cena za tonnę kilometryczną wzrosła prawie o 11% wskutek nowej podwyżki, wprowadzonej w 1928 r. dla pokrycia deficytów kolejowych.

W Niemczech w porównaniu z 1913 r. podwyżka taryf kolejowych wynosi 50%, a w Stanach Zjednoczonych 44%, na co wpłynęło powiększenie tylko opłaty przewozowej, która przed wojną była nader niska.

Wpływy z eksploatacji kolei w 1928 r., wraz z podatkiem, w porównaniu z 1913 r. wykazały zwiększenie 64% we Francji (12,3% w stosunku do 1927 r.), 79% w Niemczech (2,7%) i 106% w Ameryce. Zwiększenia te należy przypisać wzmożonemu ruchowi towarowemu, szczególnie w Stanach Zjednoczonych, i wreszcie, jak we Francji i Niemczech, także polityce fiskalnej.

W Anglii wpływy zwiększyły się w stosunku 50% w ruchu osobowym i 63% — w towarowym. Ale 1928 r. był dla kolei angielskich bardzo ciężki i spadek wpływów w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 4,4%.

Co zaś dotyczy wydatków eksploatacyjnych, to w 1928 r. wzrosły one w stosunku do 1927 r. we Francji o 4,5% i w Niemczech o 3,2%.

W Stanach Zjednoczonych, gdzie ruch osobowy znacznie osłabł, a towarowy wzrósł zlekka, wydatki eksploatacyjne w 1928 r. zostały zredukowane o 2,75%, podczas gdy wpływy spadły tylko o 0,6%, wobec czego czysty dochód wzrósł o przeszło 8%, doprowadzając dywidendę do 6,47%. Stopa ta przekracza granicę 6%, powyżej której, zgodnie z prawem amerykańskim, nadwyżka musi być przelana na rachunek rezerw.

W Anglii wielki wysiłek w kierunku osiągnięcia oszczędności doprowadził do zredukowania wydatków w 1928 r. o 830 milj. Personel, którego wynagrodzenie wzrosło w ogromnych granicach w czasie wojny, zgodził się na redukcję pensji w stosunku 2,5%. W ten sposób czysty zysk wzrósł o 220 milj. fr. pomimo spadku wpływów, jakkolwiek stopa procentowania kapitału zmniejszyła się — ze względu na jego znaczne powiększenie.

W stosunku do Niemiec mowa o dochodzie z kapitału niema żadnego sensu, gdyż kapitał ten odpowiada oszacowaniu tylko konwencjonalnemu, dokonanemu po anulowaniu akcji, wypuszczonych w celu budowy linii. We Francji zaś czysty zysk z każdej linii bynajmniej nie określa dywidendy za dany rok eksploatacyjny, gdyż zależy ona od premij, przewidzianych przez umowę z 1921 r. Na zasadzie tej ostatniej nadwyżki taryf zasadniczych są zmienne, aby zapewnić równowagę wspólnemu funduszowi 7 wielkich sieci kolejowych, kryjąc w ten sposób deficyt jednych nadwyżką drugich.

W ten sposób koleje francuskie, w przeciwieństwie do przemysłu prywatnego, nie dają dochodu od kapitału na zasadzie rezultatów od eksploatacji, ale muszą dostosowywać się do warunków swej nowej egzystencji.

Wszędzie zresztą charakter użyteczności publicznej, eksploatowanej lub też wydzierżawionej przez Państwo, prowadzi do regulowania taryf w ten sposób, aby ofiarować określony dochód z kapitału bądź powiększonego przez nieuzasadnione ciężary, bądź też zredukowanego przez subwencje rządowe, dodając do tych ciężarów podatki, w wielu wypadkach ogromne.

Porównanie systemów, ustalonych w tej dziedzinie w głównych krajach świata, dosadnie przekonywa o arbitralności tych systemów.

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEN POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

UCHWAŁY X WALNEGO ZGROMADZENIA CZŁONKÓW MIĘDZYNARODOWEGO INSTYTUTU ROLNICTWA W RZYMIE. — W październiku r. b. odbyło się w Rzymie walne zgromadzenie członków Międzynarodowego Instytutu Rolnictwa. Zebranie to zatwierdziło bilanse za lata 1928 i 1929, przyjęło do wiadomości budżet Instytutu na 1930 r. oraz uchwaliło wysokość wydatków na następne dwa lata.

W związku z trudnościami finansowymi, w jakich się znajduje Instytut, walne zgromadzenie uchwaliło podwyższenie, poczynając od 1931 r., jednostki składowej z 12.500 lirów do 4.000 fr. złotych, t. j. do najwyższej granicy, przewidzianej w statucie. W związku z tem walne zgromadzenie zaleciło Komitetowi Stałemu czuwanie nad tem, aby wydatki nie przekroczyły rozporządzalnych dochodów i aby Instytut nie był zmuszony do czerpania z funduszu rezerwowego.

W zakresie stosunku Instytutu do organizacji międzynarodowych walne zgromadzenie wyraziło aprobatę swą na pertraktacje, wszczęte z Ligą Narodów, i wyraziło życzenie, aby Instytut doprowadził do ostatecznego porozumienia z Ligą, zachowując wszakże swoją autonomię. Walne zgromadzenie poleciło również Instytutowi porozumienie się z międzynarodowymi organizacjami rolniczymi, prowadzącymi badania w zakresie statystyki i ekonomii, dla skoordynowania ich działalności i nawiązania współpracy.

Walne zgromadzenie poleciło Instytutowi ogłaszać w biuletynach wyniki światowego spisu rolnego w miarę otrzymywania materiału, opracować porównanie metod zbierania danych w drodze spisu, dostosowanych do różnych warunków w poszczególnych krajach, wykorzystać wyniki spisu w celu zbadania światowej produkcji artykułów żywnościowych i surowców oraz porównania rozporządzalnych ilości z zapotrzebowaniem i spożyciem w poszczególnych państwach. W związku z spisem światowym walne zgromadzenie podkreśliło konieczność udoskonalenia statystyki powierzchni, zbiorów, pogłowia zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego oraz dążenia do osiągnięcia coraz większej regularności w przesyłaniu danych statystycznych do Instytutu.

Ponadto walne zgromadzenie poleciło Komitetowi Stałemu podjęcie próby skłonięcia rządów państw, należących do Instytutu, do stworzenia specjalnej służby statystycznej, która badałaby kształtowanie się cen sprzedaży artykułów rolniczych i cen detalicznych, płaconych za te artykuły przez nabywców, oraz określiła znaczenie rolnika, jako konsumenta środków produkcji i artykułów, będących przedmiotem potrzeb osobistych. W ten sposób zebrany materiał liczbowy powinien być opracowany przez Międzynarodowy Instytut Rolnictwa i opublikowany w biuletynach.

Uważając działalność wydawniczą za jedno z głównych zadań Instytutu, walne zgromadzenie poleciło szczegółowe zbadanie tego działu i rozpatrzenie możliwości udoskonalenia publikacji, zwłaszcza biuletynów, tak jednak, aby utrzymać cenę

wydawnictw na takim poziomie, który zapewniłby im szerokie rozpowszechnienie.

Wobec zwiększającego się znaczenia spółdzielczości rolniczej, walne zgromadzenie wyraziło życzenie, aby Instytut poświęcił specjalną uwagę sprawie organizacji handlu spółdzielczego artykułami rolniczymi i aby zapewnił regularne i możliwe kompletne zbieranie sprawozdań o stanie i rozwoju spółdzielczości w poszczególnych krajach.

Walne zgromadzenie wyraziło również życzenie, aby Instytut zwrócił się do państw, które brały udział w międzynarodowej konferencji dyplomatycznej w sprawie ochrony roślin, o ratyfikowanie konwencji fitopatologicznej, przyjętej przez tę konferencję.

Państwo	Pszemica		Żyto		Jęczmień		Owies	
	1930	1929	1930	1929	1930	1929	1930	1929
Stany Zjednoczone Am.	228.4	219.5	11.9	10.3	71.4	66.9	204.8	179.8
Kanada	108.0	82.9	6.0	3.3	30.0	22.3	67.7	43.6
Indie Brytyjskie	105.2	87.3	—	—	—	—	—	—
Francja	62.9	87.1	7.4	10.0	9.9	12.9	43.9	57.4
Australia	58.0	34.4	—	—	—	—	—	—
Włochy	57.3	70.8	1.6	1.8	2.4	2.6	5.3	7.0
Hiszpanja	39.5	42.0	5.3	5.8	21.9	21.2	7.7	6.7
Niemcy	35.8	33.5	77.1	81.6	26.8	31.8	54.7	73.8
Rumunia	34.0	27.1	5.0	3.4	22.4	27.4	10.3	13.6
Jugosławia	24.2	25.9	2.4	2.1	4.2	4.1	2.4	3.5
Polska	21.7	17.9	69.2	70.1	14.7	16.6	23.6	29.5
Węgry	19.5	20.4	6.8	8.0	5.2	6.8	2.2	4.1
Bułgaria	15.9	9.0	3.4	1.9	4.1	2.0	1.4	1.4
Czechosłowacja	14.4	14.4	17.3	18.3	12.3	14.0	12.4	14.9
Anglia	10.8	12.9	—	—	7.4	10.1	13.3	15.5
Łotwa	1.0	0.6	3.5	2.4	1.8	2.1	3.4	3.4
Estonja	0.2	0.1	2.1	1.5	1.2	1.2	1.5	1.5

PRZEMYSŁ BAWELNIANY. — Trudności, z jakimi walczą obecnie przemysł bawełniany w związku z sytuacją na rynku surowca, oraz sytuacją gospodarczą świata, przyczyniły się do mniej pilnej obserwacji zmian strukturalnych, zachodzących ostatnio w tym dziale produkcji, niewątpliwie poważnych i niepokojących. Mianowicie w porównaniu z okresem przedwojennym zdolność przetwórcza światowego przemysłu bawełnianego wzrosła na tyle znacznie, iż można przypuszczać, że przekracza ona potrzeby konsumpcji obecne i w latach najbliższych, tem więcej, że zaznaczyło się pewne przesunięcie zapotrzebowania na wełnę, i jednocześnie pojawiła się bardzo już poważna konkurencja jedwabiu sztucznego. Pod temi jednak względami przemysł bawełniany nie stanowi zbyt jaskrawego wyjątku wśród innych działów produkcji przetwórczej; natomiast jednocześnie ze zwiększeniem się rozmiarów tego przemysłu w skali światowej, nastąpiły przesunięcia w jego rozkładzie geograficznym, przedstawiające się niepomysłnie dla Europy. Fakt ten ilustruje poniższe zestawienie, opublikowane ostatnio przez P. R. Mulette w „Economiste Européen”, a podające ilość wrzecion w poszczególnych krajach świata (w miljn.):

	1913	1928
Niemcy	11.2	11.2
W. Brytania i Irlandja	55.7	57.1
Francja	7.4	9.8
Z. S. R. R.	7.7	7.3
Inne kraje Europy	17.6	19.5
Razem Europa:	99.6	104.9

Poza wyżej wymienionemi sprawami walne zgromadzenie zajęło się sprawą dalszego rozwoju prac w zakresie ekologii rolniczej i genetyki, oraz sprawą międzynarodowego handlu zbożem i kukurydzą, którą przekazało II światowej konferencji zbożowej, wyznaczonej na 1932 r., polecając jednocześnie Instytutowi wszechstronne zbadanie tego zagadnienia.

ZBIORY WAŻNIEJSZYCH ZBÓŻ

W 1930 R. — Według ostatnich prognozycznych oszacowań, nadesłanych do Międzynarodowego Instytutu Rolnictwa w Rzymie, ogólny zbiór w poszczególnych państwach przedstawiał się jak następuje (w miljn. q):

	1930	1929	1930	1929	1930	1929
Stany Zjednocz. Am.	32.1	35.5				
Inne kraje Ameryki	2.8	4.6				
Razem Ameryka:	34.9	40.1				
Indie Bryt.	6.1	8.7				
Chiny	1.0	3.5				
Japonja	2.3	6.3				
Razem Azja:	9.4	18.5				
Ogółem:	144.6	165.1				

Okazuje się więc, że udział Stanów Zjedn. w światowej produkcji przędzy pozostał mniej więcej ten sam, co przed wojną, wnosząc w 1928 r. 21.5% wobec 22% w 1913 r., udział Azji wzrósł z 6.5% do 11.2%, różnych państw amerykańskich (wśród których na szczególną uwagę zasługują republiki południowo-amerykańskie) wzrósł z niespełna 2% do 2.8%, podczas gdy udział Europy spadł wydatnie, z 68.7% na 63.6%. Zaznaczyć należy, że w danych, dotyczących Europy, zawarte są liczby, odnoszące się do Z. S. R. R., które należałoby traktować jako optymistyczne, zwłaszcza o ile zważymy, że ilość wrzecion jest ostatecznie tylko miernikiem zdolności produkcyjnej i produkcji, mającej w różnych krajach różnego znaczenie.

Przemysł bawełniany uwiadczenia więc ze szczególną jaskrawością zjawisko niezależności się krajów zamorskich od produkcji europejskiej, tem niebezpieczniejsze, że proces ten posiada właściwie zupełnie zdrowe podstawy gospodarcze, oznacza bowiem przenoszenie się warsztatów przetwórczych bliżej surowca i konsumpcji, a jednocześnie na teren dogodny jako rynek pracy. Obecna sytuacja gospodarcza świata zdaje się pogłębiać i przy-

śpieszać omawiane zjawisko, albowiem w okresie od sierpnia 1929 r. do stycznia 1930 r., t. j. w pierwszej połowie kampanji 1929/30 r., porównanym z analogicznym okresem kampanji 1928/29 r., konsumpcja bawełny spadła we wszystkich krajach Europy oprócz Z. S. R. R. i Włoch, a mianowicie w Niemczech o 48 tys. bal, w Anglii o 25 tys. bal, i we Francji o 24 tys. bal, spadła również w Stanach Zjedn. Am. o 129 tys. bal, podczas gdy zapotrzebowanie przędzali azjatyckich wzrosło o 537 tys. t, powodując ostatecznie wzrost zapotrzebowania światowego. Wydaje się więc niewątpliwym, że rynki innych kontynentów stale i w szybkim tempie zacieśniają się dla przędzy europejskiej, coraz silniej uzależniając od konsumpcji wewnętrznej.

Uwagi powyższe dotyczą produkcji przędzy bawełnianej; przemysł tkacki znajduje się w sytuacji podobnej, a nawet wyraźniejszej. Odnosne zestawienie obejmujące ilość warsztatów tkackich, przedstawia się następująco (w tys.):

	1913	1928
Niemcy	280'0	250'0
W. Brytania i Irlandia	805'4	767'5
Francja	118'0	191'8
Z. S. R. R.	214'2	312'0
Inne kraje Europy	520'0	612'2
Razem Europa:	1.927'6	2.123'5
Stany Zjednocz. Am.	696'4	747'0
Inne kraje Ameryki	110'4	154'8
Razem Ameryka:	806'8	901'8
Indje Bryt.	94'0	162'0
Chiny	5'0	30'0
Japonia	21'0	78'0
Razem Azja:	120'0	270'0
Ogółem:	2.854'4	3.299'6

Tutaj więc udział Europy spadł z 67·5% do 64·4% i Stanów Zjedn. z 24·4% do 22·7%, podczas gdy Azja podwoiła swą zdolność produkcyjną, obejmując 8·2% liczby światowej, zamiast 4·2% przed wojną; dowodzi to, że kraje zaoceaniczne, przede wszystkim zaś Azja, niezależniają się od europejskiego przemysłu bawełnianego zarówno pod względem półwyrobu, jak i tkanin gotowych i to pomimo poważnych perturbacji, spowodowanych przez wypadki polityczne w Chinach i Indjach. Niewątpliwie przewaga Europy i Stanów Zjedn. nad resztą świata jest stale olbrzymia, i moment, gdy zostaną one zdane na swe rynki wewnętrzne, nie da się jeszcze określić ani w przybliżeniu, niemniej jednak tendencja jest w rozwoju wypadków najzupełniej wyrażna.

FRANCJA

BUDŻETY POSIADŁOŚCI KOLONIALNYCH. — Pozycja budżetu francuskiego, zwana budżetem kolonii, wynosi w r. b. sumę łączną fr. fr. 573 miljn., z czego fr. 471 miljn. przypada na utrzymanie wojsk kolonialnych, fr. 58 miljn. na więziennictwo, domy poprawy i t. p. i tylko fr. 43 miljn. na istotną działalność kolonialną; w tej ostatniej sumie fr. 27 miljn. wynoszą subsydia dla kolonii o nieznacznie ważnym budżecie i fr. 16 miljn. wydatki paryskiej centrali Ministerstwa Kolonii. Oczywiście jest, że sumy powyższe stanowią zaledwie drobną częśćkę wydatków publicznych francuskiego imperjum kolonialnego. Porównanie zaś kredytów, zawartych w budżecie metropolji, z budżetami poszczególnych kolonii daje dopiero właściwy obraz sytuacji, wskazując nie-

zmiernie jasno na ich samostarczalność skarbową; budżety najważniejszych posiadłości, podległych Ministerstwu Kolonii, reprezentują następujące sumy (zaokrąglone — w miljn. fr. fr.):

Indochiny	1.700
Afryka Zachodnia (A. O. F.)	850
Afryka Równikowa (A. E. F.)	312
Madagaskar	470
Réunion	40
Gwadelupa	45
Martynika	92
Gujana	15
Somali (Djibouti)	16
N. Kaledonia	36
N. Hebrydy	5
Oceania	15
S-t Pierre et Miquelon	10
Posiadłości w Indjach	27
Kraj mandatowy Togo	52
" " Kamerun	125

Razem z niektórymi innymi drobnymi posiadłściami budżety terytoriów, podległych Ministerstwu Kolonii, stanowią sumę około fr. fr. 4 miljard. Dodac do tego jeszcze należy budżety posiadłości północno-afrykańskich (podległych Min. Spraw Wewnętrznych) t. j. Algieru — fr. 2 miljard., Marokka — fr. 1 miljard. i Tunisu — fr. 525 miljn., oraz budżety podległych Min. Spraw Zagranicznych mandatów w Azji, t. j. Svrji i Libanonu, wynoszące fr. 250 miljn. Razem więc otrzymujemy sumę prawie fr. fr. 8 miljard., obejmująca jedynie wydatki, czynione z własnych dochodów poszczególnych kolonii. Dotacje z budżetu metropolji, poza wymienionymi powyżej dwoma pozycjami o zupełnie specjalnym charakterze, są zupełnie znikome; w praktyce sprowadzić je można do subsydjów na zwalczanie epidemji śpiączki, udzielanych Afryce Równikowej (fr. fr. 21 miljn.) i Kamerunowi (fr. fr. 3 miljn.).

Zaznaczyć należy, że budżety te dotyczą kompleksu krajów, posiadającego około 60 miljn. ludności, a którego działalność handlowa reprezentuje równowartość fr. fr. 32 miljard.

ANGLJA

TRUDNOŚCI FINANSOWE. — Przesilenie gospodarcze, przeżywane przez Anglię, w nadzwyczaj niepomyślny sposób odbija się na stanie angielskich finansów. Najwięcej przesileniem dotknięte są wielkie podstawowe przemysły angielskie, a więc kopalnictwo węglowe, przemysł metalurgiczny, włókienniczy i to zarówno na rynkach wewnętrznych, jak przede wszystkim w eksporcie. Spadkowi eksportu towarzyszy nadto jego deficytowość. Wszystkie te przyczyny obniżają znacznie z roku na rok dochód społeczny Anglii, podczas gdy równocześnie bezrobocie wzrasta, przekraczając liczbę 2.100.000 bezrobotnych i powodując z tego tytułu wzrost wydatków państwowych.

Sprawozdanie z wykonania budżetu za pierwsze półrocze obecnego roku budżetowego, t. j. od 1 kwietnia do 30 września r. b., świadczy dostatecznie o pogarszającej się sytuacji finansowej Anglii. W porównaniu z odnośnym półroczem r. ub. deficyt budżetowy wzrósł z £ 72 miljn. do £ 81 miljn. Oznacza to porażkę budżetu Snowdena, który przewidywał na 1930 r. wzrost wydatków o £ 32 miljn., a dochodów o £ 55 miljn. Otóż podczas gdy w pierwszym półroczu r. b. wydatki wzrosły o £ 19 miljn., to równocześnie wpływy wzrosły w tym okresie jedynie o £ 11 miljn. Jakkolwiek liczba ta jest

i tak niższa od preliminowanej, to jednak nie oddaje należycie istotnego stanu rzeczy, gdyż wpływy skarbowe wzrosły w omawianym okresie dzięki użyciu funduszu rezerwowego w wysokości £ 16 miljn., tak że w istocie wpływy ze źródeł podatkowych zmalały o £ 4½ miljn. w porównaniu do pierwszego półrocza r. ub.

Ten spadek wpływów jest niewątpliwym wynikiem kryzysu gospodarczego, podczas bowiem, gdy oczekiwano dzięki zwiększeniu świadczeń z podatku dochodowego wzrostu rocznych wpływów z tego źródła o £ 21 miljn., to tymczasem w pierwszym półroczu r. b. wpływy Income Tax wzrosły jedynie o £ 2'3 miljn. Podatnik brytyjski doszedł do granicy swych zdolności płatniczych. Min. Snowden oczekiwał również wzrostu wpływów z opodatkowania wielkich dochodów o £ 7'5 miljn. rocznie. Tymczasem wzrost z tego źródła wyniósł w pierwszym półroczu jedynie £ 2 miljn. Jedynie podatek od spadków wpływa zgodnie z przewidywaniami budżetowemu.

Najlepiej jednak charakteryzuje obecną depresję gospodarki angielskiej spadek wpływów z tych źródeł podatkowych, które mogą być uważane za wskaźnik ożywienia przemysłowego i handlowego. I tak opłaty stempłowe, które miały przynieść o £ 1'5 miljn. więcej w ciągu roku, wykazują za pierwsze półrocze spadek o £ 3.680 tys., czyli w porównaniu z analogicznym okresem r. ub. o 31%. Spadek wpływów celnych również świadczy o osłabieniu tempa gospodarczego. Zamiast nadwyżki £ 3 miljn. w ciągu roku wykazują one w pierwszym półroczu deficyt £ 1.500 tys. Udział państwa w podatku od automobilu spadł o £ 373 tys., czyli o 23%. Wpływy pocztowe zmalały o £ 350 tys., czyli o 8%.

Równocześnie nowe wydatki są prawie w całości następstwem walki z bezrobociem. Zapomogi dla bezrobotnych pochłonęły bezpośrednio w pierwszym półroczu r. b. £ 12 miljn. zamiast £ 2.330 tys. w pierwszym półroczu r. ub. Kredyty, udzielone władzom lokalnym na roboty publiczne dla bezrobotnych, przekraczają znacznie sumę zapomóg rządowych bezpośrednich i gdyby nie zniżyła stopy procentowej, dzięki której wydatki te zostały częściowo skompensowane, wobec zmniejszenia kwot, przypadających na obsługę długów, deficyt budżetowy wyniósłby w stosunku do preliminowanego o £ 34 miljn. więcej niż w pierwszym półroczu r. ub.

Niewykonanie na całej linii preliminarza budżetowego wskazuje na to, że przeceniono zdolność płatniczą podatnika brytyjskiego, a równocześnie wskazuje na trudności, na jakie napotka ułożenie następnego budżetu. Jedynie znaczne zmniejszenie bezrobocia, którego narazie trudno oczekiwać, umożliwiłoby obniżenie wydatków, a przez to mogłoby poprawić sytuację Skarbu brytyjskiego. Ciągłe jednak brak na horyzoncie gospodarczym pomyślnych prognozyków. Mimo przysłowiowego bogactwa Anglii nie wydaje się, by długo mogło życie gospodarcze tego kraju znosić obecną presję podatkową oraz z roku na rok wzrastające deficyty budżetowe.

B. Rm.

ZNIESIENIE ZAKAZU PRZYWOZU BARWNIKÓW. — Wielka Brytania stoi przed polityczno-handlowym krokiem wielkiego znaczenia nie tylko dla wewnętrznej swej sytuacji gospodarczej, ale i dla ogólnoeuropejskich międzynarodowo-

wych stosunków handlowych. Idzie, mianowicie, o to, iż zgodnie z zapowiedzią Prezesa Board of Trade, Min. Grahama, Rząd zamierza nie przedłużać wygasającego w dn. 15 stycznia 1931 r. t. zw. Dyestuffs Import Regulation Act, normującego przywóz barwników w granice Wielkiej Brytanii, a obowiązującego od grudnia 1920 r. Ustawa wspomniana została uchwalona poto, aby utworzona w 1919 r. British Dyestuffs Corp. (powstała ze sfuzjonowanych firm Huddersfield Ltd., Blackley Ltd. oraz Claus & Co. Ltd.) mogła przeprowadzić swój cel, dla którego została powołana, a mianowicie stworzyć samowystarczalność Wielkiej Brytanii w dziedzinie barwników. Ustawa z 1920 r., uchwalona na przeciąg 5 lat chwilowo, a przedłużona następnie jeszcze o 5, wymagała dla każdorazowego przywozu zagranicznych barwników specjalnego pozwolenia. British Dyestuffs Corp. (do której Rząd dołożył £ 1.2 miljn.) nie potrafiła sobie dać zresztą rady ze swemi zadaniami, aż dopiero w 1926 r. weszła ona do wielkiego trustu chemicznego Sir Alfreda Monda, obecnego Lorda Melchetta — Imperial Chemical Industries Ltd. Działając w obrębie tego trustu, doprowadziła ona już do tego, że zaopatruje w barwniki 90% zapotrzebowania krajowego, jeśli chodzi o ilość, 72% — o wartość. Rozumie się, iż w wypadku zniesienia Dyestuffs Import Regulation Act udział ten spadnie, ale mimo to zsyndykalizowani spóżywcy barwników (British Colour Users Association) przekonali Rząd, iż ich koszty produkcji wobec wyśrubowanej ceny barwników nie mogą być tak wydatnie obniżone, jak tego wymagałyby względy konkurencyjne (spadek wywozu produktów włóknistych). Zakaz przywozu więc prawdopodobnie upadnie, co, rzecz prosta, postawi odrazu na porządek dzienny sprawę ewentualnego porozumienia międzynarodowego przemysłowców chemicznych.

Jeśli chodzi zaś o oddźwięk, jaki zniesienie zakazu przywozu barwników do Anglii wywołać może w międzynarodowej polityce handlowej, to trzeba zwrócić uwagę, iż genewska konwencja z dn. 8 listopada 1927 r. o zniesieniu zakazów i ograniczeń przywozu i wywozu doszła do skutku w swej obecnej, niekompletnej formie (t. j. z „wyjątkami”) tylko dlatego, iż w czasie konferencji w październiku i listopada z 1927 r., gdy wypracowywano tekst konwencji, delegat Wielkiej Brytanii właśnie z uwagi na obowiązujący Dyestuffs Import Regulation Act zmuszony był do wyjęcia zakazu przywozu na barwniki z pod ogólnej zasady zniesienia wszelkich zakazów, stypulowanej przez konwencję w pierwotnym brzmieniu jej projektu. Dopiero opierając się na „zachwianej w ten sposób równowadze wymiany” Niemcy ze swej strony zgłosiły i swoje „wyjątki” (węgiel w przywozie i złom żelazny w wywozie), co pociągnęło odrazu falę innych takichże „wyjątków” ze strony jeszcze i innych państw. Tak stworzony został art. 6 konwencji, który w następstwie stał się jednym z powodów, dla którego Polska nie mogła przystąpić do konwencji, pociągając tem samem 12 państw, które konwencję ratyfikowały i gotowe były do niej przystąpić, do wycofania się z niej z chwilą wchodzenia jej w życie z dniem 1 lipca r. b.

Skoro więc obecnie w styczniu 1931 r. Dyestuffs Import Regulation Act ma wygasnąć, musi również odpaść zastrzeżenie Niemiec, uczynione w czasie konferencji

1927 r. a zastrzeżające prawo zatrzymania przez to państwo zakazów przywozu węgla i wywozu złomu. Odpaść też muszą i inne tego rodzaju „wyjątki”. Istnieje więc możliwość, iż zniesienie brytyjskiego zakazu przywozu barwników stworzy istotnie „nową sytuację” w dziedzinie międzynarodowych zakazów przywozu wywozu, a, kto wie, przyczyni się, być może, również do wznowienia sprawy konwencji o zakazach przywozu i wywozu i do całkowicie pozytywnego tym razem jej załatwienia w stosunku do wszystkich państw Europy.

NIEMCY

SITUACJA PRZEMYSŁU OBUWIANEGO.

— Dodatnie saldo bilansu handlowego w dziedzinie przemysłu obuwianego, wynoszące za okres pierwszych 8 miesięcy r. b. około RM 20 miljn., jest dowodem, że Niemcy wyszli w walce z Bałą zwycięsko. Świadczą o tem również plany Bały wybudowania na niemieckim Górnym Śląsku własnej wielkiej fabryki, opartej na jego osobliwym systemie pracy. Realizacji tego planu stoi jednak na przeszkodzie nacisk opinii publicznej na czynniki rządowe, opinii, która w odniesieniu do tej gałęzi przemysłu okazuje niezwykłą troskliwość. Źródła tego stanu należy doszukiwać się w gwałtownych zmianach, którym podlegał w ostatnich latach bilans handlowy tej gałęzi. Gdy w 1925 r. wynosiło jego dodatnie saldo ponad RM 15 miljn., w 1926 r. spadło ono do niecałych RM 3 miljn., ażeby następnie w 1928 r. przejść w deficyt, sięgający RM 16 miljn. Ten spadek, przekraczający, jak widzimy, RM 30 miljn., musiał wywołać zaniepokojenie opinii o los tej tak ważnej gałęzi gospodarstwa niemieckiego, która sama jedna zatrudnia 100.000 robotników i 15.000 urzędników, produkując rocznie 73 miljn. par obuwia (stan z 1929 r.) wartości RM 750 miljn. Zajmuje ona zatem trzecie po Stanach Zjedn. i Anglii miejsce w światowym przemyśle obuwia mechanicznego. Rzemiosło szwiewskie odgrywa w Niemczech w przeciwieństwie np. do nas zupełnie minimalną rolę, dostarczając na rynek zaledwie 3—4 miljn. par obuwia rocznie.

Według opinii Dr. Prerau (w czasopiśmie „Der Deut-che Volkswirt”) postępy, jakie niemiecki przemysł obuwiany uczynił pod wpływem ataku Bały, polegały głównie na tem, iż przeszedł on do wyrobu lekkiego obuwia, niskiej jakości i dzięki obu tym czynnikom bardzo taniego. Również i w dziedzinie techniki produkcji próbowano naśladować B tę, niektóre fabryki wprowadzały „pas ruchomy”, ale bez większych rezultatów. Źródło powołania Bały polega, zdaniem wspomnianego autora, zgoła na czem innym. Oto udoskonalit on proces zakupu surowców i sprzedaży gotowych wyrobów, które to procesy są w tym właśnie przemyśle źródłem największych naogół strat. Dlatego należy dążyć nie do koncentracji poziomej, ale pionowej; nie do fuzji poszczególnych fabryk w jedno olbrzymie przedsiębiorstwo, ale do organizacji wspólnych biur zakupu (skóra, materiały włókiennicze, karton i t. d.), wspólnej reklamy i — co najważniejsze — wspólnej sprzedaży. Na tej jedynie drodze można, zdaniem autora, osiągnąć bardzo znaczne oszczędności, obniżając koszty zakupu i koszty sprzedaży.

Są, oczywiście, i inne problemy, które

ten przemysł musi rozwiązać, mianowicie zagadnienie mody i specjalizacji. Moda, kapryśnie zmieniająca się z roku na rok, w stopniu nieznanym przed wojną, czyni na kontynencie europejskim prawdziwe spustoszenia w całym przemyśle konfekcyjnym. Ameryka, ściśle mówiąc Stany Zjednoczone, rozwiązały to zagadnienie w ten sposób, iż tam przemysł sam dyktuje zmiany mody, posługując się nią, jako czynnikiem, ożywiającem koniunkturę. Na tę drogę winien wstąpić również i przemysł europejski, wymaga to jednak silnej organizacji przemysłu. W chwili obecnej jest stan taki, iż na modę wpływają zgoła nieprzewidywalne czynniki; dzięki temu np. przemysł mechanicznego obuwia wyrabia aż kilka tysięcy modeli, co wyklucza jakąkolwiek racjonalizację.

Nie lepiej przedstawia się położenie o ile chodzi o specjalizację. Tylko nieliczne fabryki wyspecjalizowały się w produkcji np. obuwia dzieciennego, sportowego; naogół wszystkie fabryki wyrabiają zarówno obuwie męskie, jak i damskie. Ten stan rzeczy wymaga stanowczej zmiany, o ile się myśli poważniej o racjonalizacji; należałoby dążyć do tego, aby po szczególne fabryki wymieniły pomiędzy sobą klientelę. Potrzeba na to pieniędzy, w czasie bowiem przejściowego okresu mogłoby się niejedno przedsiębiorstwo załamać, i sprawa byłaby przegrana. Zasadniczo jednak jest ta rzecz możliwa do zrealizowania.

J. B.

CZECOSŁOWACJA

POLITYKA CEN. — W obecnym kryzysie gospodarczym Czechosłowacji wysuwają się na czoło zagadnienia dwa ujemne objawy: 1) znaczna rozpiętość między cenami, jakie otrzymuje rolnik za swe produkty, a cenami, które za te same produkty płaci konsument; 2) zachwianie dotychczasowej równowagi między cenami artykułów rolniczych i przemysłowych. Ponieważ dotychczasowe środki, mające na celu podniesienie cen produktów rolnych, okazują się nie wystarczające, zwrócono uwagę również i na powyższe objawy, których usunięcie mogłoby znacznie złagodzić obecny kryzys gospodarczy. Akcja idzie przede wszystkim w kierunku potaniaenia w detalu artykułów żywnościowych, których ceny utrzymują się przeważnie na poziomie przedkryzysowym i na które zniżka produktów rolniczych pozostała prawie bez wpływu. W tym kierunku istnieje silny nacisk opinii publicznej, opowiadają się za tem również i sfery agrarne, widząc w poprawie zbytu produktów rolnych znaczną pomoc dla rolnictwa.

Druga akcja zmierza do obniżenia cen pewnych podstawowych półfabrykatów przemysłowych, jak np. żelazo, cement i t. p. które utrzymują się stale na jednym poziomie i są za wysokie w stosunku do zmniejszonej siły ku na ludności, a zwłaszcza rolników. Co się tyczy zniżki cen pewnych półfabrykatów przemysłowych, to np. niedawno odbyła się konferencja kartelu żelaznego w sprawie obniżki cen żelaza surowego. Opinia publiczna, jak również szczegółowo opracowany elaborat Ministerstwa Aprowizacji o kosztach własnych produkcji żelaza, domagają się zniżki cen żelaza o co najmniej 15%, a więc wyrównania ich z poziomem cen żelaza w Niemczech.

Kartel zamierza zniżyć ceny zwyczajnych gatunków żelaza zaledwie o 5%, blachy zaś o 7½%.

Akcja w kierunku zniżenia cen jest obecnie przedmiotem stałych obrad ministrów gospodarczych. Za nią wypowiadają się Ministrowie: Apropowizacji i Rolnicwa, natomiast wielkie trudności czyni Ministerstwo Handlu i Przemysłu, naturalnie pod naciskiem zainteresowanego w tej sprawie kupiectwa i sfer przemysłowych. Należy zauważyć, że do akcji tej zarówno partje polityczne, jak i opinja publiczna przywiązują wielką wagę.

WĘGRY

PRZESUNIĘCIA W HODOWLI ŚWIŃ.

Węgierski Instytut dla Badania Konjunktury Gospodarczej zaczął niedawno zbierać bezpośrednio od hodowców dane, dotyczące m. in. hodowli trzody chlewnej. Z zebranych po raz pierwszy w tej drodze danych wynika, że ilość świń tłuszczowych, tuczonych na obszarach dworskich, była we wrześniu r. b. o 4% mniejsza, ilość świń mięsnych zaś o ok. 108% większa od ilości, hodowanej w odpowiednim okresie czasu w r. ub. Ilość świń tłuszczowych, wstawionych w miesiącu wrześniu na hodowlę, była o ok. 31% mniejsza od sprzedaży tychże świń w tym miesiącu, przy świniami mięsnych jednak ilość ta była o blisko 103% większa od sprzedaży. Dane te świadczą o przesunięciu w hodowli trzody chlewnej; znaczenie hodowli trzody mięsnej wzrasta. Mimo to jednak narazie przeważa jeszcze hodowla świń tłuszczowych. Biorąc bowiem za podstawę hodowlę na obszarach dworskich, ilość tuczonych świń mięsnych stanowi ok. 37% pogłowia tuczonych świń tłuszczowych. Przed rokiem ilość ta stanowiła 11%. Większość sprawozdań świadczy ponadto, że wśród hodowców panuje jeszcze wciąż niechęć do wstawiania świń na hodowlę, mnożą się jednak już głosy, że przy obecnych niskich cenach pasz warto się przecież nią zajmować.

TURCJA

PAŃSTWOWE PRZEDSIĘBIORSTWO ŻEGLUGOWE.

Powojenna Turcja czyni duże wysiłki w celu gospodarczego podniesienia kraju, wyczerpanego długotrwałymi wojnami, najpierw bałkańskimi, później wielką wojną światową, wreszcie wojną z Grecją. Do ciekawych na tem polu poczynań należą także usiłowania, uwieńczone już zresztą realnymi skutkami, zorganizowania własnej żeglugi morskiej. Turcja zarówno ze względu na swe położenie geograficzne, jak i na specyficzne stosunki wewnętrzno-gospodarcze (słabo rozwinięta sieć kolejowa), zmuszona jest zegludze morskiej poświęcać bardzo wiele uwagi. Turecka flota handlowa znajduje się jeszcze niemal w powijkach. Mimo stosunkowo rozwiniętego handlu morskiego, Turcja przedsiębiorstw żeglugi dalekiej, łączącej ją z zagranicą, prawie nie posiada. Jedynie żegluga kabotażowa, wzdłuż charakterystycznie powycinanego wybrzeża tureckiego, należy do gałęzi krajowego przemysłu. Jeżeli zaś chodzi o komunikację morską z zagranicą, to jest ona prawie w całości opanowana przez obce przedsiębiorstwa, przede wszystkim włoskie, greckie, angielskie,

francuskie, niemieckie i t. d., ciągnące stosunkowo znaczne dochody z handlu morskim Turcji.

To też dążeniem dzisiejszej Turcji jest stopniowe wyzwianie się z przewagi obcej w dziedzinie żeglugi morskiej.

Przedewszystkiem powołane zostało w Turcji, podobnie jak w Polsce, państwowe przedsiębiorstwo żeglugi morskiej, które rozpoczęło swą pracę obok kilku prywatnych, niewielkich zresztą, przedsiębiorstw tureckich. W pierwszym okresie swojej działalności przedsiębiorstwo to, którego nazwa oficjalna brzmi „Seyr-i-Sefain”, zajęło się zorganizowaniem wyłącznie żeglugi kabotażowej. Ostatnio zaś przystąpiło ono do uruchamiania zagranicznych linii okrętowych, nabywając za granicą szereg dużych statków na potrzeby tych linii. Dziś „Seyr-i-Sefain” jest prodującym przedsiębiorstwem żeglugowym powojennej Turcji.

Na początek r. b. tabor pływający „Seyr-i-Sefainu” składał się z:

	1924	1925	1926	1927	1928	1929
I kl.	17.599	25.017	30.520	35.232	38.035	39.601
II kl.	23.894	35.472	41.975	46.382	50.015	50.698
Pokładowi	242.576	254.508	286.601	279.437	286.684	273.121
Razem	284.069	314.997	359.096	361.051	374.734	363.420

W tym samym okresie przewieziono na tych liniach następujące ilości towarów (w belach):

1924	1.150.323
1925	1.590.963
1926	2.243.565
1927	2.501.997
1928	2.567.016
1929	2.668.202

Niezależnie od wymienionych linii pocztowych „Seyr-i-Sefain” utrzymywało 17 promów parowych, które przewoziły pasażerów przez Złoty Róg i Bosfor. Na promach tych przewieziono w 1929 r. 11.210.607 pasażerów. Zdaje się, że potrzeby komunikacyjne w zakresie żeglugi kabotażowej zostały przez tabor przedsiębiorstwa „Seyr-i-Sefain” zaspokojone. To też w r. b. przedsiębiorstwo przystąpiło do zorganizowania linii zagranicznych. Pierwszą tego rodzaju linię założono na szlaku Stambuł—Smyrna—Aleksandria. Jest to najkrótsze połączenie między temi portami. Osobowo-towarowej komunikacji na tej linii przedtem nie było. Smyrna wogóle nie miała dotychczas bezpośredniej łączności z linią Stambuł—Egipt. Na linię tę postawiono narazie trzy statki.

Dalszą linią zagraniczną, do której organizacji „Seyr-i-Sefain” ma przystąpić w najbliższym czasie, będzie linia Stambuł—Marsylja. Dyrekcja przedsiębiorstwa zamierza zakupić jeszcze kilka statków za granicą dla celów żeglugi zagranicznej.

Przedsiębiorstwo rozporządza także własną niewielką stocznia, w której remontuje swe mniejsze statki. Obecnie urzędzenia tej stoczni są uzupełniane, tak że niebawem będzie ona mogła przystąpić do budowy mniejszych jednostek pływających dla żeglugi przybrzeżnej.

H. Tetzlaff

ŁOTWA

ZAWARCIE TRAKTATU HADLOWEGO LITEWSKO-ŁOTEWSKIEGO. — W połowie listopada r. b. został parafowany układ handlowy litewsko-łotewski.

Po wielu latach przewlekłych rokowań, dzięki dużym ustępstwom delegacji łotew-

	Liczba	Pojemność
		b. r. t
Duże parowce	9	38.473
Średnie „	11	13.616
Małe „	7	1.967
Razem:	27	54.056

Parowce te utrzymywały komunikację kabotażową na morzu Marmara, Czarnem i Śródziemnem.

Na morzu Marmara czynne były następujące linie pocztowe: Stambuł—Ismid, Stambuł—Moudania¹⁾, Stambuł—Panderma²⁾, Stambuł—Karabigo, Stambuł—Yalowa; na morzu Śródziemnem: Stambuł—Imbros—Bozdjaada (Tenedos), Stambuł—Edremid—Ayvalik, Stambuł—Smyrna, Stambuł—Smyrna—Antalya, Stambuł—Smyrna—Mersine; na morzu Czarnem: Stambuł—Trebizonda—Hopa, Stambuł—Trebizonda—Rizeh.

Na wszystkich tych liniach pocztowych przewieziono w ciągu ostatnich 6 lat następujące liczby pasażerów:

skiej, udało się wreszcie członkom obu delegacji doprowadzić do sfinalizowania rokowań.

Jak pisze w Nr. 262 urzędowa litewska „Lietuvos Aidas”, sam układ obejmuje postanowienia w sprawie praw obywatelskich, stanowiska prawnego osób prawnych, nawigacji i potraktowany jest częściowo narodowo, częściowo z punktu widzenia największego uprzywilejowania.

Do spisu uprzywilejowanych towarów należy wymienić ze strony litewskiej: żyto, pszenicę, konie, jaja, niektóre warzywa, jagody, oraz produkty przemysłu litewskiego, jak: śruby, nity i t. d.; ze strony łotewskiej natomiast spis obejmuje: obuwie kauczukowe i sportowe, tłuszcz kokosowy i oleje, nici i różne nieprodukowane na Litwie wyroby przemysłu łotewskiego. Obustronne ulgi taryfowe (celne) dla większości towarów wynoszą 50%, a dla niektórych nawet 75%.

Obydwie listy towarów, a więc zarówno litewska, jak i łotewska, oparte zostały na t. zw. klauzuli bałtyckiej, która przewiduje możność udzielania państwom bałtyckim między sobą (Litwie, Łotwie i Estonii) zniżek specjalnych, które nie podlegają klauzuli największego uprzywilejowania w stosunku do państw trzecich.

Według opinji obu delegacji, klauzula bałtycka winna być realizowana drogą wymiany takich towarów na zasadzie tej klauzuli, które jeden kraj produkuje z nadwyżką, a drugi odczuwa ich brak. Zasada ta jest słuszna, tylko, że zarówno Litwa, jak i Łotwa zbyt słabo forsowały ją w układzie przez siebie podpisanym. Można by wyliczyć cały szereg artykułów, zarówno jednej, jak i drugiej strony, które dałoby się podciągnąć pod tę zasadę.

W. R.

IRLANDJA

POLITYKA CELNA. — Obecny Rząd Wolnego Państwa Irlandzkiego nie jest, ściśle biorąc, wyznawcą żadnej z 2 doktryn handlu zagranicznego, a więc ani protekcjonizmu, ani handlu wolnego.

¹⁾ Połączenie z pociągiem do Brussy,

²⁾ „ „ „ Smyrny.

W swej polityce celnej usiłuje on znaleźć drogę pośrednią pomiędzy krańcowościami obu teorii. Będąc bardziej zbliżonym do odziedziczonej po rządach Wielkiej Brytanii zasady handlu wolnego. Rząd Saorstatu stoi wszakże na stanowisku, że, o ile tylko wprowadzenie cła daje się racjonalnie uzasadnić względami na rozbudowę istniejącej gałęzi przemysłu lub też na stworzenie nowej — cło wprowadzić należy. Ostatecznym celem tej polityki jest doprowadzenie kraju do stanu rzeczy, w którymby rolnictwo i przemysł wzajemnie się równoważyły.

Wychodząc z założenia, że każdy rodzaj cła winien być przed jego wprowadzeniem wszechstronnie zbadany, Rząd ustanowił stałą Komisję Cel (Tariff Commission), której zadaniem jest oświetlenie każdego projektu celnego pod kątem widzenia możliwych jego efektów na życie ekonomiczne kraju. Komisja dostępna jest dla projektów każdej gałęzi przemysłu, pragnącej skorzystać z dobrodziejstw protekcjonizmu.

Od chwili powstania Saorstatu (1922 r.) i do czasu ustanowienia Komisji Cel (1926 r.) zostały wprowadzone nowe cła na 13 grup towarowych, ponadto Komisja wprowadziła cła na 5 towarów. Wobec tego, że statystyki, dotyczące spowodowanych przez wprowadzenie lub wyższość cel skutków, zarówno w stosunku do wzrostu zatrudnienia w przemyśle krajowym, jak i w stosunku do zahamowania przywozu z zagranicy, dały naogół wyniki pozytywne — obecny Rząd jest skłonny rozszerzyć zarządzenia protekcyjne i na inne artykuły, nie schodząc wszakże ze stanowiska zasadniczego, opierającego się na przesłankach, że zarządzenia przeciwko wolnemu wwozowi winny dotyczyć tylko tych artykułów, któreby mogły być wyrabiane w kraju na zasadach racjonalnej kalkulacji kosztów, a zbędne ciężary o charakterze stałym nie powinny w następstwie tych zarządzeń dotknąć konsumenta.

Proces rozszerzania polityki protekcjonistycznej winien, w myśl zasad Rządu i Komisji Cel, posuwać się wolno i uwzględniać cały szereg zjawisk ekonomicznych. Dotychczasowe próby w tym kierunku wykazały, że pierwszym nieodzownym skutkiem wprowadzenia cła na dany artykuł jest jego podrożenie dla konsumenta. Regulacja ceny następuje dopiero po pewnym czasie, aż producent krajowy zdąży dostosować się do nowych wymagań, jakie w stosunku do chronionego artykułu powstały na rynku wewnętrznym. W międzyczasie jednak artykuł ten, czy to wwieziony, czy wyprodukowany na miejscu, sprzedawany jest po cenie wyższej. Przeciwdziałając się więc ultra-protekcjonistycznym projektom opozycji, Rząd obecnie twierdzi, że jednocześnie wprowadzenie cła na rozmaite artykuły spowodowałoby klęskę konsumenta, i że interes większości konsumentów wymaga stosowania polityki ochronnej z wielką oględnością.

W stosunku jednak do niektórych artykułów obecny Rząd Saorstatu stoi mocno na stanowisku wolnego wwozu. Dotyczy to w pierwszym rzędzie surowców rolniczych, spożytkowywanych przez irlandzkiego farmera dla celów hodowlanych jako pokarm dla bydła karmnego i mlecznego, oraz wszelkich artykułów żywnościowych, stanowiących podstawę pożywienia ludności.

W obu wypadkach pomiędzy stanowiskiem Rządu a projektami opozycji republikańskiej zachodzi głęboka różnica.

Ostatnia twierdzi, że zatrważający spadek powierzchni ziemi uprawnej w Irlandji jest niczem innym, jak tylko wynikiem nieograniczonego przywozu zagranicznego ziarna i pasz, i że tylko mur wysokich cel ochronnych na te artykuły może spowodować odrodzenie uprawy rolnej w kraju, która winnaby całkowicie zaspokoić zapotrzebowanie wewnętrzne i wytworzyć ponadto poważną pozycję eksportu.

Rząd zaś uważa, że żadne zarządzenia ochronne nie byłyby w stanie uczynić z Irlandji kraju, eksportującego zboża. Polityka Rządu idzie również w kierunku rozszerzenia powierzchni ziemi uprawnej, podniesienia jej wydajności oraz produkcji większej ilości pasz krajowych dla celów hodowlanych. Jednak jest on za zachowaniem obecnego mieszanego typu gospodarstw farmerskich z przewagą po stronie hodowli, dla której tuż pod ręką istnieje nieograniczony rynek zbytu w postaci Wielkiej Brytanji. Uważając ten rynek za podstawę bilansu handlowego Wolnego Państwa oraz dobrobytu farmera. Rząd dokłada wszelkich starań, ażeby zachować go i możliwie rozszerzyć.

Jeśli, mówią ekonomiści obozu rządowego, przyjąć projekt opozycji republikańskiej i obłożyć cłem importowane produkty rolne, dotknęłoby to w pierwszym rzędzie artykułów, przeznaczonych na pokarm dla bydła, nierogacizny, drobiu, koni i t. p., który to inwentarz żywy przedstawia w statystykach wywozowych Irlandji liczbę £ 31 miljn. rocznie pod postacią bydła karmnego, jaj, drobiu, nierogacizny, masła, mleka, śmietanki i t. p. Ocenie wwożonych produktów rolnych, które w stosunku do przemysłu rolnego Irlandji odgrywają rolę surowca, pociągnęłoby za sobą nieuchronnie obniżenie zysków farmera. Ten stan rzeczy, sam przez się negatywny, w niczem ponadto nie przyczyniłby się do powiększenia powierzchni uprawnej kraju; wręcz przeciwnie bowiem, w razie podrożenia artykułów pokarmowych nastąpiłby upadek hodowli wysokocennego bydła karmnego, stanowiącego podstawę ogólnego dobrobytu farmera, a więc i jego gospodarki czysto rolnej.

Co się tyczy podstawowych artykułów żywnościowych ludności Irlandji, to opozycja republikańska nie tylko że włącza je do swego systemu globalnego ocenia całego importu, ale idzie nawet dalej, domagając się np. całkowitego zakazu wwozu masła oraz wprowadzenia cła w wysokości sh 20 od cwt importowanych bekonów na dwa lata, poczem miałyby nastąpić całkowita prohibicja w stosunku również i do tego artykułu. Zdaniem ekonomistów republikańskich, okoliczność, iż tak typowo rolniczy kraj, jak Irlandja, sprowadza w dużych ilościach artykuły spożywcze, wykazuje, że pojemność jego rynku wewnętrznego pozostaje w zupełnej dysproporcji do wytwórczości krajowej i że jedynym sposobem zlikwidowania tej niernormalnej sytuacji jest wprowadzenie cel, pod których ochroną farmer irlandzki zacznie produkować dostateczne ilości artykułów, mogące zaspokoić całkowicie konsumcję wewnętrzną. Pod ochroną tych cel miałyby również nastąpić rozbudowa i powstanie nowych gałęzi przemysłu krajowego. Republikanie uważają, że dla zbytu produktów krajowych rynek wewnętrzny mógłby całkowicie zastąpić rynek Wielkiej Brytanji.

Kalkulacje Rządu są tu zupełnie od-

mienne. Stwierdza on mianowicie, że rynek wewnętrzny pochłania obecnie krajowych produktów rolniczych na sumę £ 20 miljn. rocznie, i że pojemność tego rynku nie dałaby się rozszerzyć ponad równowartość £ 3 miljn. Tak więc, perspektywy rynku wewnętrznego nie otwierają przed farmerem specjalnych korzyści w porównaniu z rynkiem Wielkiej Brytanji, który pochłania irlandzkich artykułów rolniczych na sumę około £ 30 miljn. rocznie, a z punktu widzenia swej pojemności przedstawia dla eksportu irlandzkiego możliwości nieograniczone.

Wypadałoby tu jeszcze nadmienić, że, co się tyczy np. bekonów, to Irlandja produkuje przeważnie wysokocenne gatunki tego artykułu i że, przeznaczając je na eksport do Anglii, woli dla własnej konsumcji nabywać tańsze gatunki zagraniczne, zaliczając różnicę w cenie na swój zysk.

MEKSYK

KRYZYS GOSPODARCZY. — Sytuacja gospodarcza Meksyku uległa ostatnio pogorszeniu, do czego poza przyczynami wewnętrznymi - gospodarczymi przyczyniła się sytuacja na rynku srebra oraz stan przemysłu naftowego. Ten ostatni, będący jednym z podstawowych bogactw kraju, upadł prawie zupełnie w wyniku nazbyt rygorystycznych przepisów prawnych, zwracających się przeciw kapitałom zagranicznym. Spadek cen srebra był zaś natyle silnym, że jego produkcja stała się nierentowną, również zamierając i pociągając za sobą eksploatację innych metali, występujących zazwyczaj w tych samych rudach co i srebro; jednocześnie zachwiała się oparta na srebrze waluta meksykańska, skłaniając Bank Państwa do wycofania z obiegu sumy 10 miljn. pesów. Postanowienie to nie da zapewne zamierzonych rezultatów, gdyż pieniądź srebrny oddawna już nie posiadał swej pełnej wartości nominalnej, mając dodatkowe pokrycie w zapasie złota i dewiz banku emisyjnego. Zapas ten zaś został naruszony na potrzeby budżetowe, wskutek spadku dochodów skarbowych, zarówno z podatków, jak i cel. W związku z tem powstają pomysły eliminowania złota z obiegu handlowego, na korzyść srebra, drogą ogłoszenia moratorium dla wszelkich zobowiązań złotych, jednocześnie jednak czynione są starania o zwiększenie krajowych zapasów złota, ku czemu zmierza zarządzenie obowiązkowego reimportu tego kruszcza, wywożonego w stanie surowym w rudach różnych innych metali.

Depresja daje się odczuwać również we wszelkich innych dziedzinach życia gospodarczego, poza górnictwem. Rolnictwo już od dwu lat miało zbiory bardzo niepomyślne i podobnie zapowiadają się przyszłe zbiory, w wyniku czego koniecznym było importowanie poważnych i płaconych złotem ilości artykułów spożywczych; z drugiej strony eksport rolny i ogrodniczy dotkliwie odczuł podwyższenie cel w Stanach Zjedn. i Kanadzie. Handel, zarówno jak i przemysł, cierpi na brak pieniądza i zacieśnienie rynku, reagując obniżeniem cen poniżej kosztów własnych, obniżeniem obrotów i częściowo likwidacją, co znowu wpływa ujemnie na dochody skarbowe. Handel importowy ogranicza się tak dalece, że odwoływane są nawet udzielone już zamówienia, wślad za czem następuje spadek wpływów celnych.

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTA- CJA HANDLU ZEWN. W PAŃSTW. ZAGR.

FINLANDJA. — Rewizja taryfy celnej. — Ponieważ prace nad nową taryfą celną przeciągają się, Rząd przed paru tygodniami złożył do Parlamentu projekt ustawy o cłach na 1931 r.

Paragraf 1 tego projektu postanawia, że w ciągu 1931 r. pobierane będą cła według taryfy z 1921 r., zmienionej szeregiem ustaw, jakie w międzyczasie zostały wydane, wraz ze zmianami, przewidzianymi w § 2 tego projektu, zawierającymi dość znaczne podwyżki szeregu stawek

Równocześnie z tym projektem wniesiony został projekt ustawy, uprawniającej Rząd do wprowadzenia w życie jeszcze w r. b. przewidzianych w wyżej wymienionym wniosku podwyżek celnych. W wypadkach, w których nowy projekt ustawy przewiduje niższe cła (w nielicznych pozycjach), ma być importerowi udzielany po wejściu w życie całej ustawy zwrot różnicy pomiędzy pobieraną stawką celną (dotychczasową) a stawką, przewidzianą w projekcie ustawy (obniżoną).

Wobec tego, że wspomniana ustawa o pełnomocnictwach Rządu została w dn. 15 listopada przyjęta w III czytaniu, Rząd niezwłocznie wprowadził omawiane podwyżki celne w życie.

Odnosnym rozporządzeniem Rządu zmienne zostało około 50 stawek celnych; najważniejsze z nich przedstawiają się, jak następuje:

(p. tabelę obok)

Nadto § 3 ustawy przewiduje cła rucho-
me dla żyta, uzależnione od prze-
ciętnych cen c. i. f. południowe porty kra-
jowe w gófficjalnych notowań, a mianowicie:

1) o ile ceny te wynoszą w ciągu 3
miesięcy za 1 kg:

a) więcej niż 1 mk. do 1'25 mk., to
cło od żyta pobierane będzie
w wysokości 1 mk.;

b) powyżej 1'25 mk. do 1'50 mk.—cło
wynosić będzie 0'75 mk.;

c) więcej niż 1'50 mk.—cło wyniesie
0'50 mk.

2) o ile cło od żyta niemielonego wy-
niesie:

a) 1 mk., to cło od mąki żytniej
ustalone zostanie w wysokości:
dla mąki niepyłkowej — 1'20 mk.
i pyłkowej — 1'90 mk.;

b) 0'75 mk. — cło dla mąki niepy-
łkowej — 0'95 mk. i pyłkowej —
1'50 mk.;

c) 0'50 mk. — cło dla mąki niery-
łkowej 0'75 mk. i pyłkowej 1'10 mk.

Wreszcie § 4 ustawy nadaje Rządowi
uprawnienia do podwyższenia (maksym-
um 4-krotnego) stawek, wymienionych
w pozycjach, oznaczonych gwiazdkami.
Podwyżki te mogą być jednakże usku-
tecznione tylko w tym wypadku, o ile
zainteresowani producenci złożą zapew-
nienie, że ceny na towary, wymienione
w tych pozycjach, utrzymane będą na po-
ziomie z dn. 1 listopada 1929 r. z wy-
jątkiem wypadków, gdy podwyżka cen
wywołana została zwykłą cen surowca
lub innych czynników produkcji.

Pozycje, oznaczone gwiazdkami, obe-
mują między innymi: kapelusze wykoń-
czone i niewykończone obuwie skórzane
wagi powyżej 400 g para; cement, ben-
zynę, gazolinę t. p., guziki drewniane, że-
lazne, rogowe i inne towary.

Poz. tar. celnej	Nazwa towaru	Cło od 1 kg w mk. fin.:	
		dotych- czasowe	obecnie obowią- zujące
3	Zwierzęta żywe:		
	bydło rogacze — żywej wagi	0'50	1'20
4	trzoda chlewna	1'40	2'—
9	Mięso wieprzowe w opakowaniu niehermetycznym solone lub wędzone	2'40	3'25
10	Innego rodzaju	2'—	2'50
	Mięso osobno niewymienione w opakowaniu nie- hermetycznym:		
12	Solone, wędzone lub suszone	1'80	3'50
13	Innego rodzaju	1'20	3'—
28 b	Oleomargaryna	0'60	1'60
	Zboże niemielone:		
30	a) żyto	0'75	1'25
	Uwaga: stawka powyższa będzie wówczas po- bierana, jeżeli cena żyta osiągnie najwy- żej 1 mk. fin. za 1 kg		
	b) jęczmień, gryka, proso	0'75	1'—
	Zboże mielone:		
40	mąka żytnia niepyłkowa	0'90	1'45
41	" " pyłkowa	1'30	2'25
	Uwaga: do poz. 40 i 41: Powyższe cła będą wtedy pobierane, jeżeli stawka celna dla żyta nie- mielonego wynosić będzie 1'25 mk. za 1 kg.		
42	a) mąka i kasza owsiana	0'80	0'95
	b) mąka i kasza jęczmienna oraz kasza gryczana i z prosa	1'—	1'50
	Mąka pszenna:		
44	pyłkowa	1'50	2'10
45	grysik pszenny	1'25	2'10
	Ziemniaki:		
	surowe:		
60	a) pochodzące z tegorocznych zbiorów i z wrze- śnia	0'75	1'50
	b) inne	0'15	0'45
61	Krajane i suszone	0'20	0'50
109	Chleb wszelkiego rodzaju osobno niewymieniony .	0'60	2'—
114	Kawa niepalona	8'—	10'—
115	" palona, również mielona	10'—	12'—
116	Namiastki kawy i dodatki do kawy wszelkiego ro- dzaju	6'—	10'—
	Cukier:		
118	Kryształ, cukier płynny, syrop	2'50	3'50
119	w kawalkach, głowach i cukier kandysowy	2'75	3'90
120	sproszkowany	2'75	3'90
121	Melasa	2'50	3'50
123	Cukier gronowy, syrop krochmalowy, cukier kroch- malowy, barwnik cukrowy również w stanie stałym bez alkoholu	2'50	3'50
	Wyroby z płyt i blach żelaznych lub stalowych osobno niewymienione:		
	emaljowane, cynowane, cynkowane lub po- kryte ołowiem:		
538	o wadze sztuki 1 kg i mniej:		
	a) emaljowane	3'—	4'—
539	o wadze sztuki powyżej 1 kg do 15 kg:		
	a) emaljowane	2'—	2'75
795	Szkoło okienne, również kolorowe, oraz szkło lu- strzane:		
	nieszlifowane w płaskich szybach, których dłu- gość i szerokość wynosi łącznie:		
	a) najwyższej 135 cm	0'90	1'—
	W taryfie wywozowej oprócz podwyższenia cła na papierówkę z 2 mk. do 5 mk. od 1 m ³ , wprowadzono nowe pozycje, a mianowicie:		
8	Kości bydłecze nieobrobione, rozdrobnione	—	0'10
9	Łom żelazny, oprócz galwanizowanego lub pokry- tego innymi metalami	—	0'10

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn.
23 listopada do 8 grudnia 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	23 — 30/XI		1 — 8/XII		Różnica (w %-ach) cen z 1 — 8 XII w stos. do cen z 23 — 30 XI
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Psz e n i c a:					
Berlin	25'05	5'97	25'10	5'98	+ 0'1
Praga	143'50	4'25	141'50	4'19½	— 1'3

Chicago	—	—	—	—	—
Buenos Aires	—	2:84	—	2:81	— 1:0
Liverpool	—	2:97	—	2:93	— 1:3
Wiedeń	23:90	3:35½	23:75	3:00	— 0:6
Hamburg	7:70	3:11½	7:50	3:03	— 2:5

Zyto:					
Berlin	14:85	3:54	15:47½	3:69	+ 4:2
Praga	93:50	2:76	93:50	2:77	—
Chicago	—	1:67	—	1:82	+ 8:9
Wiedeń	16:40	2:30	16:85	2:36½	+ 2:7

O w i e s:					
Berlin	14:15	3:37	14:21	3:38	+ 0:4
Praga	100:25	2:97	98:00	2:90½	— 2:2
Chicago	—	2:50	—	2:57	+ 2:8
Buenos Aires	—	1:63	—	1:64½	+ 0:9
Liverpool	—	2:28	—	2:30½	+ 1:0
Wiedeń	19:90	2:79½	19:80	2:78	— 0:5
Hamburg	4:45	1:80	4:48	1:81	+ 0:6

Jęczmień browarowy:					
Berlin	20:40	4:86	21:03	5:01	+ 3:0
Praga	134:00	3:97½	135:25	4:01	+ 0:9
Chicago	—	2:55	—	2:69	+ 5:4
Wiedeń	28:75	4:04	28:75	4:04	—
Hamburg	4:50	1:82	4:57	1:85	+ 1:5

Jęczmień zwykły:					
Berlin	17:62	4:19½	19:10	4:54½	+ 8:3

BYDŁO I MIĘSO

— Utrzymujące się już od dłuższego czasu bez zmian ogólne położenie rynku bekonowego w Anglii w II połowie listopada uległo pewnemu osłabieniu. Cena towaru spadła dość znacznie. Również obniżyły się notowania bekonu szwedzkiego i holenderskiego. W Austrii i Czechosłowacji pod wpływem znacznie zmniejszonych dowozów tak z Polski, jak i z innych krajów, ogólne położenie doznało lekkiej poprawy, i ceny podniosły się.

LONDYN. — Na rynku bekonów notowano oficjalnie — w sh za 1 cwt: duńskie Nr. 1 sizeable 74—76, — Nr. 2 73—75, — Nr. 3 67—68, ciężkie Nr. 1 74—76, — Nr. 2 72—74, szóstki Nr. 1 70—72, — Nr. 2 72, szwedzkie Nr. 1 sizeable 72, — Nr. 2 69, — ciężkie Nr. 1 71, — Nr. 2 68, holenderskie Nr. 1 sizeable 60—64, — Nr. 2 57—62, — Nr. 3 57—62, ciężkie Nr. 1 59—63, — Nr. 2 56—60, szóstki Nr. 1 58—62, — Nr. 2 52—60, polskie najchudsze 58—60, chude 56—58, — szóstki 55.

WIEDEŃ. — Notowano — w szyl. austr. za 1 kg żywej wagi: świnie słoninowe prima 1:45 — 1:50, angielskie krzyżówki 1:40 — 1:90, stare 1:35, chłopskie 1:40 — 1:55, mięsne lekkie z Polski 1:65 — 1:78, gruby towar 1:40 — 1:60.

PRAGA. — W jatkach Praga VII płacono — w Kcz. za 1 kg bitej wagi łącznie z podatkiem: cielęta 9:75 — 11:50, — wyjątkowo 12:00, świnie krajowe 9:00 — 10:50, — wyjątkowo 10:75, — polskie 9:50 — 11:00, bażony polskie 9:50 — 10:75. Na targu bydła żywego płacono bez podatku: woły kraj. 5:10 — 6:20, — stadniki 5:50 — 5:80, — krowy 4:50 — 6:00, — jałówki 6:00 — 7:10, polskie stadniki 4:30 — 6:30, — jałówki 4:75 — 6:50. Za świnie płacono: krajowe 7:25 — 7:60, słowackie 7:20 — 7:50, jugosłowiańskie 6:75 — 7:75, rumuńskie 7:10, polskie 7:00 — 7:70, bażony jugosłowiańskie 8:20, — węgierskie 8:25 — 9:00.

MASŁO

— II połowa listopada na rynkach zagranicznych masła zaznaczyła się

tendencją bardzo słabą przy znacznych dowozach towaru na rynek.

Maślarski rynek niemiecki, który przez cały niemal okres sprawozdawczy utrzymywał notowania cen na stałym poziomie, w końcu listopada uległ gwałtownemu załamaniu cen. Ceny spadły o RM 6 na 50 kg. Jeżeli uwzględnimy ostatnią zwykłą cła z RM 27:50 do RM 50 od 100 kg, to rzeczywiście niżka wynosiłaby Rm 17:25 na 50 kg. Ta katastrofalna niżka cen spowodowana została nagromadzeniem znacznych zapasów masła przez importerów niemieckich w przewidywaniu nastąpić mającej zwykłej cła oraz poprawy cen w okresie zimowym i przedświątecznym. Tymczasem konsumpcja w kraju jest dość nikła w związku z kryzysem, przeżywanym przez Rzeszę, a dowozy są znaczne, towar zaś oferowany po cenach konkurencyjnych.

Na angielskim rynku maślarskim również sytuacja przedstawia się niekorzystnie. W związku z niebywale w tym okresie niskimi cenami na masło w Anglii spożycie wzrosło; w dalszym ciągu obserwuje się dużą podaż, to też ceny, uległy silnej niżce.

W ostatnich dniach okresu sprawozdawczego dowozy masła polskiego były tak nikłe, iż nie uzyskały notowań.

BERLIN. — Ceny loco Berlin — w RM za 50 kg w końcu okresu sprawozdawczego wynoszą: I gat. 131, II gat. 117, III gat. 101.

LONDYN. — Notowania loco Londyn — w sh za 1 cwt: nowozelandzkie najlepsze 98 — 114, — niesolone 124 — 150, australijskie 104 — 130, — niesolone 100 — 128, duńskie 130 — 140, holenderskie 136 — 148, polskie 90 — 100.

JAJA

— W II połowie listopada na światowych rynkach jajczarskich miała miejsce duża niepewność i powstrzymanie się od czynienia większych zakupów.

Zapasy oraz dowozy jaj były dość duże, szczególnie znaczne ilości jaj napływać zaczęły z krajów południowych, aczkolwiek i kraje europejskie rozporządzały

dużymi ilościami towaru ze względu na łagodną pogodę. Chętnie nabywano jaja świeże drobniejszych gatunków po cenach przystępnych oraz jaja z chłodni. Na większych rynkach europejskich pojawiły się transporty jaj z Ameryki.

Koniec miesiąca zaznaczył się ogólną niżką cen. Poprawa spodziewana jest przed świętami, ale dowozy ulegną zmniejszeniu w razie nastania silniejszych mrozów.

Na rynku niemieckim w porównaniu z I połową miesiąca ceny prawie wszystkich gatunków uległy niżce. Towar polski utrzymał się na niezmiennym poziomie, a nawet cokolwiek zwyżkował. Ostatnio na rynku niemieckim panował spokój przy sytuacji trudnej dla jaj gatunków droższych.

Na rynku angielskim ceny uległy lekkiej wyżce. Ma to miejsce głównie wskutek zwiększonych dowozów, szczególnie z krajów południowych.

Na rynku austriackim ceny zwyżkowały, w końcu jednak miesiąca uspokoiły się.

Na rynku włoskim położenie spokojne przy dowozach większych, jak w I połowie miesiąca.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza z większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 27 listopada 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1.016 kg	za 1.000 kg	
Surówka:			
odlewn. Nr. III			
(2:5-3:0% Si)	3. 3.6	2. 9.6	2. 9.6
tomasowska	—	2. 8.0	—
fermatytowa	3.11.0	—	—
hematytowa	11. 5.0	—	—
Półwytwór:			
kęsy	—	3.12.6	3.12.6
plątyny	—	3.16.6	3.15.6
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	7. 0.0	4. 5.0	4. 5.0
belki	7. 5.0	3.14.6	3.14.6
kątowniki	7. 2.6	3.16.6	3.15.6
blacha okrętowa, rezerwarowa i t. p.	7.10.0	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	4.12.6	4.12.6
druk-walcówka	7.12.6	5. 2.6	5. 2.6
blacha tomasowska	8.15.0	4.18.0	4.18.0
blacha czarna (24 gage)	9. 0.0	—	—
druk ocynkow.	13. 0.0	6.15.0	6.15.0
gwoździe druc.	10. 0.0	5.10.0	5.10.0

Ogólne położenie na rynku starego żelastwa w tygodniu od 28/XI do 5/XII nie uległo żadnej wyraźnej zmianie.

W Niemczech tendencja była wyraźnie niżkowa, co tłumaczy się z jednej strony depresją gospodarczą, z drugiej zaś — czasem przedświątecznym. Na rynku reńsko-westfalskim dochodziły do skutku bardzo nieliczne transakcje po cenach wybitnie niżkowych (RM 40—42 za 1.000 kg staliwa).

W okręgach środkowych i wschodnich zaczyna się zarysowywać próba porozumienia handlujących żelastwem; rokowania w tej sprawie znajdują się jeszcze w stadium początkowym.

Oficjalnie notowane ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko - westfalska przedstawiały się, jak następuje:

	20/XI
Staliwo	44
Żelastwo I gatunku	42
Pakiety z blachy czarn. pras.	39
Otoczki wielkopieczowe	34
" martenowskie	36
Żelastwo mieszane	30/31
Żeliwo maszynowe tłucz.	59
" kupne	50/51

We Francji nie zaszły żadne zmiany w stanie rynku starego żelastwa, i ceny utrzymują się na niskim poziomie.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. za 1.000 kg loco Longwy — przedstawiały się, jak następuje:

	2/XII
Staliwo	170/180
Żelastwo I gatunku	150/160
Odpadki blachy niesortow.	50/60
" " pakietow.	110/120
Otoczki	120/130
elastwo mieszane	130/140
Żeliwo maszyn. tłuczone	275

Na rynku starych metali zarysowała się tendencja zniżkowa, spowodowana spadkiem cen nowych metali (z wyjątkiem stopów miedzi).

Oficjalnie notowane ceny w Niemczech — w RM za 1.000 kg loco Berlin — przedstawiały się następująco:

	28/XI	5/XII
Miedź — odpadki grube	91	92
Bronz — " "	86	87
Mosiądz — " "	71	70
Cynk stary	15	14
Ołów miękki stary	27	26

ANGLJA. — Tydzień sprawozdawczy, od dn. 28 listopada do dn. 5 grudnia, wykazał na rynku londyńskim dla miedzi tendencję zlekka zwyżkową. Notowania miedzi osiągnęły punkt kulminacyjny w dn. 2/XII, poczem zaczęły powoli spadać, utrzymując się jednak na ultimo na poziomie wyższym niż w końcu poprzedniego tygodnia. Inne metale miały tendencję zniżkową. Szczególnie spadły notowania cynku, co należy przypisać ostatecznemu rozbiuciu się rokowań o wznowieniu cynkowego

kartelu międzynarodowego, które się odbyły w Paryżu dn. 29/XI 1930 r.

Ruch cen poszczególnych metali w tygodniu sprawozdawczym przedstawiał się, jak następuje:

Miedź standard zyskała w ciągu tygodnia po £ 1¹/₁₆ zarówno przy sprzedaży gotówkowej, jak i terminowej. Miedź elektrolityczna pozostała bez zmiany, a miedź rafinowana zyskała £ 1. Cena blachy miedzianej utrzymała się bez zmiany.

Cyna wykazała stratę przy obu rodzajach transakcyj po £ 1¹/₈.

Ołów stracił przy sprzedaży gotówkowej £ ³/₈ i przy sprzedaży terminowej £ ¹/₈.

Cynk przy operacjach kasowych stracił £ ⁹/₁₆, a przy terminowych £ ¹/₂.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany, zarówno w sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej.

Antymon i platyna pozostawały bez zmiany.

Blacha biała straciła £ ¹/₈ na skrzynce o 120 arkuszach.

Rtęć pozostała bez zmiany.

Ruda wolframowa straciła sh ¹/₂ na 1% w tonnie.

Srebro straciło ⁹/₁₆ d na uncji przy obrocie kasowym i ⁷/₁₆ d przy operacjach terminowych.

Złoto zyskało ³/₈ d na uncji.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: rtęci, która notowana jest w £ za butlę, rudy wolframowej — w sh za 1% w tonnie, platyny — w £ za uncję, srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję oraz blachy białej — w sh za skrzynkę o 120 ark. 24 gage):

Metal	Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:			
	tydz. ultimo	maksy-mum	mini-mum	ulti-mo
Miedź:				
standard				
kasa	47- ¹ / ₁₆	50 ³ / ₈ - ¹ / ₂	48- ¹ / ₈	48- ¹ / ₈
term.	47- ¹ / ₁₆	50 ¹ / ₈ - ¹ / ₂	48- ¹ / ₈	48- ¹ / ₈
elektrol.	51-53	55-56 ¹ / ₂	51 ¹ / ₂ -53	52 ¹ / ₂ -53
rafinow.	48 ¹ / ₂ -49 ¹ / ₂	52-53 ¹ / ₂	49 ¹ / ₂ -50 ¹ / ₂	49 ¹ / ₂ -50 ¹ / ₂
blacha miedz.	84	84	84	84
Cyna:				
kasa	114 ⁷ / ₈ -15	114 ⁷ / ₈ -15	112 ³ / ₄ - ⁷ / ₈	113- ¹ / ₈
term.	116- ¹ / ₄	116 ¹ / ₈ - ¹ / ₄	114 ¹ / ₈ - ¹ / ₄	114 ¹ / ₈ - ¹ / ₈

Ołów:				
kasa	16 ³ / ₁₆	15 ⁷ / ₈	15 ³ / ₄	15 ¹³ / ₁₆
term.	16	16	15 ⁷ / ₈	15 ⁷ / ₈

Cynk:				
kasa	14 ⁵ / ₁₆	14 ⁷ / ₁₆	13 ³ / ₄	13 ³ / ₄
term.	14 ¹² / ₁₆	14 ¹³ / ₁₆	14 ⁵ / ₁₆	14 ⁵ / ₁₆

Glin:				
dla kraju	85	85	85	85
" zagr.	85	85	85	85

Antymon 46- ¹ / ₂	46- ¹ / ₂	46- ¹ / ₂	46- ¹ / ₂
--	---------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

Blacha biała	16	15 ⁷ / ₈	15 ⁷ / ₈	15 ⁷ / ₈
-------------------------------	----	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Rtęć	22 ⁵ / ₈	22 ⁵ / ₈	22 ⁵ / ₈	22 ⁵ / ₈
-----------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Nikiel:				
dla kraju	175	175	175	175
" zagr.	175	175	175	175

Ruda wolfram. 16	16	15 ¹ / ₂	15 ¹ / ₂
-------------------------	----	--------------------------------	--------------------------------

Platyna „Spong” 7	7	7	7
--------------------------	---	---	---

Srebro:				
kasa	16 ⁷ / ₁₆	16 ¹ / ₂	15 ⁷ / ₈	15 ⁷ / ₈
term.	16 ⁵ / ₁₆	16 ¹ / ₈	15 ³ / ₄	15 ³ / ₄

Złoto 85.1 ³ / ₈	85.2	85.1 ¹ / ₈	85.1 ³ / ₄
---	------	----------------------------------	----------------------------------

— Wewnętrzne ceny żelaza — w £ za 1.016 kg loco huta wysyłająca — przedstawiały się w następujący sposób:

	11/XII	24/XI
Surówka odl. Nr. III (2 ⁵ —3 ⁰ % Si)	3.3.6—3.16.6	3.3.6—3.16.6
Surówka marten. zasadowa	3.1.0 — 3.5.0	3.0.0 — 3.5.0
Kęsy	5.12.6—6.5.0	5.12.6—6.5.0
Szyny	8.10.0	8.10.0
Żelazo sztabowe	7.7.6 — 8.5.0	7.7.6 — 8.5.0
Żelazokształ.	8.10.0	8.10.0
Blacha okrętowa, mostowa i t. p.	8.15.0—8.17.6	8.15.0—8.17.6
Blacha czarna (24 gage)	8.12.0—9.12.6	8.15.0—9.15.0
Blacha ocynkowa. (24 g.)	11.5.0	11.5.0
Drut - walcówka	7.15.0	7.15.0
Bednarka	9.5.0—9.10.0	9.5.0—9.10.0
Koks wielkopieczowy	0.14.6	0.14.6

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60

z granicą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;

¹/₂ str.—zł 500; strony zwyczajne — zł 600,

¹/₄ str.—zł 350, ¹/₈ str.—zł 200, ¹/₁₆ str.—zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHALSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

BELGIJSKA SPÓŁKA AKCYJNA
 SOCIÉTÉ INDUSTRIELLE ET COMMERCIALE DES ANCIENS ETABLISSEMENTS
EMILE HAEBLER
 BRUKSELA, ŁÓDŹ, PIOTRKÓW

Bilans na 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY	Franki złote	STAN BIERNY	Franki złote
Nieruchomości	2,358.886'28	Kapitał	4,000.000'00
przychód w 1929/30 r.	5.497'66	Fundusz zapasowy	122.210'00
Maszyny, aparaty, utensylja	4,806.903'51	Amortyzacja budynków, maszyn i inwentarza	4,119.199'85
przychód w 1929/30 r.	41.245'87	Wierzyciele	1,091.453'43
Konie i wozy	4.067'47	Rozrachunek pomiędzy filjami	1,216.249'97
Inwentarz	19.676'26	Akcepty	987.976'97
przychód w 1929/30 r.	4.501'21	Rezerwa zysku z 1926/27 r. (patrz bilans z 30/VI 1927 r.)	147.206'52
Pozostałości w różnych maszynowych materiałach, bawełny i przędzy przędzalni „Dąbrowa” w Łodzi	476.234'72	Rachunek zysków i strat—zysk za 1929/30 r.	379.216'55
Pozostałości w surowcach, szkłe i materiałach hut szkła „Kara” i „Hortensja” w Piotrkowie	1,266.141'87		
Weksle w portfelu	55.627'47		
Gotówka i dewizy w kasie	194.047'89		
Papiery wartościowe	8.178'47		
Dłużnicy	1,480.609'94		
Rozrachunek pomiędzy filjami	1,216.249'97		
Rachunek zysków i strat—strata z 1928/29 r.	125.644'70		
	<u>12,063.513'29</u>		<u>12,063.513'29</u>

Rachunek Zysków i Strat na 30 czerwca 1930 r.

WINIEN	Franki złote	MA	Franki złote
Strata z 1928/29 r.	125.644'70	Zysk z produkcji	2,187.282'52
Podatki	397.038'56		
z tej sumy obciążono r-k rezerwy podatk. państw.	68.263'20		
Procenty i prowizje	239.445'17		
Opłata stemplowa	46.976'89		
Koszty handlowe	774.007'52		
Świadczenia socjalne	185.885'80		
Straty na klienteli	56.518'66		
Koszty sprzedaży szkła okiennego przez syndykat hut szklanych	176.456'57		
Zysk z 1929/30 r.	253.571'85		
	<u>2,187.282'52</u>		<u>2,187.282'52</u>

W myśl uchwały Ogólnego Zebrania z dn. 18 listopada 1930 r. należy stratę z poprzednich lat w wysokości Fr. zł. 125.644'70 pokryć funduszem zapasowym Fr. zł. 122.210'00, a nadwyżką straty Fr. zł. 3.434'70 zmniejszyć zysk w roku operacyjnym 1929/30. Pozostałość zysku z tego okresu Fr. zł. 375.781'85 należy zużyć na amortyzację maszyn, budynków i inwentarza.

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Rolniczo-Przemysłowe Ziemi Grójeckiej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, iż w dn. 30 grudnia 1930 r., o godz. 14 w Grójcu, w lokalu Spółdzielni Rolniczej Warszawskiej, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCYONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenie bilansu i r-ku Zysków i Strat za 1929/30 r., tudzież udzielenie absolutorjum Zarządowi;

- 4) Wybory władz Spółki;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swoje świadectwa tymczasowe lub kwity depozytowe, najpóźniej do dn. 23 grudnia 1930 r. włącznie w biurze Zarządu Zakładów Rolniczo-Przemysłowych Ziemi Grójeckiej w Grójcu.

W wypadku, gdyby Walne Zgromadzenie nie doszło do skutku z powodu braku quorum, drugi termin Zgromadzenia wyznacza się na dzień 13 stycznia 1931 r., przyczem w terminie tym Zgromadzenie będzie prawomocne bez względu na ilość przybyłych Akcjonariuszów.

Fabryka Przetworów Chemicznych „RĘDZINY“, S. A.

Bilans Zamknięcia na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY	zł	STAN BIERNY	zł	zł
Ziemia	37.500 ⁰⁰	Kapitał Zakładowy		1,950.000 ⁰⁰
Nieruchomości	905.436 ⁵⁰	Kapitał Amortyzacyjny	943.240 ¹⁴	
Maszyny, Aparaty i Urządzenia	2,048.560 ⁹⁷	z odpisu za 1929 r.:		
Kasa	10.144 ¹¹	Na Maszyny, Aparaty i Urządzenia	zł 204.856 ¹⁰	
Weksle	458.647 ¹³	Na Nieruchomości „	32.850 ⁷⁹	237.706 ⁸⁹
Papiery publiczne	19.935 ²⁵	Kapitał Zapasowy	169.495 ⁶¹	1,180.947 ⁰³
Produkty surowe, gotowe i materiały	1,904.689 ⁹²	z odpisu za 1929 r.	31.806 ⁷³	201.302 ³⁴
Dłużnicy — salda na rachunkach dłużnikach	465.946 ⁵⁹	Kapitał Rezerwy		183.110 ⁴⁶
		Kapitał Rezerwy Podatkowej za 1928 r., reszta	90.000 ⁰⁰	
		z odpisu za 1929 r.	96.800 ⁰⁰	186.800 ⁰⁰
		Kapitał Rezerw. Specjalnej		310.000 ⁰⁰
		Niepodniesione dywidendy		159.406 ⁹⁹
		Wierzyciele		1,358.607 ²⁷
		Rachunek Zysków i Strat		320.686 ³⁸
				<u>5,850.860⁴⁷</u>
				<u>5,850.860⁴⁷</u>

Rachunek Zysków i Strat do Bilansu na dzień 31 grudnia 1929 r.

DEBET	zł	zł	KREDYT	zł
Strata na dłużnikach		1.012 ⁹⁷	Pozostałość Zysku z 1928 r.	104.783 ²⁸
Swiadczenia Skarbowe:			Wpływy za kupony od papierów publicznych i procenty	27.266 ⁷⁰
Podatki Skarbowe i Komunalne		254.774 ⁸⁶	Odpis części opłac. w 1929 r.	
Swiadczenia Socjalne:			Podatku Dochodowego z Rezerwy Podatkowej za 1928 r.	110.200 ⁰⁰
Kasa Chorych, Ubezpieczenie od Wypadków, Fundusz Bezrobocia i Emerytalny		47.455 ⁰⁹	Dochód brutto ze sprzedaży	1,231.982 ³¹
Pensje Dyrekcji, Personelu i Koszty Zarządu		208.217 ⁵⁴		
Koszty Handlowe i Portorje		78.676 ⁰¹		
Utrzymanie nieruchom., szkoły i laboratorium		118.570 ²⁸		
Asekuracje ogniowe		24.607 ⁶⁴		
Odpisy:				
Na Kapitał Amortyzacyjny	237.706 ⁸⁹			
Na Kapitał Zapasowy	31.806 ⁷³			
Na Kapitał Rezerwy Podatkow.	96.800 ⁰⁰			
Na Sumy przechodnie	53.917 ⁹⁰	420.231 ⁵²		
Zysk do podziału za 1929 r.		320.686 ³⁸		
		<u>1,474.232³⁹</u>		<u>1,474.232²⁹</u>

Podział Zysków za 1929 r. na sumę zł 320.686³⁸

Stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów, odbytego w dn. 11/XI 1930 r., zysk ten podzielono, jak następuje:

	zł	zł
Na dywidendę:		
od 2.400 akcji I emisji po zł 65 ⁰⁰ od 1 akcji	156.000 ⁰⁰	
„ 600 „ II „ „ „ 32 ⁵⁰ „ 1 „	19.500 ⁰⁰	175.500 ⁰⁰
Na Kapitał ubezpieczeń ogniowych		50.000 ⁰⁰
Na tantiemę dla członków Zarządu		36.000 ⁰⁰
Na cele społeczne i dobroczynne		5.000 ⁰⁰
Pozostaje do przeniesienia na 1930 r.		54.186 ³⁸
		<u>320.686³⁸</u>

Z A R Z A D

Fabryki Przetworów Chemicznych „RĘDZINY“, S. A. w Rudnikach pod Częstochową

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że dywidendę za 1929 rok w wysokości:

Zł. 65⁰⁰ od 1 akcji I Emisji na okaziciela po Rb. 250 akcja
Zł. 32⁵⁰ od 1 akcji II Emisji na zasadzie świadectw tymczasowych imiennych po Zł. 650 akcja

wypłacać będzie począwszy od 15 grudnia r. b. Bank Handlowy w Warszawie, Centrala i Oddziały jego w Łodzi i Częstochowie.

W tym celu należy przedstawić w banku akcje i świadectwa tymczasowe do odpowiedniego ostemplowania.

Zarząd Spółki Akcyjnej
„Przemysł Jedwabny”

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 29 grudnia 1930 r., o godz. 12 w południe, w lokalu własnym w Łodzi, ul. Cegielniana Nr. 13, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu o stanie interesów;
- 3) Powzięcie decyzji, dotyczącej dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa;
- 4) Sprawa nowelizacji Statutu;
- 5) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów;
- 6) Wybory uzupełniające.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w dn. 29 grudnia r. b. odbędzie się w dn. 12 stycznia 1931 r., o godz. 12 w południe powtórne Walne Zgromadzenie z powyższym porządkiem dziennym, które w myśl § 17 Statutu będzie zdolne do powzięcia uchwał, bez względu na liczbę obecnych Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w tem Zgromadzeniu, winni do dn. 22 grudnia r. b. złożyć swe akcje lub odnośne zaświadczenia instytucyj bankowych.

ZARZĄD FIRMY

„TKANINY A. G. B.”
 S. A.

z siedzibą w Warszawie ogłasza niniejszem o zamierzonym przejęciu w drodze fuzji majątku firmy „LIOŃSKA TKALNIA JEDWABIU”, S. A., mającej siedzibę w Warszawie.

Zarząd Towarzystwa

Parcelacyjno-Budowlanego „TERENY”, S. A.

zawiadamia, że w dn. 30 grudnia 1930 r., o godz. 19 odbędzie się w lokalu biura Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Żórawia 33.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Upoważnienie Zarządu do zaciągnięcia pożyczki hipotecznej; 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub zaświadczenia depozytowe w biurze Zarządu Spółki na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

S. A. Browaru w Częstochowie daw. K. Szwede

Bilans per 30 września 1930 r.

STAN CZYNNY		zł
Gotówka		110.120 ⁴⁵
Weksle i papiery procentowe		30.465 ⁰²
Remanenty		245.284 ⁰⁴
Dłużnicy		41.317 ⁰³
Grunty, nieruchomości, inwentarze i urządzenia		890.035 ⁶⁹
Rachunki przejściowe i depozyty		6.130 ²²
Weksle protestowane		2.339 ⁴⁶
		<hr/>
		1,325.691 ⁹¹

STAN BIERNY		zł
Kapitał akcyjny		720.000 ⁰⁰
Kapitały własne		395.277 ³⁹
Wierzyciele		69.200 ⁵³
Rachunki przejściowe i depozyty		28.424 ⁷¹
Różnica		112.789 ²⁸
		<hr/>
		1,325.691 ⁹¹

Rachunek Strat i Zysków

STRATY		zł
Odpisy		7.412 ⁴⁶
Zysk		112.789 ²⁸
		<hr/>
		120.201 ⁷⁴

ZYSKI		zł
Różnica na sprzedaży		120.201 ⁷⁴
		<hr/>
		120.201 ⁷⁴

ZARZĄD

Warszawskiego Towarzystwa Fabryk Cukru
 S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że uchwalona na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów Spółki w dn. 26 listopada 1930 r.

**dywidenda za 1929/30 r. w wysokości
 zł 2 (dwa) od akcji**

wypłacana będzie w biurze Zarządu Towarzystwa, ul. Krakowskie-Przedmieście Nr. 7, od godz. 10 rano do 1 po południu, za przedstawieniem właściwych kuponów przy odpowiedniej deklaracji.

Towarzystwo Akcyjne

**„Teatr Polski w Ogrodzie Potockiego
 w Poznaniu”**

podaje do wiadomości, że

**Nadzwyczajne Walne Zebranie
 Akcjonariuszów**

w dn. 22 grudnia r. b. się nie odbędzie

Fabryka Przetworów Ziemniaczanych

„ZŁOTY POTOK”, S. A.

W ZŁOTYM POTOKU

Bilans Zamknięcia na 1 września 1930 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa		5.359'49
Nieruchomości:		
a) Grunty	51.600'00	
b) Budynki	<u>619.200'00</u>	670.800'00
Maszyny		420.990'00
Ruchomości		23.691'43
Towary:		
Syrop ziemniaczany i glukoza		225.470'05
Beczki		76.081'93
Opał		4.481'01
Chemikalja		11.675'64
Utrzymanie maszyn i budynków		23.899'79
Weksle		32.478'46
Inkaso weksli		2.130'05
Kaucje		1.200'00
Udziały		1.000'00
Dłużnicy		194.803'23
Straty z lat ubiegłych		2.094'90
		<u>1.696.155'98</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitał Zakładowy		525.000'00
„ Amortyzacyjny		67.523'24
„ Zasobowy		191'09
Wierzyciele		1.095.076'84
Zysk		8.364'81
		<u>1.696.155'98</u>

Rachunek Strat i Zysków na 1 września 1930 r.

	zł	zł
Rachunek utrzymania inwentarza żywego i martwego		5.768'82
Rachunek Pensji		43.704'46
„ Podatków		33.473'46
„ Utrzymania Maszyn		27.062'58
„ Ubezpieczeń Społecznych		11.935'28
„ Procentów		88.821'42
„ Asekuracji		10.048'14
„ Amortyzacji		67.523'24
„ Kosztów Handlowych		46.728'70
„ Prowizji		63.533'70
„ Dłużników: odpisano nieściągalne należności		22.141'90
Z y s k		8.364'81
		<u>429.106'51</u>

	zł	zł
Rachunek Warsztatu Mechanicznego		1.263'41
„ Syropu		321.321'65
„ Wytłoków		3.864'41
„ Mączki Ziemniaczanej		102.657'04
		<u>429.106'51</u>

Buchalter:
(—) W. Kulawczyk.

Zarząd Sp. Akc.

Fabryki Olejów i Tłuszczów Roślinnych

„J. D. POTOKA SYNOWIE“

W BĘDZINIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 2 stycznia 1931 r. o godz. 5 po południu odbędzie się w biurze Zarządu w Będzinie, ul. Małobądzka 49

Nadzwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym (§ 49 Statutu z dn. 29 lipca 1910 r.):

- 1) Uzgodnienie Statutu Spółki z dn. 29/VII 1910 r. z przepisami Prawa o spółkach akcyjnych z 22/III 1928 r. i zmiana art. art.: 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18 projektu Statutu, przyjętego przez Nadzwyczajne Walne Zebranie z dn. 7/XI 1930 r.;
- 2) Uruchomienie nowego oddziału fabrycznego;
- 3) Uzupełnienie wyborów Władz Spółki oraz ustalenie wynagrodzenia tychże;
- 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w tem Zebraniu, winni złożyć akcje w Zarządzie Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zebrania. Zamiast akcji mogą być złożone dowody zdeponowania akcji w bankach.

SĄD OKRĘGOWY W SAMBORZE

Wydział II dn. 3 lipca 1930 r.

Firm. 207/30.

B. I. 120.

Zmiany i dodatki, odnoszące się do wpisanych do rejestru handlowego Firm spółek akcyjnych.

Przy Firmie: „Bitumen” Naftowa Spółka Akcyjna w Borysławiu z siedzibą w Borysławiu wpisano dn. 23 lipca 1930 r.

Na Walnem Zgromadzeniu akcjonariuszy, odbytem w dn. 16/VI 1930 r., a stwierdzonym aktem notarialnym z daty Lwów 16/VI 1930 r. Lrep. 115725, został w miejsce zmarłego, a temsamem ustępującego członka Zarządu b. p. D-ra Benedykta Altmana, wybrany członkiem zarządu Dr. Natan Nebenzahl, który będzie współpodpisywał Firmę w sposób statutem przewidziany.

Spółka Akcyjna

„A R M A“

zniża kapitał zakładowy o zł 270.000 z równoczesnym podwyższeniem do pierwotnej wysokości, t. j. zł 300.000 (Uchwała Walnego Zgromadzenia z dn. 30/X 1930 r.), wzywa przeto swych wierzycieli do zgłaszania pretensji w biurze Zarządu Spółki, Lwów, pl. Bema 3.

BROWAR KUNTERSZTYN, S. A. W GRUDZIĄDZU

Niniejszem zapraszamy poraz drugi naszych PP. Akcjonariuszy na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

naszego Towarzystwa na **czwarteK, dn. 18 grudnia 1930 r. o godz. 10 przed poł.** w lokalach naszego Towarzystwa w Grudziądzu, ul. Ks. Budkiewicza 35.

Porządek dzienny:

- 1) Przedłożenie sprawozdania rocznego, bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat za rok obrachunkowy 1929/30, oraz sprawozdania rewizora ksiąg;
- 2) Ustalenie dywidendy;
- 3) Powzięcie uchwały odnośnie udzielenia absolutorjum Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej;
- 4) Wybory dodatkowe do Rady Nadzorczej;
- 5) Zmiana statutu;

Zamiast dotychczas obowiązującego statutu, który w wszystkich swych artykułach ma być zniesiony, ma być uchwalono, równocześnie z przystosowaniem się do przepisów rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. (Prawo o spółkach akcyjnych) zaprowadzenie następującego statutu:

§ 1.

Towarzystwo jest Spółką Akcyjną z firmą: „Browar Kuntersztyń Spółka Akcyjna”. Siedzibą Spółki jest Grudziądz.

§ 2.

Przedmiotem przedsiębiorstwa jest prowadzenie browarów i słodowni i wszelkich interesów handlowych, znajdujących się w związku z tem.

§ 3.

Kapitał zakładowy ustalony jest na zł 1.400.000 i rozłożony na 2000 akcji, z których 1000 akcji z numerami 1 — 1000 opiewają każda na zł 800, a 1000 z numerami 1001 — 2000 każda na zł 600.

§ 4.

Akcje opiewają na okaziciela.

§ 5.

Wycofanie akcji nastąpi przez wykupienie.

§ 6.

Zarząd Towarzystwa składa się z jednej lub więcej osób. Liczba członków zarządu ustala rada nadzorcza, która również mianuje członków zarządu i ustala warunki posady.

§ 7.

Jeżeli zarząd się składa z więcej osób, wystarczy do Grudziądza, dn. 5 grudnia 1930 r.

oświadczenia woli i do podpisania w imieniu towarzystwa spółdziałanie dwóch członków zarządu lub jednego członka zarządu razem z jednym prokurentem. Rada nadzorcza ma prawo udzielać poszczególnym członkom zarządu upoważnienia do samodzielnego zastępowania Spółki oraz do podpisywania za firmą bez udziału innego członka zarządu lub prokurenta.

§ 8.

Rada nadzorcza składa się najmniej z 5 członków.

§ 9.

Rada nadzorcza pobiera tytułem wynagrodzenia zł 2000 rocznie dla każdego z swych członków, prezes zł 4000. Oprócz tego zwróci się członkom wydatki w gotówce, które im przy wykonywaniu działalności powstały. Walne zebranie uchwała część udziału członków rady nadzorczej w zysku. Ustala ono również osobne wynagrodzenie za nadzwyczajną działalność pojedynczych członków rady nadzorczej.

§ 10.

Rada nadzorcza zbiera się, jeżeli istnieje powód, związany z interesem, lub jeżeli conajmniej 2 członków rady nadzorczej lub zarządu tego żądają. Powołanie nastąpi przez prezesa rady nadzorczej. Rada nadzorcza jest zdolna do powzięcia uchwał, jeżeli 3 członkowie są obecni.

§ 11.

Piśmienne oświadczenia woli rady nadzorczej są ważne, jeżeli takowe podpisał prezes lub jego zastępca.

§ 12.

Zmiana przedmiotu przedsiębiorstwa lub przeniesienie zakładu głównego poza granicę państwa jest dozwolona bez wykupu, jeżeli uchwała została powzięta z większością $\frac{2}{3}$ głosów w obecności osób, reprezentujących conajmniej połowę kapitału zakładowego.

§ 13.

Na walnem zebraniu przewodniczy prezes rady nadzorczej lub jego zastępca. Jeżeli żaden z nich nie jest obecny, zostanie przewodniczący wybierany z liczby uczestników walnego zebrania.

§ 14.

Rok handlowy liczy się od 1 października aż do 30 września następującego roku.

- 6) Powzięcie uchwały co do przeznaczenia innego pisma, w którym ogłoszenia Spółki mają być drukowane;
- 7) Różne.

Wnioski o uzupełnienie porządku dziennego dnia dzisiejszego nie wpłynęły.

Rada Nadzorcza Browaru Kunstersztyń Tow. Akc. w Grudziądzu
(—) *Arno Meyer*, Przewodniczący.

Zarząd Spółki Akcyjnej

PRZEMYSŁ GUMOWY „ARDAL” W LIDZIE

zawiadamia wszystkich akcjonariuszów spółki, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się w kancelarii notariusza Kurmana, Gmach Hipoteki w Warszawie, ul. K. pucyńska, w dn. 7 stycznia 1931 r. o godz. 12 w południe z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Rozpatrzenie umów, dotyczących zakupu maszyny, narzędzi, budynków i innych przedmiotów trwałego użytku za rok bilansowy 1929/30;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu z 1929/30 r. oraz rachunku zysków i strat;
- 6) Rozpatrzenie umów, dotyczących zakupu maszyny, narzędzi, budynków i innych przedmiotów trwałego użytku za czasokres od dn. 1 lipca 1930 r. do dn. 1 grudnia 1930 r.;
- 7) Zmiana dotychczasowego brzmienia § 27 Statutu: „Celem badania sprawozdania bilansu raz rachunku zysków i strat za rok ubiegły, Walne Zgromadzenie obiera corocznie Komisję Rewizyjną, złożoną najmniej

z 5-ciu członków” na następujące brzmienie: „Celem badania sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły Walne Zgromadzenie obiera corocznie Radę Nadzorczą, złożoną najmniej z 5-ciu członków”.

W związku z tą zmianą zastąpienie w innych §§ statutu słów: „Komisja Rewizyjna” słowami: „Rada Nadzorcza”.

- 8) Powiększenie kapitału zakładowego;
- 9) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 10) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetowego na rok gospodarczy 1930/31;
- 11) Przeniesienie Zarządu spółki z Lidy do Warszawy;
- 12) Wolne wnioski.

UWAGA I. — Akcjonariusze, pragnący wystąpić z jakimkolwiek wnioskiem własnym, winni zgłosić swój wniosek Zarządowi przynajmniej na dni 14 przed datą odbycia Walnego Zgromadzenia.

UWAGA II. — Akcjonariusze, życzący przyjąć udział w tem Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w Zarządzie spółki przynajmniej na 7 dni przed datą odbycia Walnego Zgromadzenia.

„AZOT” SPÓŁKA AKCYJNA W JAWORZNIE

Rachunek Bilansu za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY		zł	STAN BIERNY		zł
Nieruchomości		7.002.050 ⁰⁷	Kapitał akcyjny		4.000.000 ⁰⁰
Ruchomości		262.404 ⁸³	Fundusz zapasowy zwyczajny		980 ⁰⁰
Inwestycje		527.217 ⁶⁸	Fundusz specjalnej rezerwy		284.127 ⁸⁹
Kasa, Banki, P. K. O.		4.751 ⁷⁵	Fundusz amortyzacyjny		993.008 ³³
Rymesy w portfelu		54.856 ⁵⁷	Banki		1.799.412 ⁰³
Papiery %-owe, udziały obce i kaucje gotówkowe		22.423 ²¹	Bank Gospodarstwa Krajowego — pożyczka obligacyjna		2.529.419 ¹³
Dłużnicy:			Akcepty własne		1.031.430 ⁶³
a) za towary	zł	531.014 ¹⁰	Dostawcy za towary		345.943 ³⁹
b) dłużnicy za różne	„	71.324 ⁷¹	Różni za przedpłaty		31.534 ⁸⁰
c) dostawcy za przedpłaty	„	32.194 ³¹			
		634.488 ¹²			
Materiały surowe i artykuły techniczne		425.403 ⁸¹			
Półwyroby na fabryce		275.563 ¹¹			
Wyroby gotowe w magazynach		692.895 ⁰⁰			
Różnica kursu pożyczki obligacyjnej		390.848 ⁴⁶			
R-k Międzyokresowy		59.825 ⁷⁴			
R-k Sum przechodnich		59.504 ³³			
Strata za 1929 r.		603.623 ⁵²			
		<u>11.015.856²⁰</u>			<u>11.015.856²⁰</u>
R-k Ewidencyjny weksli kaucyjnych		3.000 ⁰⁰	R-k Ewidencyjny żyrowanych weksli		3.000 ⁰⁰
R-k Rymes w obiegu:			R-k Kredytu dyskontowego w Banku Gosp. Krajowego w Katowicach		253.299 ⁴⁹
Jaworzno	zł	278.269 ⁰¹	R-k Kredytu dyskontowego w Banku Gosp. Krajowego w Łodzi		27.791 ⁸⁸
Łódź	„	27.791 ⁸⁸	R-k Kredytu dyskontowego w Banku Polskim		24.969 ⁵²
		306.060 ⁸⁹	R-k Gwarancyjny w Banku Gosp. Krajowego		234.500 ⁰⁰
R-k Kaucji w listach gwarancyjnych		236.240 ⁰⁰	R-k Gwarancyjny w Banku Małopolskim		1.740 ⁰⁰
R-k Obciążeń hipotecznych		5.153.000 ⁰⁰	R-k Gwarancji hipotecznych na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego		5.153.000 ⁰⁰
		<u>16.714.157⁰⁹</u>			<u>16.714.157⁰⁹</u>

Rachunek Strat i Zysków za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1929 r.

ROZCHÓD		zł	PRZYCHÓD		zł
Koszty produkcji towarów		2.949.258 ⁰⁹	Z produkcji towarów		3.979.157 ⁷⁴
Koszty opakowania		157.351 ⁷⁸	Z różnych wpływów		172.435 ⁴²
Koszty produkcji insektycydów		94.590 ⁶⁵	Strata za 1929 r.		603.623 ⁵²
Ogólne koszty handlowe i administracyjne		357.974 ⁰⁶			
Podatek obrotowy i różne podatki		61.730 ⁹⁵			
Świadczenia soc.alne		74.415 ¹⁰			
Koszty sprzedaży krajowej i utrzymanie biura w Łodzi		83.062 ⁶⁸			
Koszty transportu wyrobów gotowych		119.219 ⁹⁷			
Koszty sprzedaży zagranicznej i prowizji		230.412 ⁰⁶			
Koszty sprzedaży ogólnej i utrzymanie biura insektycydów		78.845 ⁰⁸			
Procenty bieżące i dyskonto weksli		298.794 ⁰⁶			
Procenty pożyczki obligacyjnej		211.741 ⁰⁷			
Podatek majątkowy		15.156 ⁵⁶			
Wątpliwi dłużnicy		3.914 ³⁴			
Koszty wystawy w Poznaniu		18.750 ²³			
		<u>4.755.216⁶⁸</u>			<u>4.755.216⁶⁸</u>

Jaworzno, dn. 6 czerwca 1930 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Cukrowni i Rafinerji „NIELEDEW“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że za rok operacyjny 1929/30 wypłacana jest

dywidenda w wysokości 4½%

Kapitału Zakładowego.

Wypłatę uskutecznia Biuro Zarządu w Warszawie, ul. Mokotowska Nr. 25.

Rada Zarządzająca Zakładu Ubezpieczeń
pod firmą

PATRIA Polskie Towarzystwo Asekuracyjne i Reasekuracyjne, S. A.

zaprasza na zasadzie §§ 24, 25 i 27 Statutu PP. Akcjonariuszów na **NADZWYŻAJNE ZGROMADZENIE WALNE**, odbyć się mające **dn. 30 grudnia 1930 r., o godz. 10 przed południem** w sali sesyjnej Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń, S. A. w Warszawie, ul. Jasna Nr. 4.

Porządek obrad obejmuje: 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie nowego statutu Spółki, uzgodnionego z postanowieniami rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej o kontroli ubezpieczeń i o spółkach akcyjnych; 3) Wybory Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki w myśl §§ 25 i 34 nowego Statutu; 4) Zezwolenie członkom władz Spółki na uczestniczenie we władzach innych Towarzystw Ubezpieczeń; 5) Wnioski PP. Akcjonariuszów, o ile będą zgłoszone zgodnie z § 32 dotychczasowego Statutu Spółki.

Warszawa, dn. 5 grudnia 1930 r.

GÓRNICZO-PRZEMYSŁOWA SPÓŁKA AKCYJNA DOBIESZOWICE

Bilans na dz. 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł
Nieruchomości:			Kapitał akcyjny:		
grunty	671.950'00		2.400 sztuk akcji po zł 250	600.000'00	
budynki	164.759'00		Kapitał rezerwowy	206.473'05	
drenaże	2.146'00	838.855'00	Kapitał amortyzacyjny	6.400'00	
Ruchomości:			Rachunek bieżący	270.103'75	1.082.976'80
wysiew i uprawa	17.807'00				
nawozy w polu	9.330'00				
inwentarz żywy	123.400'00				
inwentarz martwy	43.657'00				
pasza	605'50				
nawozy	1.042'00				
materiały	40'00				
produkty	5.516'50	207.398'00			
Koncesje górnicze:					
Dobieszowice I, II i III		10'00			
Kasa		7.383'42			
Strata w 1929/30 r.	31.344'58				
po odjęciu zysku z roku poprzedniego	2.014'20	29.330'38			
		<u>1.082.976'80</u>			<u>1.082.976'80</u>

Rachunek Zysków i Strat za 1929/30 r.

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł
Koszty administracyjne	3.584'82		Przeniesienie zysku		2.014'20
Podatki	16.821'99		Produkty		219.069'04
Odsetki	18.123'52		Powiększenie majątku		14.051'00
Amortyzacja budynków	2.120'00		Parcelacja: pieniądze za sprzedany grunt	36.401'50	
Pobory i zarobki	87.392'58		odsetki i t. p.	5.526'44	41.927'94
Wydatki gospodarcze	178.349'65	306.392'56	Strata w 1929/30 r.	31.344'58	
		<u>306.392'56</u>	po odjęciu zysku z roku poprzedniego	2.014'20	29.330'38
				<u>2.014'20</u>	<u>29.330'38</u>
					<u>306.392'56</u>

Spółka Akcyjna „Siła i Światło“ w Warszawie

Bilans na dz. 30 czerwca 1930 r.

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł
Kasa	18.204'93		Kapitał zakładowy	5.200.000'00	
Banki	1.003.840'94		„ zasobowy	407.812'80	
Udziały w innych przedsiębiorstwach	4.614.930'18		„ rezerwowy	1.443.122'70	
Nieruchomości	1.814.953'14		„ amortyzacyjny	128.487'00	
Ruchomości	1'00		Dywidenda niepodniesiona	78.471'06	
Zaliczki	9.164'03		Wierzyciele	10.141.274'85	
Weksle w portfelu	92.000'00		Sumy przechodnie	36.130'36	
Depozyt akcji	3.582.063'63		Różne depozyty	3.582.063'63	
Dłużnicy	10.701.744'09		Zysk	819.539'54	
	<u>21.836.901'94</u>			<u>21.836.901'94</u>	
Różni za gwarancje	1.179.462'00		Gwarancje	1.179'462'00	

Rachunek Strat i Zysków

za czas od dn. 1 lipca 1929 r. do dn. 30 czerwca 1930 r.

WINIEN	zł	zł	MA	zł
Koszty handlowe	749.060'05		Wpływy z operacji Spółki	1.879.512'82
Podatki i świadczenia socjalne	310.913'23	1.059.973'28		
Zysk		819.539'54		
		<u>1.879.512'82</u>		<u>1.879.512'82</u>

Bydgoska Fabryka Maszyn H. LÖHNERT

Podajemy do łaskawej wiadomości wszystkich PP. Akcjonariuszów, że zapowiedziane na dzień 15 grudnia r. b.

**NADZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE
SIĘ NIE ODBĘDZIE**

ZARZĄD WARSZAWSKIEJ KINEMATOGRAFICZNEJ SPÓŁKI AKCYJNEJ z siedzibą w Warszawie, ul. Chmielna 9

wzywa PP. Akcjonariuszów do wymiany akcji tej spółki wartości nominalnej po 20 zł na nowe akcje wartości nominalnej po 100 zł.

Wymiana akcji dokonywana będzie w Powszechnym Banku Związkowym w Polsce w Warszawie, ul. Zgoda 11, codziennie w godzinach urzędowych.

Na poszczególne części akcji stuzłotowych wydawane będą świadectwa tymczasowe.

ZARZĄD Towarzystwa Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że z powodu odroczenia przez władze terminu uzgodnienia statutu z nowym prawem o Spółkach Akcyjnych, zwołane w tym przedmiocie na dz. 20 grudnia r. b.

**Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie
Akcjonariuszów
nie odbędzie się.**

Prenumerując
„Lot Polski”
popieracie L. O. P. P.
Prenumerata roczna 12 zł — P. K. O. 7.860
Warszawa — Długa 50

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Pierwsza Warszawska Palarnia Kawy, Cykorii i Surogatów Kawy „PLUTON” T. i M. Tarasiewiczów w Warszawie”

stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dn. 27 kwietnia 1930 r. i na mocy postanowienia PP. Ministra Przemysłu i Handlu oraz Ministra Skarbu z dn. 29 października 1930 r., ogłoszonego dn. 20 listopada 1930 r. w Nr. 268 „*Monitora Polskiego*”, ogłasza otwarcie subskrypcji na emisję 375 sztuk nowych akcji na okaziciela, po nominalnej wartości 50 zł za każdą akcję, na ogólną sumę 18.750 zł. Cena emisyjna nowych akcji dla dotychczasowych posiadaczy akcji Spółki ustanowiona po 60 zł za jedną akcję, dla nowonabywców po 75 zł za jedną akcję. Prawo pierwszeństwa do nabycia nowych akcji przysługuje obecnym Akcjonariuszom Spółki w stosunku 3 (trzech) sztuk nowych akcji na każde 125 (sto dwadzieścia pięć) sztuk starych akcji. Zapisy, z jednoczesnym wpłaceniem pełnej sumy wartości emisyjnej za każdą akcję, przyjmowane będą w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Żytnia 10, od godz. 11 do 14, w ciągu 6 tygodni, licząc od dnia niniejszego ogłoszenia w „*Monitorze Polskim*”. W razie niezgłoszenia zapisów na nowe akcje przez dotychczasowych Akcjonariuszów Spółki w wymienionym terminie, Zarząd dokona repartycji tych akcji według własnego uznania między reflektantami na nowe akcje

POLONIA-ITALIA

Organ Izby Handlowej Polsko-Italskiej
Redaktor Naczelny Dr. LEON PĄCZEWSKI

Komitet Redakcyjny: Dr. A. Menotti Corvi,
Radca Handlowy Poselstwa Italskiego w Warszawie,
Dr. A. Barigiani, jego zastępca, Józef Werner,
Prezes Izby, J. Brygiewicz, Wiceprezes Izby,
Inż. J. Dworzańczyk, Prezes oddziału w Katowicach,
oraz Dr. W. Olszewicz

Na żądanie wysyłamy numery okazowe

Adres Redakcji i Administracji: Wierzbowa 11,
tel. 202-15. Prenumerata roczna 40 zł.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE
UL. KRÓLEWSKA 5

ZAŁATWIA OPERACJE BANKOWE, W SZCZEGÓLNOŚCI:

- 1) SKUP I SPRZEDAŻ WEKSLI
- 2) NABYWANIE I SPRZEDAWANIE NA RACHUNEK WŁASNY WALUT OBCYCH ORAZ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH I INNYCH
- 3) INKASOWANIE WSZELKIEGO RODZAJU NALEŻNOŚCI
- 4) WYDAWANIE PRZEKAZÓW NA MIEJSCOWOŚCI W POLSCE ORAZ ZAGRANICĄ POŁOŻONE
- 5) PRZYJMOWANIE DO DEPOZYTU WSZELKICH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, DOKUMENTÓW ORAZ KOSZTOWNOŚCI
- 6) UDZIELANIE KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO PRZEZ EMISJĘ 7% LISTÓW ZASTAWNYCH, 7% OBLIGACYJ KOMUNALNYCH, A DLA POTRZEB PRZEMYSŁU 7½% OBLIGACYJ BANKOWYCH. PAPIERY TE WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE.

KAPITAŁY WŁASNE WYNOSZĄ zł 208,000.000

19 ODDZIAŁÓW PROWINCJONALNYCH

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-04, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTE: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY